

PAMĚTNÍ KNIHA

osady

ROZTĚŽSKÉ

zakoupena v roce 1921.

Pol.starosty:

za

Míst.starosty:

H. Jan
Členové osad. zastupitelství:

*Panc. Karel, Poluracht Jos., Kola M., Lich M., Kimec Fr.,
Šaiber Fr., Trpišovský Fr., Pkoupič Jos.*

Tato kniha čítá 97 listů.

Díl I.

Zpracoval *Jos. Poluracht*

**PAMĚTNÍ KNIHA
OSADY
ROZTĚŽSKÉ
ZAKOUPENA V ROCE 1921**

Členové osad. zastupitelství:

Šanc Karel
Folprecht Josef
Hála Alois
Zich Alois
Němec František
Tauber František
Trpišovský František
Skoupý Josef

Tato kniha čítá 97 listů

Díl I.

Započato: Jos. Folprecht

Úvod

Tato památní kniha naší osady budiž chována v úctě každého občana. Psát do této knihy není nikdo oprávněn, mimo zapisovatele zvoleného osadním zastupitelstvím. Do této knihy bud'te psány věci památné, věčné, týkající se naší osady, jako veškeré změny v držebnosti, novostavby, ohně přestavby obytných stavení, znovu zřízení cest, silnic v našem katastru atd. Potom velké události týkající se našeho Československého státu, zároveň naší osady, jako nástup a úmrtí presidentů, války s naší republikou, a s tím veškeré trampoty, drahoty a všelijaké útrapy. Tato pamětní kniha budiž zařazena do osadní knihovny a kontrolována osadním starostou.

Následuje doslovný přepis Pamětní knihy obce Roztěž:

Doba stará

Na výšině, 380 metrů nad hladinou mořskou, po obou stranách silnice roztěžsko albrechtické, rozprostírá se katastrální obec Roztěž. Čítá 26 domů a 159 obyvatel, vesměs katolického náboženství. Domy osady roztěžské stojí v řadě po obou stranách silnice, jsou vesměs mimo lesnické budovy, která jest jednopatrová-přízemní, kryty většinou došky, málo šindelem a taškami.

Hlavní živnost obyvatelstva zdejšího jest rolnictví, chov dobytka a nádenictví při zdejším velkostatku. Mládež po vyjití ze školy zůstává skoro všechna doma, nebo jde na řemeslo. Nejstarší rodiny v Roztěži jsou Benešova, Drahekoupilova a Dytrychova. Prvá pamatuje se zde 200 let. Pověst vypravuje, že původní obyvatelé pocházeli z Němec a také nejen zde, nýbrž i v okolí zachovalo se mnoho německých jmen rodových, které pocházejí z té doby. Lid posud Roztěžským přezdívá „ Červených Němců“, což snad pochází od rusých vlasů, jakými prý byli prvotní obyvatelé obdařeni. Naše obec má 324 ha 73a výměry.

Jméno Roztěž odvozuje se od roztěžiti, rozdíratí, rozervati. A vskutku celá krajina jest rozervána, samé rokle, výmoly, strže (roztrže) a proto správným jest název Roztěž a nikoliv Roztěř. Také se potvrzuje mínění tím, že za časů dávných stával tam, kde nyní zámek stojí, hrad a zván byl "hrad nad Strží". Všecky pramínky vodní, zvláště po vydatném dešti svádějí se do rybníčka Jordánku v Roztěži a odtud spěje voda pak k lukám pod ves a svádí se s větším potokem Roztěžským a u mostiště Karlova mlýna spadá do mlýnského náhonu Vrchlice. Nejvyšší vrch u Roztěže jest „u Kříže“ 422 m a u zámku 408 m n.moř. Ves Roztěž bývala asi sídlem dvou vladyků. Na jednom sídle vladyčím seděl Ješek s manželkou Přibou. Za krále Václava IV. oba zemřeli ku konci XIV. století a statek vladycký přešel pak v ruce Ctibora křížovníka od sv. Máří. Na druhém sídle vladyckém připomínají se Štěpán z Roztěže, koncem XIV. století a Rynart z Roztěže, rok 1408. Pak se nám nedostává již pramenů, a to z dob husitských po celé XV. století. Za panování Vladislava II. Jagellonského ve století XVI. (zemřel r. 1516, panoval 45 let), patřila Roztěž k Malešovu a v r. 1515, kdy Jiří Haša z Újezda Malešov koupil, náležela Roztěž celá již k tomuto panství. Byly bezpochyby spojeny již k r. 1576 za Jiřího z Hustířan oba vladycké statky v jeden a svedeny na dvůr, kterýž do dnes s panstvím malešovským sloučen a odtud také spravován jest.

Za vlády Marie Terezie (nastoupila vládu po smrti otcově r. 1740) roku 1744 koupil ještě s jinými statky malešovskými Roztěž Jan Fridrich z Osteinů. Nynějším pánem jest svobod. pán Karel z Dalberku. V Roztěži jest lesní úřad pro panství malešovské. Dům pro úřad a

nadlesního vystavěn o jednom poschodí r. 1822. Kolem Roztěže jsou nádherné lesy vesměs k panství malešovskému náležející.

Z á m e k

Na nejvyšším vrcholku okolí roztěžského stávala již v šedé dávnověkosti tvrz a byla asi dřevěná, která během času zanikla beze stopy. Na témže místě postavil statečný rytíř Bohuslav z Košic hrad, kterýž pojmenován byl „Hrad na Strži“, nebo-li „Černý Hrad“. Bohuslav z Košic zřídil sobě zde pohodlné obydlí, ze kterého otvírala se čarokrásná vyhlídka na Železné hory, Čáslav, Horu Kutnou, Nové Dvory i daleké okolí kraje čáslavského.

Zříceniny hradu toho byly znatelný ještě v r. 1679. Hrad na „Strži“ dal zajisté jméno malé obci roztěžské, která byla na svahu pod ním založena. Hrabě Jan Špork, který panství malešovské v r. 1666 koupil, odstraniti dal zříceniny a vystavěl tam r. 1679 pohodlný lovecký zámek, kterýž jeho následník Bedřich, svobodný pán z Dalberku r. 1827 – 30 pro své pohodlí upravití dal. V loveckém zámku tomto bylo vkusně na ten čas upraveno 30 pokojů, kaple, dvě velké síně, komora na zbraň, kuchyně spížník a sklepy. Nablízku v lesíku konírny a pod zámek na svahu severovýchodním zahrada a byt zahradníkův.

Po smrti Bedřicha, svobodného pána z Dalberku, pána na Dačicích (Morava), Malešově atd., rozdělen byl statek na dva bratry. Panství v Čechách obdržel starší syn Karel svobodný pán z Dalberku a ten, maje nyní na svém zboží míti sídlo panské, jal se lovecký zámek upravovati a rozšiřovati. Z loveckého zámku však během opravy povstala takřka zcela nová budova. Plány na přestavbu a přístavbu zhotovil vídeňský architekt Leopold Bauer, pod jeho dohledem stavbu prováděl Ant. Vepřek z Malešova. Střed budovy, který zůstal částečně ze starého zámku, jest dvoupatrový, křídla jednopatrová s mansardskou střechou a krytinou eternitovou. Zakončení severního křídla tvoří kaple s krásným mramorovým oltářem, na zadní straně jeho zaděláno jest několik gotických kamenů ze zřícenin hradu Dalberků v Porýnsku, původního to sídla říšských svobod pánů z Dalberku. Kaple je zasvěcena Nanebevstoupení Panny Marie. V průčelí zámku jsou zasazeny erby svobod pánů z Dalberku, a to dřívějších a nynějších, dále osm emblémů představujících činnost rodiny a sice věda, hudba, divadlo, literatura, církev, válka, hospodářství a lovectví.

Přízemí zámku jest zřízeno pro služebnictvo a kuchyně, první poschodí obývá majitel a druhé poschodí je za příbytek hostům. Celkem jest v zámku mimo prostorné sklepy a krásné

schodiště 39 pokojů, 2 kuchyně a 12 komor. Zámek jest se vším komfortem zařízen, opatřen vodovodem, ústředním topením a sice teplou vodou, elektrickým světlem, kteréž při pile malešovské se vyrábí buď pohonem parním, nebo je-li dostatek vody – turbinou.

Spojen jest telefonem nejen z ústředí kanceláří, nýbrž i se všemi dvory a hovornami velkostatku. Spíže jest chlazená strojem pro výrobu ledu (kompresor), pomocí kyseliny uhličité, poháněné proudem elektrickým. Veškerý náklad převyšuje milion korun rak. v r. 1913. Za zámkem k západu jsou budovy hospodářské, totiž: byty kočů, strojní prádelna se sušárnou, konírny, komory na postroje, kůlny na kočáry, atd.

Kolem zámku je upraven skromný park s novým vodometem se sochou sv., Antonína Paduánského, kterýž káže rybám. Tento park bude rozšířen zalesněnou částí po straně východní na „Švadlence“ zvané. Pod zámkem k severní straně je zahrada zelinářská s ovocnou školkou. Tam umístěny jsou r. 1913 potřebné skleníky, též s ústředním topením.

Restaurovaný zámek jest nyní stálým sídlem rodiny majitele panství. Do Roztěže a zámku vedla jen lépe upravená cesta. V roce 1913 – 1914 staví se okresní silnice od Lhoty přes Roztěžské lázně ke vsi a severně okolo zámku přes les, kde se připojuje k silnici malešovsko-košické. Tím získá jihozápadní krajina zdejšího okresu blízké spojení přes Bylany do Hory Kutné.

Roztěžské Lázně

Zabočíme-li z okresní silnice malešovsko-karlovske u Horní Lhoty na jih, nově založenou silnicí lípovým stromořadím, octneme se v několika minutách u Roztěžských lázní. Tam uvítá nás nejprve slušná kaple zasvěcená Marii Panně a pak pod lípami u bývalých lázní čiperný hostinský. Za dávných časů, snad již v XVII. století vedle horní pěšinky blíže hájovny, stával strom a na něm býval pověšený obraz Panny Marie. Kdo obraz tam zavěsil a kdy, není pamětníka. U toho stromu stával na blízku hlohový keř a pod ním malá studánka čisté pramenité vody. Lid pěšinkou tou se ubírajíc zastavoval se u onoho obrazu, konaje tu krátkou pobožnost ku cti Bohorodičky a občerstvuje se tu i dobrou vodou ze studánky. Ve století zmíněném zjevila prý se podle pověsti na tom hlohu u veliké jasnosti některým cestujícím Bohorodička s Ježíškem na rukouch. Tato pověst se v okolí brzy rozšířila a ze všech stran sem počal lid putovati, aby uzřel tento divotvorný zjev. Lidé nabírali si také z oné studánky vody, vymývali sobě a nemocným neduživé oči a jak tradice praví, dosáhli úplného uzdravení.

Tak stalo se toto místo útočištěm lidu zbožného. Ještě během XVIII. století vystavěli mnozí dobrodinci vedle toho hlohového keře nad studánkou dřevěnou kapličku, do níž dán byl obraz Bohorodičky dosud na stromě zavěšený. Kaplička svým časem setlela a poněvadž lidi nepřestávali sem putovati, konány sbírky, z nichž r. 1819 zbudována okrouhlá kaple. Ale poutníkům, když byla dostavená, zdála se tato kaple malá – skrovníčká a proto opět sbírali a když vyprosili sobě pozemek od pana Bedřich z Dalberku, majitele zdejšího panství, přistavěli k okrouhlé kapli loď. R. 1830 vysvětil kapli tuto hrabě Coudenhoven, majitel panství jindického atd., kanovník a u sv. Štěpána ve Vidni. Královéhradecká konsistoř dala svolení, by se tu mohly konat bohoslužby v den sv. Trojice a ve dny Mariánské.

V údolíčku při potůčku postaven v ty časy hostinec ze dřeva a po nějakém čase i železité lázně, také dřevěné. Roku 1825 byly dřevěné lázně strženy a postaveny z kamene a cihel. Lázně měly 8 pokojů a tolikéž lázeňských komůrek a slušný sál. Dnes ovšem zašly lázně na dobro a zchoval se pouze kostelík a hostinec pro výletníky z okolí.

Že Kutnohořanům Roztěž zvláště milá, dokazují podnes různé výlety sem pořádané, a to z Kutné Hory, Čáslavi, Kolína atd. atd. Ba již i v starší době si Kutnohořané Roztěž oblíbili, což dokazuje slavný rodák kutnohorský Josef Kajetán Tyl, kterýž napsal pro lázně dojemné „Pomněnky z Roztěže“, svědčí o tom Almanach Dra Peška z r. 1844 a Almanach Petra Veselského z r. 1845. Dobrou novější čerpal tu látku ku svému výtečnému románu „Zlato v ohni“ oblíbený spisovatel a redaktor Osvěty, Václav Vlček, meškaje tu na letním pobytu. I náš mistr Vrchlický rád tu pobýval, kdykoliv do Hory nebo do Malešova zavítal. Posledně vzpomenuv ve svých spisech i šprýmovného hostinského Fr. Procházku, který měl na všech sklenicích slova „:Ukradeno v Roztěži“

Lázně roztežské již dávno zašly, ale poutnickové a výletníci navštěvují kapličku a lázně dosud. Tam ve stínu košatých lip hledají občerstvení a najdou také milého odpočinku a nabyvše ho, rozcházejí se po celém krásném romantickém, vonným vzduchem naplněném, okolí. Roztěž jest opravdu roztomilé, idylické místo lázeňské.

Držba usedlosti

3 č.p. *Drahokoupil Josef, rozený v témže čísle, zemřel v 80 letech, předal usedlost své dcěři v roce 1854 provdanou za Janko Jos. Potom ovdověla a provdala se po druhé v roce 1864 za Dytrycha Aloise, tentýž v roce 1909 prodal usedlost velkostatku. Domek byl obýván deputátníky ode dvora zdejšího, nato v roce 1912 byl zbořen.*

4 č.p. uvádí se jako majitel Štěpina Fr. Který asi v roce 1873 předal svou usedlost synu svému Štěpinovi Fr. Tentýž v roce 1878 prodal usedlost Janglovi Čeň. Nato v roce 1880 to prodal a koupil to Hála Jiří potom v roce 1885 to převzal jeho syn Hála Alois. Asi v roce 1889 to vyhořelo a tentýž rok bylo obnoveno.

5 č.p. bývalý majitel Krtil J. V roce 1853 převzal usedlost Merkl Em. Roku 1872 to vyhořelo a tentýž rok obnoveno, v roce 1890 převzal usedlost syn jeho Merkl Em.

6 č.p. v paměti uvádí se jako majitel Drahekoupil Josef, tentýž to prodal asi v roce 1870 Pokornému Ant. a v roce 1872 to vyhořelo a tentýž rok obnoveno. A potom v roce 1899 to předal synu svému Pokornému Aloisovi.

7 č.p. v paměti se uvádí jako majitel Merkl Em., potom převzal usedlost Beneš Čeněk, ten v roce 1864 předal usedlost synu svému Benešovi Čenčkovi a v roce 1891 převzal usedlost syn jeho Beneš Jan.

8 č.p. v paměti uvádí se jako majitel usedlosti Dytrych Václav, od roku 1864 převzal tuto usedlost syn jeho Dytrych Jan.

9 č.p. v paměti uvádí se jako majitel Drahekoupil Čeněk, nato v roce 1878 koupil usedlost Štěpina Fr., nato v roce 1917 jako osadní starosta zemřel a převzala usedlost jeho manželka Štěpinová Marie

10 č.p. v paměti se uvádí jako domek obecní (pastouška), asi v roce 1871 koupil to od obce Štěpina Jan, potom asi v roce 1898 to předal své dceři, provdané za Kadlece Josefa.

11 č.p. v paměti se uvádí jako rodina Hejdukova, potom to koupil Beneš Václav, nato v roce 1858 převzal usedlost syn jeho Beneš Jan.

12 č.p. v paměti se uvádí Dytrych, asi v roce 1873 převzal usedlost syn jeho Dytrych Ant. Ten v roce 1899 prodal usedlost velkostatku Malešov. V roce 1911 to bylo přestavěno.

13 č.p. v paměti se uvádí jako majitel Brynych, od něj to koupil Urban Jan – asi v roce 1856, nato převzal usedlost v roce 1874 syn jeho Urban Jos. a v roce 1888 to vyhořelo a tentýž rok obnoveno, pak v roce 1892 prodal usedlost velkostatku a usedlost sloužila za byt úředníkům od lesnictví.

14 č.p. v paměti se udává jako majitel Buryšek Jos. a v roce 1888 to vyhořelo a tentýž rok obnoveno, potom v roce 1895 po otci usedlost zdědil syn jeho Buryšek Alois. Tentýž to v roce 1909 prodal velkostatku a slouží za byty deputátníkům panským. V roce 1911 to bylo velkostatkem přestavěno.

15 č.p. pověsti starých pamětníků se uvádí toto: kde nynější č.p. 15 jest, stával na začátku XVIII. století a již dříve v XVII. století, hostinec. Cesta od Malešova nešla kudy jde nyní, nýbrž vedla skrze nádvoří bývalého hostince a skrze dvůr velkostatku, snad v ten čas dvůr ještě nestával. Pověsti vypravují kudy vede cesta po „Ovčáče“, tj. od Lázní na alej třešňovou, vedoucí od Malešova k Roztěži, tam kde se ovčáčka připojuje na tuto alej, asi 50 kroků na jih do polí nad touto alejí měl být zřízen panský dvůr. To dokazuje vykopaná studně, která tam doposud je, ale přikrytá. Ten průjezdní hostinec byl za svých dob útulkem poutníků,

kteří sem z daleka hojně putovali a v tomto hostinci dostali občerstvení, odpočinku a nocleh. V roce 1822 to bylo přestavěno, vše obnoveno a byl z toho zřízen lesní úřad pro celé panství Malešovské, který je zde doposud.

16 č.p. dvůr panský byl postaven asi na začátku XVIII. století, v roce 1918 vyhořely stodoly a v roce 1919 byly obnoveny.

17 č.p. Od nádvoří zámku na sever vede třešňová alej do bývalé obory, tak zvaná „Bažantnice“, kde bývalá šlechta chovala bažanty. V lese na jihovýchodní straně stál dům, kde bydlel správce obory, nebo-li bažantník. Po skasírování chovu bažantů domek byl obýván deputátníky ode dvora Roztěžského. V roce 1913 byl zbořen.

18 č.p. patří k panství zdejšímu a stále je propachtováno, jako pachtýř pamatuje se nějaký Šonský, Hrabánek a od roku 1891 Procházka Fr. a od r. 1910 Šanc Karel.

19 č.p. majetek velkostatku, zřízení sklepu a lednice patřící k restauraci Lázeňské. Obydlen deputátníky dvorskými.

20 č.p. stojí na protější straně, jihozápadně od zámku Roztěžského, v lese a slouží za obydlí fořtů neb panských hajných.

21 č.p. dle paměti majitel Janko Fr., nato asi v roce 1891 předal usedlost synu svému Janko Fr.

22 č.p. pamatuje se jako majitel nějaký Fiala, od samého to koupil Drahekoupil Jan a v roce 1897 převzal syn jeho Drahekoupil Jan.

23 č.p. v paměti se uvádí jako majitel Poupě Jos., asi v roce 1876 to koupil Lázníčka Jan a od roku 1905 je jeho majitelkou vdova Lázníčková Josefa.

24 č.p. jdeme-li po vsi vzhůru a u školky zámecké, kde se zatáčí silnice vpravo, na levé straně proti číslu 5tému, stávalo toto č.p. Obýval jej Opasek Fr., asi v roce 1877 koupil to velkostatek a byl domek obýván deputátníky dvorskými, nato v roce 1921 byl zbořen a zůstala státi jen stodola.

25 č.p. v paměti uvádí se jako majitel Kamrhel Václav, v roce 1876 to převzal Beneš Čeněk a v roce 1916 převzal domek syn jeho Beneš František.

26 č.p. toto číslo stávalo za číslem dvacátým pátým u modřínové aleje. Postavil jej nějaký Prchal, který si nosil kámen na stavbu zezdola od potoka a sbíral po straně. Od samého to koupil Poupě Jos., který to asi v roce 1883 prodal velkostatku a domek byl obýván dvorskými deputátníky. v roce 1911- 12 byl zbořen a kamene použito ku stavbě skleníků zámeckých.

27, 28, 29 č.p. postaveno v roce 1910 a slouží za obydlí deputátníkům ode dvora Roztěžského.

Světová válka

Rok 1914 – 1918

Na prahu XX. století stav věcí byl v Rakousku tento: národ český stál na takovém stupni ve vzdělání, v zemědělství, v průmyslu, obchodě, že nebylo možné odstrkovati jej stále na druhé místo, aniž to mělo na pohoršení celého světa jako v Uhrách, pečeť surového bezpráví a násilností, které od svého vítězství nad Francií roku 1870 snilo o dalších vítězstvích, o dobytí nových vavřínů ve světové válce.

Proto bývalá rakousko-uherská vláda odmítala i nejmenší krůček ke zrovnoprávnění Čechů a Slovanů vůbec, v rakouské říši – vidíce v nedaleké budoucnosti osud jejich v tom, co prý ustanovil „ . . . . .Bůh . . . . .“!

Tak ústavní stroj, tj. Říšská rada ve Vídni, a ač r. 1911 byla poněkud zlidověna všeobecným volebním právem i Zemský sněm v Praze uvázl nadobro, přičemž konaly se neplodné porady obou národů. V ten čas r. 1914 navštívil císař Wilhem II. rakouského následníka trůnu Františka Ferdinanda, který místo zestárlého císaře měl v rukou armádu a tedy i moc.

Výpočet, k němuž vše bylo již připraveno v Čechách i Zemský výbor odstraněn a smluveno, zvláště s Maďary, a objevil se správným, ale přinesl i některá osudná překvapení. Nejprve útok vlastenců srbských na arciknížete i jeho choť, jemuž také na místě podlehl. Tím ovšem byla dána příčina, že Rakousko žádalo na Srbsku „záruk“, které se rovnaly přímo ztrátě samostatnosti! Rusko zastalo se Srbska, Německo Rakouska a světová válka vzplanula příšernou náhlostí. Výpočet zklamal jen v tom, že na stranu Francie a Ruska vstoupila i Anglie, chápajíc bystře, že vzplanutý boj jest bojem o:

bytí národů.

A pro zauzlení a konečně i pro výsledek celé světové války se stalo rozhodujícím!

Anglie zprvu jako námořní velmoc upoutala jen německé námořní síly, potom však dala do služby válce všechn svůj průmysl a dopravu a konečně postavila a vyzbrojila i mohutnou válečnou moc.

Do té doby, to je skoro po celá dvě léta, spočívala veškerá tíha války na Francii a Rusku. Německá vojska úžasnou silou a strašnými válečnými vynálezy nejprve zdrtila Belgii, pak valila se přímo na srdce Francie. Vojska francouzská zakolísala pod strašným nárazem, avšak – když Paříž a tím budoucnost sama, byla ohrožena – gen. Joffremu se podařilo lavinu zastaviti. Zatím Rusko znenáhla postupovalo a zatlačovalo síly rakouské, německá armáda musila na pomoc, myšlenka vítězství hned prvním nárazem byla vyloučena a tím naděje rychlého skončení války odňata.

Nicméně převaha Německa válečně vycvičeného a vyzbrojeného, nelekajícího se žádného nepřitele.

Síly Itálie, která vstoupila po bok Dohody, stříštily se o rakouskou obranu, srbský odpor byl zdrcen, země dobytá a obsazena se záhubami, jež připomínaly utrpení Belgie. Skvělý

postup Ruska, jež postupovalo Karpatami, zastaven. Bulharsko a Turecko, přilákány ke spolku ústředních mocností Rakouska a Německa.

Déle než rok marně se doufalo, že by vzchopilo se Rusko k novému rozmachu. Nakonec zrádné předivo dvorských vládních pletek zůstavilo armádu bez zbraní a střeliva, nadešel její ústup a s ním i ústup Rumunska, které se připojila na postupu.

Revoluce občanská donutila sice cara k abdikaci a prohlásila republiku, v ní však v krátkém trvání zmocnili se vlády komunističtí „bolševici“ Lenin a Trocký. Ti hned vstoupili s Němci v jednání o mír dle zásady „sebeurčení národů“, kterou jako předpokladu trvalého míru prohlašoval zároveň šlechetný prezident Spojených států Wilson. Spojenci přijali tuto zásadu, avšak když viděli, že ruská armáda již se rozptyluje, vyložili ji za mírového jednání v Brestu litevském v lednu 1918 toliko na úkor Ruska a oddrobili od něho nejen Polsko, ale i Litvu, celí Pobaltí, Ukrajinu a Finsko.

Při té chvíli Alois Jirásek a jiní čeští spisovatelé neohroženým provoláním vůdcům již již kolísajícím postavili na oči svatý ideál, od něhož nemožno synu národa, po tři sta let na své osvobození čekajícího, ustoupiti, hlavu jhu podstrčiti. To však již nemělo být dokonáno!

Spojené státy podníceny, vzchopily se posléze k účasti na válce „za svobodu světa a národů, za zničení militarismu a německé vojenské zvůle“, jak president Wilson konečně a neodvolatelně vyřkl, když byla rozpoutána také vražedná válka ponorkami, zeppelinů a letadly i proti klidnému obyvatelstvu, potápějící i lodi dopravní a házející tuny třaskavin na různá velkoměsta – Paříž aj. zajatci naši na Rusi na výzvu Masarykovu a pomocí Dohody utvořili setniny, roty, pluky a divize, které burcovaly celou Rus k obraně a ovládly i Sibiř a prodraly se až k Tichému oceánu, dobyly Vladivostoku a zajaly kotvíci tam loďstvo, na němž vztyčily českou vlajku!

Svobodní Američané s Wilsonem v čele osvědčili se hodnými své minulosti a svobody své zakladatelů.

Ústřední mocnosti mohly nyní všechnu svou válečnou moc i se svým vůdcem gen. Hindenburgem vrhnouti na západní frontu. Ještě jednou podařilo se jim sice ji prohnouti, ale to byl již poslední úspěch. Zatím rostly přímo z moře i ze zemi davy nových a nových bojovníků takřka všech národů světa, kupily se zásoby střeliva, zbraní i válečných strojů, zejména samostřelných vozů „tanků“ a letadel. Tato převaha zanedlouho počala se jeviti i na bojišti, kde po Joffreovi zaujal na bojišti proti Hindenburgovi čacký Foch..

Světopámátnou a nezapomenutelnou lidstvu stala se účast vojsk československých. Péčí Masarykovou se utvořila vlastní legie i ve Francii. Tyto legie to byly, které z jara 1918 vrhly se v nejlítější boj s Němci, před níž i síly francouzské již ustoupily, tyto legie položily svůj život, aby zachránily Paříž, Francii, svůj národ a lidstvo. Vše to také pilně vykonaly. S pláčem Francouzové hlouček pozůstalých líbali a objímali, vrchní velitel i president jim děkovali jménem národa i svobody. Tím více děkuje jim a vzpomíná jich vlastní národ. Ony to dokázaly, že ne již pouze rovné právo a samosprávou, ale právo na vlastní stát, to je plné sebeurčení jež pojala dohoda do svých válečných cílů tak, jako stát polský a jihoslovanský, že zástupce českého národa uznala představitele tohoto státu a pravou vládu, legie za vlastní samostatnou armádu českou. Tak zrodila se nová samostatnost československá.

Počátkem podzimu počaly se pak události již říttí střeňhlav. Kolísání a ústup fronty pohnul Bulhary, jichž země byla vysáta, že učinila mír a tak vojskům Dohody otevřeli cestu

k Dunaji. Nezbyvalo Rakousku i Německu než aby prohlásily souhlas s Wilsonovými zásadami nového světového řádu, svobody národů a žádali o klid zbraní.

Rakousko samo požádalo o mír přijavši v podmínkách i samostatnost Čechoslováků a Jihoslovanů. Týden nato, 28. října 1918 prohlásily se národní výbory obou národů již za samostatné vlády, které ruku v ruce s členy zahraničními převzaly správu a zřízení samostatných států.

Plných tři sta let spočívala noha vítěze bělohorského na šíji národu přemoženého, očekávajíc nenáhlé umrtvení jeho vědomí a národního citu, dusíc každou známku vracejícího se života. Ve svrchovanou chvíli rozhodnutí o jeho obětování, byla noha ona odsunuta a národ pout zbavený vzpřímil a vzchopil se k novému životu ve společnosti národů svobodných.

Vstupuje v tento nový život, umiňuje si žítí jej hodně a čestně:

Při památce mistra Jana a jeho pravdě věrných bojovníků,

při památce pronásledovaných bratří českých a jejich Komenského,

při památce popravených vůdců po nešťastné bitvě bělohorské,

při památce sedmi porobených pokolení pod jhem moci církevní i světské,

při památce křisitelů a buditelů svých,

při památce synů za svobodu národa bojujících a padlých, kteří životem a krví svou ji vykoupili a posvětili.

Kéž má k tomu vždy dosti vůle, vzdělání a síly!

Tato válka v roce 1914 – 1918, která v dějinách veškerých národů světa bude sepsána, byla dosud největší ze všech bývalých válek světa. Válčilo se všemi vymoženými zbraněmi na zemi, pod zemí, na vodě, pod vodou a ve vzduchu.

Na zemi hlavní úlohu hrálo dělostřelectvo, a to od těch nejmenších 4 cm zákopových děl až po ty největší, 45 cm, ba ještě větší, neboť Německo střílelo na Paříž na vzdálenost 110 km tak zvanou „tlustou Bertou“, dále strojní pušky, vrhače min, vrhače plamenů, plynové granáty, vzducholodě Zepelíny a aeroplány, kterých létalo až 30 najednou jako hejno ptáků, ruční granáty a jiné různé zbraně.

Po vodách mořských křížovalo obrovské množství válečných lodí, křižníků i pancéřových a pod vodou nesčetný počet německých ponorek.

Na dopravu materiálu, zbraní a střeliva do zákopů od posledních stanic nádražních bylo používání mimo vozatajstva, nesčetné množství automobilů.

Do těch nejvyšších hor, kde nebylo možno nijak dopravu uskutečnit, byly zřízeny lanové dráhy. Do této světové války byli povoláni všichni muži od 17 roků věku svého do 50ti let, takže doma zůstali jen starci, ženy a děti.

Co vojáci v zákopech zkoušeli zimou, hladem a hrůzou válečnou, tak ti, co zůstali doma zkoušeli taktéž hlady a všelijakých nepříjemností. Vše se vydávalo pouze na lístky a před obchodem se kupily fronty lidí, kteří třeba hodinu, ba ještě více, museli čekat než na ně přišla řada. Čím déle se válečná vřava protahovala, tím hůře bylo v zákopech i v zázemí. Vše se vyčerpalo a vše se prodražovalo a jak všechno ubývalo, tak vše stoupalo v ceně a k tomu všemu dopomáhaly řetězové obchody a různí keřasové.

Rakouská vojenská rekvisice za pomoci bodáků sbírala veškeré plodiny, dobytek atd. pro vojsko, neohlížejíc se na to, zda dostatek potravin bude mít dosti někde četná rodina.

Prohledali všude všechno, ba i v postelích, v jarmarách, zkrátka obrátili vše vzhůru nohama, aby někdo neměl něco schovaného. Přesto lidé schovávali a tím se hodně poživatin různým způsobem zkazilo. Mimo toho musel každý peněžitě platit na rakouské válečné půjčky. Zlaté a stříbrné, ba i niklové mince byly vzaty z oběhu a nahrazeny papírovými bankovkami a železnou mincí.

Aby se lid doma nebouřil, platila bývalá moc rakouská ženám podporu. A přesto, nebyla si jistá bouří v zázemí, tak přestěhovala vojsko Maďarska do Čech a české vojsko zase do Uher.

Však nebylo to všechno nic platné. Rakouská moc byla povalená a vznikly nové malé samostatné státy. Ta říše rakouská před válkou tak křesťansko katolická, která vykropovala každou pochodovou setninu před odjezdem do pole a kde za frontou byly pořádány bohoslužby, ale na druhé straně nebála se před Bohem dáti rozkaz, by v celé rakouské říši byly sebrány i ty památné zvony, mosazné kliky, svícny, hmoždíře a různé mosazné věci pro účel válečný. Jako v každé malé vsi, tak i v naší osadě Roztěžské byly sebrány tři zvonky na poutní kapli sv. Panny Marie, na kapli zámecké a na zvoničce osady naší v letech 1916 – 1917. Tato světová válka vyvolána nadvládou proti slovanstvu zničila miliony lidských životů, jenom válečných poškozenců máme v naší republice 800.000 lidí.

V okolí Roztěže byla krajina vesměs stromů listnatých, a to duby, habry, buky břízy, modříny, lípy, jívy, řídce prohozeny jedle, borovice, smrky. V roce 1912 se začalo se zakládáním lesů jehličnatých.

V roce 1918 zrušilo československé Národní shromáždění veškeré titulování šlechtické.

DOBA NOVÁ

doba obrození

28. říjen 1918

Tomáš. Masaryk,

*otec české svobody a náš první prezident Československého státu.,
narodil se v Hodoníně dne 7. března roku 1850*

Jihomoravské město Hodonín, až do míru Němci ovládané, leží v Moravském úvalu na rozhraní moravského a uherského Slovácka. Tam, 7. března roku 1850 narodil se Tomáš Masaryk, veliký buditel a otec české svobody.

Otec jeho byl rodilý Slovák uherský, sloužil ve dvoře. Nemaje s Tomášem zvláštních plánů, přál si, aby se připravoval k povolání učitelskému. Když se to však poněkud protahovalo, dal jej na zámečnictví do Vídně a konečně i k místnímu kováři. Teprve s přimluvou bývalého jeho učitele přivolil, aby přijal u jeho otce místo učitelského pomocníka a odtud vstoupil na gymnázium v Brně, školy tu byly tehdy jen německé. Ač Tomášovi, jako chudému studentu, bylo trudno sháněti živobytí, vynikl brzy jako „primus“ mezi spolužáky a vedle latiny a řečtiny osvojil si i polštinu a trochu francouzštiny. Avšak vrozená slovanská přímota povahy, opovrhující všelikou přetvářkou (zvláště též v náboženství) znemožnila mu v 6. třídě studia v Brně a dostudoval tedy ve Vídni. Právě tehdy (roku 1870), byla vyhlášena papežská neomylnost na článek katolické víry a Tomáš Masaryk, jako mnozí čeští krajané, vystoupil z církve.

Dva roky potom vstoupil na univerzitu a věnoval se studiu filozofie. Při tom utvrzoval se v jazycích, nově přibral ruštinu, angličtinu i jazyky východní.

Od malička měl na očích poníženost a bezprávi, poddanství, ba přímo otroctví v jakém lidé při dvoře žili. Otec jeho jen s výprosem mohl jej dáti na studie! A viděl jak všichni ti služební lidé, poklasný, šafáři atd., jenom šidbou se přiživují a v nesvobodě si přilepšují, jak se přetvařují, opíjejí a lžou. Viděl jak zhoubně poroba působí na mravnost a jak draho platí lid svou nevděčnost. To všecko probudilo jeho odpor proti vrchnostenskému zřízení, přiklonilo jej k lidu s určitým úkolem – poučovat a probouzet svědomí mravní, přísnost k jiným, ale nejprve k sobě!

Již tehdy bylo jeho heslem: „Věděním a pravdou k právu!“.

Masaryk stal se učitelem univerzitním, byv ve Vídni promován na doktora filozofie, pobyl ještě dvě léta v Lipsku, kde pojal za choť Američanku, jež utvrzovala jej ve studiu řeči anglické a seznamovala s duchem americké svobody.

Rok 1882 jest památný tím, že Pražská univerzita byla rozdělena na německou a českou, tj. český národ dostal konečně svoji univerzitu. A tu Masaryk byl mezi těmi, kteří hlásili se tu k osvětové práci pro svůj národ a stal se tu řádným profesorem. Jeho příchod do Čech a do Prahy znamená pohnutí nejen mezi českými posluchači, ale i v české vzdělané společnosti vůbec. Jako všude, tak i zde, vše muselo jíti svou cestou vyjetou a osvědčenou, běda tomu, kdo by se byl v této cestě nepříznivě vyslovil, dovolil si projevit svůj úsudek a doporučit cestu jinou, mluvit o nápravě. To byl nedouk a nevlastenec, neboť stará cesta nazývala se „vlasteneckou“.

A takový byl právě Masaryk. Na vše se počal dívat vlastníma očima a co se mu jevilo nesprávným, proti tomu vystoupil beze všech ohledů. Jeho zásadou byla pravda i tehdy, když byla trpká, ba krutá. Masaryk šel důsledně svou cestou. Své názory o pravém poznání, o

povinnosti k pravdě, k sobě, k národu, k lidstvu hlásal nejen ze stolice univerzitní, ale i v listech Atheneum,, Čas, Naše doba, které založil a konečně v pronikavých spisech Otázka sociální, Česká otázka, Jan Hus, Karel Havlíček Borovský aj. Tímto působením vychoval si nadšené žáky a stoupence, kteří se zvali „realisty“ a byl i zvolen do Říšské rady ve Vídni. Tak přenesl své přísné měřítko a neúprosný soud i na vládu, na její nespravedlivé počínání a libovůli. Pravdivost a neohroženost jeho budila úctu i u nepřátel. Obětavost, kterou se ujal křivě obviněných Srbochorvatů těsně před světovou válkou, povznesla jej zvláště vysoko v očích utlačovaných národů slovanských. Nepromeškal nižádné příležitosti, kde pravda zápasila se lží, právo s bezprávím, každou považoval za povinnost! Roku 1913 vídeňské kruhy rozhodly se odstraniti poslední zbytek zemské ústavnosti. Tehdy opoziční strany české vyslaly 30ti člennou deputaci do Sněmovny k nejvyššímu maršálkovi království Českého a přísedícím a kdo tu v čele poslanců protestoval proti nezákonnému a neústavnímu úmyslu vlády, byl – prof. dr. Masaryk! Císařská komise ovšem v témž měsíci ještě stala se skutkem.

Tak dožil se konečně světové války. Záhy nabyt přesvědčení, že v této válce bude se rozhodovati o veškeré budoucnosti našeho národa, že mu kyne buď světlá budoucnost anebo černý hrob. Poznal, že budoucnost onu třeba mu vybojovati, a to nejen mečem, ale i duchem, tj. působením v kruzích čtyřdohody. Neváhal pak ani okamžik. Pohrdaje nebezpečím, opustil přátele i říši a jako někdy J.A. Komenský našel si cestu k srdci šlechtitných vůdců čtyřdohody, zejména pak Wilsona, presidenta Spojených států amerických.

Mohutný projev tohoto velikého muže o právech a osvobození národů i nejmenších, který se stal heslem čtyřdohody, o právech na sebeurčení, pro nás tak významný, zjevil našim nepřátelům ihned přímý vliv Masarykův, takže mu přímo zlořečili. Jeho národ mu žehnal! Masaryk ovšem ani pak nelenil. Nehledě na svůj pokročilý věk, přepravil se do asijského i evropského Ruska, vyhledal tam ony tisíce zajatých Čechů a podnítil je svým srdcem i duchem k obětavému boji za osvobození svého národa, k těm skutkům hrdinským, kterými se zapsali věčnou pamětí osvobozeného národa i lidstva. Jím nadšeni a jeho žáky vedeni vynutily si čechoslovácké divize vítězný pochod 10.000 km od moře Černého až k Tichému oceánu, zastavily na francouzské frontě nejlítější útok rozkacených Němců a oddaně položily život za svůj ujařmený národ i šlechtitou Francií. Obětí tou rozhodly čtyřletou děsnou válku potřením násilníků, zotročovatелů lidí, národů i světa pro vítězství pravdy, svobody a práva.

Ten den byl jistě nejslavnější a nejšťastnější den života Tomáše Masaryka, tatička Čechoslováků, tatička naší svobody. To byla pravá odměna jeho nadlidského působení a přičinění i koruna jeho životního díla. Čeho dále třeba k jeho zabezpečení, ostražitě bdělosti o poradách mírových, započatých o vánocích roku 1918, ani toho v nejmenším neobmeškal. Nemělte zajisté jiné touhy, vracejíc se do osvobozené, jásající vlasti Československé, jako její první předseda, než aby jí našel šťastnou a hotovou k onomu dílu, jemuž sám posvětil svůj život: k službě pravé svobodě a pravdě!!!

Vzpomínky na Masaryka I/34

Dne 21. června roku 1921 bylo právě třistaleté výročí, když za Ferdinanda II. bylo popraveno 27 pánů českých na Staroměstském náměstí. Vypověděl ze země kazatele protestantské. Na 36 tisíc rodin a mezi nimi 158 rodů české šlechty opustilo zemi na velikou škodu národa, ježto ve statky vystěhovalců (exulantů) usazovali se cizinci. Mezi vystěhovalci byl také biskup českobratrský, Jan Amos Komenský.

Osvobozenému národu

*Dnes, vlasti, nový vzplál Ti den
dnes česká srdce svátek světí
je zlomen okov – rozdrčen
je černý orel, jenž svým spárem
nás krutě svíral po staletí.
Je konec útrap, konec béd,
zem česká novým dýše jarem
a česká lípa – jeden květ.*

*Je konec bolů, konec vzdechů,
vlast volnou zříš dnes, děde Čechu,
i vy, kdož věrní jste nám stáli
na prahu vlasti jako štít!
Václave kníže, Karle králi,
dnes svobodnou ji smíte zřít!
Ó vy, kdož za Čech volnost, slávu
jste životy své ztráceli,
dnes pozvedněte z hrobů hlavu,
vždyť nadarmo jste nemřeli!*

*Ty, mučedníku Mistře Jene
nadarmo nešels do plamene,
nadarmo Žižko, reku slepý,
tvých bitců nezatřeskly cepy,
ó vy tam v bělohorské pláni
nadarmo nebyli jste porubáni,
Bundovče, Kuplíři a Šliku,
všech dvacet sedm mučedníků,
nadarmo nedali jste katu hlavy,
dnes volnou vlast vy zříte z boží slávy!*

*Nadarmo v cizinu jste neprchali
s Kralickou biblí exulantů sbory,
nadarmo kosti vaše netlí v dáli.
Tam volní zdraví vás dnes rodné nívy, hory!
Nadarmo nenesli jste buditelé
nadšení svaté na svém čele,
nadarmo Karle Havlíčku i Tyle
jste nebudili národ ducha bleskem.
Dnes volná vlast k vám jitřním shlíží leskem*

a v barvy své se halí rudobílé!

*Vlast volná je! Ó slyšte všichni v dáli,
kdož hrdinně jste pro ni umírali
v rachotu pušek, v blescích děl,
jak vlasti svatý zákon chtěl,
vy všechny naše drahé hlavy,
vy od Tater i od Šumavy,
vy, kteří umírali jste v slávě
tam na Sommě i na Piavě
legie naše orlím letem,
jež vítězně jste hřměly světem
vy živí, den kdož zříte skvělý,
i mrtví – vždyť jste nezemřeli!
Dnes vděčně do dálky vám kyne
ta drahá, volná, česká zem
vás na své vroucí srdce vine
a žehná všem!*

Pozemková reforma

Dokument I/37

Blíží se splnění našich tužeb, Splněno bude to, co dosud snem se zdálo! Ty ustarané sedřené postavy venkovského lidu hledí k Pozemkovému úřadu jako k svému vykupiteli. Má z nás učinit lid volný, živící se prací svou na vlastní brázdě. Konec bude tomu otrockému životu, jež jsme až dosud vedli!! Jako přelétaví ptáci stěhovali jsme se za kusem chleba. V dalekých končinách ploužily se naše sedřené postavy. Vzdálení namnoze od rodné chaty a své rodiny, pracovali jsme co nádeníci v cizině. Co starostí a černých chmur prolétlo naší hlavou! Co domov, co žena, co děti? Co kousek políčka na stráni u lesa? Hořklo sousto cizího chleba při vzpomínce na domov.

Žena naše, pravá otrokyně rvala se s těžkým osudem o bytí a nebytí. Od časného rána do pozdní noci orala, sela, dřela nůši na hřbetě. Ruce tvrdé jako stromovou kůru - chápal by kdo, že má také cit? Že bolno jí a teskno, že tak těžké okovy jí život naložil?! Vzdálena od svého muže, sama s dětmi shánět má chléb na zimu a trochu těch bramborů!

Co bídy, co strastí převalilo se přes ty chaty pod strání, a přece byl tam klid. Trpět byli jsme zvyklí, rod po rodu stejné břímě nesl.

Přišla-li zlá léta, nebyla práce, nebylo co jíst, skanula slza, ze rtů splynul vzdech. Vrásku k vrásce vrylo utrpení na čelo muže i venkovské ženy! Kdo je dovedl číst? Osmahlé tváře jsou jak z kovu. Řekl bys – vane z nich chlad. Leč mylíš se! Pod tou plátěnou halenou bije srdce, jež dýchá, žije, má svou radost i žal. Je nezkažené, neb žije dle těch nevyzpytatelných zákonů přírody. Vidí vycházet slunce, neb časně vstává, vídá zapadat slunce za horu, neboť chodí pozdě spát. Slyší šum háje, rachot hromu, bubláni horského potůčku. Vichřici, jež láme staletí kmeny jako stébla slámy, cítí svou malost a po bouři vysoké nebe plné hvězd. Chápe a cítí velikost nekonečna. V knize přírody učí se trpělivosti – klidu.

Dost jsme vytrpěli za starých rádu, vydání cizí z vůli panského žoldáka. Stavěli jsme jim hrady a zámky, robotou vzdělávali polnosti u dvorů.. karabáče svištěly okolo našich hlav a pusté nadávky. Těžké břímě nesli jsme na svých bedrech. Po celá staletí chodili jsme se závistí kol české půdy patřící cizákům! Viděli jsme nadbytek, nádheru a sami jsme měli nedostatek a bídu. A proto zaleklo se panstvo toho křiku tlumeného po staletí: „Chceme půdu“!!! Chceme domov pro sebe a pro své děti!!! S těmito myšlenkami uvítají činnost Pozemkového úřadu tisíce domkařů a chudých venkovanů!!!

Dejte nám ty panské lány, na nichž se otcové dřeli, dejte nám to, co skrápěl robotníka pot! Vraťte to, co bylo často ukradeno a nepoctivě nabyto, lidu, jenž trpěl a za svobodu cedil krev!!!

Kozino, Kubato, selští rebelové, přichází hodina dvanáctá. Trestání budou hrdí zpupní páni ze zámků, pomstěna bude vaše krev! A my budeme pány české půdy, budeme vráceni své rodině. Lid pilný, pracovitý, bude pánem své chaty, svých brázd!!!

Díky tisícere platí Ústřední domovině, díky všem těm, kdo pomáhali tomuto dílu historické spravedlnosti. Všichni, kdož 16. dubna 1919 stáli na svých místech a provedli nad Fürstenberg, Czerniny, Aurspergy, atd. svůj soud, vy všichni vykonali jste dílo, ze něž vám

žehnati budou ještě příští pokolení. Těm skotačivým dětem vrátili jste otce, sedřeným ženám muže!!!

A proto voláme na Pozemkový úřad a jeho presidenta Dra Viškovského “ Pracujte rychle! Všechn lid venkovský s touhou na vás hledí. Necht' činnost vaše postaví si pomník nehynoucí, a paměti milionů bodrých spokojených venkovanů!!“

A ty, naše milá Domovino, dále stůj na stráži ku blahu nás drobných lidí venkovských i ku prospěchu celého národa. Dne 15. října r. 1919 vstupuje Pozemkový úřad v činnost. Ve schůzi správního výboru tohoto úřadu bylo usneseno převzít co nejrychleji veškerý materiál od ministerstva zemědělství a vymezit přesně působnost Pozemkového úřadu. Zároveň usneseno zřídit několik okresních úřadoven Pozemkového úřadu.

Jak známo, prezident Masaryk jmenoval presidentem Pozemkového úřadu člena klubu poslanců Republikánské strany československého venkova Dra. Karla Viškovského, jenž v otázce reformy pozemkové byl již zapracován.

Tak, jak po právu náleží česká půda českým lidem, tak se provádí pozemková reforma po celé československé vlasti. A i naše osada byla mezi těmi, kde v roce 1920 byly odkoupeny dlouholeté pachtý a v roce 1922 bylo asi 50 % půdy zemědělské přiděleno drobným uchazečům. K naší obci byla též přidělena hořejší strana třešňové aleje vedoucí k Malešovu.

1 č.p. v roce 1921 zemřel občan, majitel zdejšího panství Karel Dalberk. Panství drží jeho pozůstalá choť Gabriela Dalberková

V roce 1921 darovala paní Gabriela Dalberková nový zvonek na poutní kapličku Roztěžskou

Porovnání cen roku	1913	-	1921	
1q pšenice	23 - 28		400 - 420	Kč
1q bramborů	8 - 10		40 - 60	Kč
1 párek selat	20 - 22		400 - 550	Kč
1 kráva	180 - 200		3.000 - 6.000	Kč
1 husa ke krmení	2.40- 2.60		60 - 75	Kč
1 vajíčko	0.03- 0.04		1.60- 1.70	Kč
1 oblek vlněný	30 - 50		700 -1.000	Kč
1 pár bot	10 - 14		350 - 400	Kč
1000 kusů cihel	22 - 25		350 - 500	Kč
práce zednická denně	2.40-3		30 - 45	Kč

8 č.p. v roce 1922 převzal usedlost vnuk Dytrycha Jana, Smutný Jaroslav

12 č.p. od roku 1899 byl majitelem tohoto čísla popisného velkostatek malešovský. Nájemce byl hostinský Bílek Václav. Ten v roce 1919 dostal od panských výpověď, avšak on

ji nepřijmul a žádal o výkup jako dlouholetý pachtýř, k pozemkovému úřadu. Nato bývalý ředitel panství Raubichl se postavil na odpor a podal to k soudu okresnímu v Kutné Hoře, okresní soud námitky p. Bílka zamítl a to proto, že je malá výměra. Nato Bílek podal odvolání ke krajskému soudu v Kutné Hoře. Krajský soud Bílkovo odvolání zamítl a on nato hned podal odvolání k nejvyššímu soudu do Brna. Nejvyšší soud líčení okresního a krajského soudu zamítl a nařídil nové líčení u okresního soudu. Okresní soud podruhé žádosti vyhověl. Potom velkostatek podal námitky ke krajskému soudu v Kutné Hoře, ten ale námitky velkostatku zamítl a nejvyšší soud také a Bílkovi přiznal právo vlastnictví v roce 1922 v červnu.

21 č.p. v roce 1923 převzal usedlost po Janku Fr. syn jeho Janko Antonín.

V roce 1922 byla vykonána sbírka na zakoupení zvonku do naší osady a byl koupen za 1125 Kč. Vysvěcen byl římskokatolickým zámeckým farářem Hrubým a byl sepsán tento

Revers

Žádáme o vysvěcení zvonku jakožto majetku obce Roztěž a propůjčujeme ho navždy církvi římsko-katolické, jelikož zde žádných Čechoslováků není. Vyhražujem si právo v případě ohně neb nějakého neštěstí ho p o u ž í v a t.

V roce 1923 byl obnoven zvonek na kapli zámecké.

3 č.p. bylo postaveno v roce 1923 na zakoupeném pozemku obecním a za svého přičinění stal se majitelem Beneš Stanislav, rodem z Albrechtic.

V roce 1923 měla Československá republika 228 vojenských letadel.

Ku dni 19. ledna 1924:
Kolik stojí 100 Kč v cizině:

V Novém Yorku	2.91 dolaru
V Amsterodamě	7.75 hol.zlat.
V Paříži	62.5 franc.fran.
V Curychu	16.75 švýc.fran.
V Londýně stojí 1 libra	146.5 Kč

V Berlíně se platilo za 1 Kč 123 miliard 440 milionů německých marek.

*Jaké dítě vychování-
taký národ bude z nich:
s Bohem kdo začíná
radostný život má,
s Bohem kdo končívá
Pán Bůh mu žehná!*

Oběti světové války
osady
Roztěžské

Janko Fr. čp. 2, rozený v roce 1865 padl r. 1917, stár 52 r.

Janko Fr., syn rozený v roce 1898 padl r. 1917, stár 19 r.

Bydžovský Josef, čp. 11, rozený v roce 1897 padl r. 1918, stár 21 r.

Dytrych Ant., poklasný ve dvoře, rozený v roce 1877 padl r. 1915, stár 38 r.

Skala Fr., dělník ve dvoře, rozený v roce 1882, padl r. 1914, stár 32 r.

Draží občané vesničky naší, kteří dokončili jste každý život svůj ve válce světové, byli jste hnáni na jatka hrůzy válečné, nevědouce zač a proč. Ano, museli jsme všichni, ale žádný z nás nevěděl, který se navrátí živ a zdráv do svého domova ke své rodině. Dokončili jste svůj život pozemský a odpočíváte v různých zemích tam, kam každého z vás osud zanesl. Nebylo vám dopřáno, aby dočkali jste se toho, na co tolik každý čekal, kdy bude konec té hrůzy a jak všechno dopadne.

Nedočkali jste se našeho osvobozeného samostatného státu Československého. Vzpomínají na vás vaše manželky, děti, rodiče, bratři, sestry, přátelé, ba všichni, kteří vás znali. Malou upomínku jsme vám věnovali, jen ten památník v naší osadní pamětní knize. Budiž vám ta cizí země lehkou.

Dr. Al. Rašín, naš první ministr financí.

Dr. Alois Rašín narodil se v Nechanicích r. 1867. Studoval práva a r. 1891 udělal doktorát. Záhy účastnil se jako radikál českého politického života. Pro své působení v Omladině odsouzen byl po prvé rakouskými soudci k dvouletému žaláři, který si až na 10 dní odpykal na Borech.

Roku 1911 byl zvolen jako poslanec do Říšské rady vídeňské za stranu - mladočeskou.

Jakmile vypukla válka, Dr. Rašín vrátil se k politice svého mládí, poznal příležitost zdolati Rakousko a sjednati českému národu vše to, po čem vždy toužil: svobodu a samostatnost. Když pak hlavní stan rakouské armády začal politicky řídit, s drem Kramářem, zatčen i dr. Rašín.

Celý rok trvalo vyšetřování a dvouměsíční proces proti obžalovaným, který skončil tak, jak to armádní velitelství nařídilo: odsouzením dra. Kramáře a dra. Rašína a red. Červinky k smrti. I toto odsouzení nesl dr. Rašín se vzorným sebevědomím. V červenci 1917 dostali odsouzení milost a dr. Rašín vrátil se do Prahy. Když konečně nastal vytoužený a vysněný den osvobození národa, dr. Rašín byl jeden z prvních, kteří poznali, že teď teprve nastává vážná a velká práce v zájmu nejen národa, ale už i státu Československého. Byl také jedním z nejpilnějších v Národním výboru, z něhož vyšel jako první finanční ministr republiky.

Když v červnu r. 1919 dr. Kramář opustil místo ministerského předsedy, dr. Rašín odešel z ministerstva financí, do něhož se vrátil až v říjnu v roce 1922. Nespravoval tohoto resortu dlouho: 5 ho ledna 1923 spáchán byl na dr. Rašína zločinný atentát, jemuž 18. února 1923 podlehl. Zůstaviv zarmoucenou choť, svobodnou dceru a dva syny, vysokoškolské studenty.

Dr. Rašín položil základy k finanční rovnováze republiky a ztělesňoval v sobě snahu po jejím vnitřním upevnění všech státotvorných sil v národě a onu jednotu práce. Národ i stát ztrácí v něm jednoho z nejlepších svých synů, který již od jinošského věku věnoval své nejušlechtlejší city a myšlenky službě národa. Přečkav v plné svěžesti a síle perzekuci rakouskou, která sahala až po jeho životě, zúčastnil se vynikajícím způsobem všech prací pro založení našeho samostatného státu, a jako člen Národního výboru připravoval finanční a hospodářské základy republiky.

Nikdy nemůže býti zapomenuto, s jakým bystrozrakem, s jakou obětavostí a nezištností vykonal toto veliké dílo.

Všestranně politická a národohospodářská jeho činnost, založená na vřelé a neomezeně obětavé lásce k vlasti, opřená o hluboké vědomosti a zkušenosti, zůstane navždy vepsána zlatým písmem v dějinách československého národa.

Vláda republiky je přesvědčena, že všechen lid československý sdílí s ní hluboký žal nad smrtí muže, který měl jediný cíl – sloužit národu a státu podle starověkého hesla, které rád připomínal. Blaho republiky budiž nám nejvyšším zákonem! Dobře bude národu i státu, uchová-li obě tyto pravdy v živé a vděčné paměti jako odkaz svého velikého a nezapomenutelného občana, ministra dr. Aloise Rašína.

*Čest a sláva budiž
jeho památce.*

M. R. Štefánik ***naš první ministr Národní obrany.***

M. R. Štefánik narodil se 2. dubna 1880 v Košariskách u Březové jako syn evang. faráře. Gymnasium studoval v Bratislavě, Šoproni a Sarvaši, techniku v Praze, Curychu a Miláně. Na radu českého učenice dra Zengra věnoval se hvězdářství. Již jako chlapec dělal si z papíru dalekohledy a večer pohlížel nejraději na hvězdy. Své sestře kdys dlouho do noci vyprávěl o Marsu a Saturnu. Vždy zůstávalo jeho vytouženým cílem – státi se jednou hvězdářem. Ze dvou maďarských gymnasií byl „vyloučen“ pro své slovanské smýšlení, na třetím však dosáhl za nejlepší prospěch při maturitě zvláštní odměny.

V Paříži vzbudil pozornost prof. Jansena a byl jmenován asistentem mendonské hvězdárny. R. 1907 stal se ředitelem hvězdárny na Mont Blancu. Přátelských svých styků s předními lidmi Francie využil znamenitě v náš prospěch v bojích za svobodu. On to zrovna byl, jenž přesvědčil francouzský štáb, že je třeba rozbít Rakousko, neboť až do té doby byli ve Francii názoru, že Rakousko bývalé třeba zachovati jako protiváhu Německa.

Štefánik to byl, do jehož rukou vložil prezident Francouzské republiky památný dekret, podle něhož bylo lze zřídit naše samostatné vojsko – on to byl, jenž uzavřel s Itálií vojenskou smlouvu a on též pracoval za naše osvobození v Americe, Rusku aj.

Na začátku války přihlásil se jako dobrovolník – letec do dohodového vojska, kde r. 1917 byl jmenován majorem, r. 1918 generálem a nedlouho nato brigádním generálem. Vyznamenal se v bojích v Arase a r. 1915 na srbské frontě, kde mu byl sestřelen aeroplán a on si při pádu úderem roztrhl žaludek. A ačkoli byl chorý, často omdlával, byl přece vzorem houževnaté píce – byl velkým hrdinou.

Byl hrdinou ve svém živlu, byl nezdolným v boji za osvobození svého národa a byl z prvních, kdož hlásali nenávist a boj Rakousku. To nadšení, upřímné srdce vedlo jej do prvních šiků Československých legií, kde postupoval od prostého vojáka bez šarže, jenž čistil hangár, pak stroje vojenské, až dospěl čestného místa generála ve francouzské armádě a konečně stal se generálem vojska československého a prvním ministrem Národní obrany.

V roce 1919, 4. května vracel se Štefánik aeroplánem do své vlasti a nešťastnou náhodou nad svou rodnou zemí zřítíl se aeroplánem dolů z několika set metrů, kde tragickou smrtí skončil. Památka jeho věky přetrvává.

Zakladatel evropské demokracie W. Wilson!

Vedle našeho presidenta T. Masaryka, nejznámější osobou po celé republice byl bývalý americký president W. Wilson. Tento muž, jehož myšlenky a vůle rozhodly ve světové válce, zemřel 2. února v americkém městě Washingtonu.

Jméno Wilson bylo našemu národu programem, bylo heslem, za nimž spojoval se celý národ, bez výjimky. Jeho čtrnáct článků mírových podmínek, formulovaných 12. února 1918 – to bylo v tehdejší temné době války zářícím majákem, k němuž se upíraly zraky všech toužících po spravedlivém míru. V těchto čtrnácti člancích byl jeden, jenž obzvláště uchvacoval: Byl to článek o s e b e u r č e n í n á r o d ů . Jak mnoho máme děkovati Wilsonovi za tato slova! Jak tehdy naplňovala nás silou, vytrvalostí, a propůjčila ochabujícím již novou trpělivost.

Tehdy na scéně dějin stály dvě osobnosti: Vilém a Wilson. Vilém jako vtělení zla a války. Vtělení otrokářství a středověkých názorů a hrubého násilí. Wilson jako hlasatel lidství, spravedlnosti, nových moderních zásad světa, přítel a naděje utiskovaných. Se zatajeným dechem a tlukoucím srdcem naslouchali jsme slovům obou, chvějíce se, aby ten první ne zvítězil.

A Wilson posléze stává se soudcem světa

Přišla mírová vyjednávání, kde již Wilson se svými čistými ideály nemohl tak působiti. Bylo to prostředí cechových diplomatů a politiků, srážely se tu zájmy různých států a národů a Wilson odchází roztrpčen, aby pak žil v ústraní až do své smrti. Není tudíž jeho vinou, že mír nebyl vytvořen tak, jak on si přál. Ale přesto vše, jeho jméno bylo a bude stále vyslovováno s úctou a v našem národě bude dále žiti vzpomínka na dobrého muže tam z druhého břehu Atlantického oceánu, tam z té cizí daleké a neznámé Ameriky, na presidenta Wilsona, jehož hlas o našich právech, našem sebeurčení zahřímal světem.

Památku jeho vždy zachováme!!

Z tajemné říše Vesmíru, rok 1924

Každou hodinu přibližuje se nyní planeta Mars, rudě zářící, k naší Zeměkouli a dne 22. srpna bude jí tak blízko, jak již po dlouhá desetiletí nebyla a teprve za 80 let zase bude.

Hvězdáři celého světa připravují se tedy, aby se na vzdáleného hosta podívali hodně zblízka. Hvězdářská „blížkost“ je ovšem poněkud jiná, než blízkost ostatních měřítek, neboť v tomto případě znamená pořád ještě maličkost: 34 milionů mil. Největší senzací bude jiskrový telegram, který onoho večera bude vyslán na Mars a který prý musí shlédnouti jeho obyvatelé – ovšem jsou-li tam jací. Marconi, vynálezce jiskrové telegrafie, bude jím jej vysílati. Radio-aparát je ohromný, bude jím dosaženo 15.000 tisíc dlouhých vln, které poletí do světového prostoru. Připojují ještě k tomu, že nejsou pozemský učenci tak daleko, aby mohli prozkoumat tajemství Vesmíru. Doposud se nic určitého na Vesmíru nenalezlo.

12 č.p. Dne 11. listopadu 1924 zemřel náš zakladatel a první důvěrník Domoviny, Václav Bílek ve stáří 51 roků. 12 č.p. převzala jeho pozůstalá manželka Božena Bílková.

Rok 1924

Zima 1923 – 1924 byla dosti studená a sněhu bylo dostatek a též dosti mrzlo, takže sníh potrvál skorem do konce března. Jaro byla vlhké a studené. Léto bylo suché s několika málo vydatnými dešti. Podzim byl též krásný a suchý.

Úroda v tomto roce byla průměrně dobrá, až na některé plodiny, jako řepa a brambory, které následkem nedostatku vláhy neurostly a od konrádů byly ožrány.

Platilo se na plodinové burze v Praze dne 20. ledna 1925

Ceny za 100 kg v Kč

Pšenice	250 – 285
Žito	232 – 240
Ječmen	265 – 300
Oves	150 – 176

Sad

Dne 18. listopadu 1924 byl vysázen sad na obecní pastvině za humny.

Poutě v roce 1924

V tomto roce se odbývaly tři poutě a pro nepřízeň počasí se ani jedna nevydařila.

Rok 1925

Zima 1924 – 1925 byla dosti mírná a v prosinci několik citelných mrazů, vánoce byly na blátě. V lednu zase mrazy a únor byl celkem jarní, zvláště některý den se nad míru vyznamenal. Sněhu bylo málo.

Leden byl velmi teplý zvláště některý den se vyznamenal velkým jarním teplem.

Únor, byl střídavě také teplý až ke konci měsíce trochu mrzlo a padal sníh ale nechtělo se mu ležet.

Březen, začátek mírně až 13 ho 9°R mrazu, 14ho a 15ho 3°R pod nulou a velká chumelenice s povětrím, dále bylo pěkné sluneční počasí, až do 22. března kdy sněžilo celý den. Dne 27. března krásné teplé počasí 14°R tepla nato v neděli dne 29 již bylo zase pod bod mrazu, vítr severák a sníh.

Duben, 10ho na velký pátek druhá bouřka a déšť, a 11ho na bílou sobotu přšelo, a to se střídalo denně až do konce měsíce.

Květen první polovice deštivá a druhá polovice měsíce krásné teplé počasí „sucho“.

Červen, „sucho“ dne 12ho parný dusný den, nato druhý den se ochladilo a nastaly místní přeháňky však málo vydatné. Od 21ho června každodenní přeháňky vydatnější. Dne 29 na Petra a Pavla prší celý den, takže obilí zaschlé se zvedá k dalšímu vzrůstu.

Červenec, místní přeháňky, od 17ho krásné teplé počasí, tepla až 30°Celsia dne 23ho změna, vydatné deště, které potrvaly až do konce měsíce.

Srpen, 2ho a 3ho velký vítr a déšť, 9ho jedna velká parná neděle až dusno 11ho přeháňky, a hlášeny z některých okresů průtrže mračen a krupobití které nadělaly miliónové škody.

Září, do 17ho deštivo od 17ho do 27ho pěkné počasí, nato místní přeháňky a přitom sucho.

Říjen, sucho až do 4ho nato deště dne 15. října padal první sníh chladno a větrno. Neděle 18. ho a 25ho prší celý den, celkově prší celý měsíc.

Listopad, byl střídavě mokry 12ho padal sníh, nato časté deště a 24ho listopadu chumelenice a 25ho mrzne.

Prosinec, mrzne 5, 6, 7ho mrazy až 11°R, potom povolilo na menší mrazíky, až zase v polou prosince přituhlo. Dne 20, 21, 22ho obleva na 2°R tepla nato přituhlo, takže dosáhla teplota na konec roku 11°R a přitom velký vítr. Vánoce byly tento rok teplé a na blátě.

Májová slavnost v Roztěži

Dne 1. máje r. 1925 byla pořádána druhá májová slavnost, za naší samostatnosti, v naší osadě Roztěžské.

Slavnost manifestační, která se konala za protektorátu republikánské strany a Domoviny vzdor tomu, že bylo nepříznivé počasí, byla čteně navštívena. Tři proudy, první od Kutné Hory, druhý od Dobřeneš a třetí od Malešova s příslušnými obcemi se sjely v 9 hod. ráno na křižovatce u Nové Lhoty. Nato spojivše se v jeden mohutný proud, který se dal na pochod lípovou alejí k restauraci Lázním. Průvod byl následující“ v čele kapela kapelníka Hylasa z Malešova, nato jelo selské banderium v krojích a pak následovala děvčata, české selky v národních krojích. Obec Chlístovice jela s alegorickým vozem napodobujícího Roháče z Dubé ze Sionu u Chlístovic jak byl kdysi v zajetí.

Za tím jela maskovaná banda cikánská čítající na 60 osob, které prováděly své cikánské reje, jako vykládání karet, kupování, prodávání a nehlavnějším předmětem byla zlodějina, oni měli též svou cikánskou kapelu.

Nato následovala světem jdoucí rodina tulácká s malým kočárkem taženého jedním psem a jedním kozlem a za tím jela rodina brusičova s brusnicí. Potom následovalo množství okrášlených žebřinových vozů a každý nesl v čele nápis vesnice.

Po příjezdu do placu restaurace Lázeňské, kde byla postavena řečnická tribuna, kde byla zahájena slavnostní řeč, kterou měl předseda republikánské strany na Kutnohorsku, přítel Novotný z Přítoky, dále promluvil senátor Hybš, potom dr. Old. Suchý z Malenovic u Dobřeneš a několik ještě dalších řečníků. Po vyčerpání programu řečníků následoval koncert, různé hry a volná zábava, zvláště cikáni měli svůj rej, takže policajti měli s nimi stále co dělat. Slavnostní den trval dlouho do noci.

Přednáška

Dne 10. května roku 1925 od 5ti hodin odpoledne do 1/2 8 hodiny večer byla pořádána v sále Lázních přednáška s pohyblivými obrázky o Františku z Assisi, kterou pořádal odp. P.Fr.Leandra Brejcha koodriant kláštera Františkánského v Dačicích na Moravě, v ten čas zde jako misionář na kolatuře Bykánecké.

30 č.p. *postaveno bylo v létě léta Páně 1925 u Nové Lhoty pod křižovatkou mezi silnicemi k Malešovu a lhoteckým rybníkem. Postavil jej Alois Hybl, syn Aloise Hybla, rolník z Nové Lhoty. Tento Alois Hybl oženil se v roce 1924 a vzal si za manželku dceru Jos. Lupínka, tesaře ze Staré Lhoty, jak říkají Lhotáci za vodou, nebo-li na malé straně.*

31 č.p. postaveno bylo v létě léta Páně 1924 na západním cípu na křížové silnici u Nové Lhoty za křížem na přiděleném pozemku z parcelace ode dvora Roztěžského. Postavil jej Josef Kratochvíl, dělník v Tuchoticích nákladem asi 12.000 Kč.

26 č.p postaveno bylo v létě léta Páně 1925 nad kaplí Panny Marie na východní straně silnice. Postavil jej Alois Zich, krejčí a bývalý dělník u velkostatku, též sadařil a bydlel v čísle 18 nad sklepem.

7 č.p., převzal po Janu Benešovi, rolníku syn jeho Jaroslav a manželka jeho Marie, rozená Dytrychová, dcera po Antonínu Dytrychovi, poklasným ve dvoře Roztěžském, padnuvším ve světové válce roku 1915.

Průměrné ceny obilí znamenáné na pražské plodinové burze v roce 1925

Měsíc	pšenice	žito	ječmen
Leden.....	265	235	287
Únor.....	279	232	294
Březen.....	268	227	281
Duben.....	248	219	247
Květen.....	247	225	231
Červen.....	246	213	224
Červenec.....	247	215	217
Srpen.....	206	153	199
Září.....	204	153	199
Říjen.....	201	146	189
Listopad.....	197	132	173
Prosinec.....	200	137	172

Úroda v roce 1925

Úroda v roce 1925 byla dosti uspokojivá. Obilí bylo následkem jarního sucha nízké, pšenice přesívky, jarky, ječmeny dostaly rezavku, řepa byla dosti urostlá a platila v tomto roce, 20 – 25 Kč. Žně byly mokré, proto také dost obilí vzrostlo a brambory podlehly hnilobě. Ovoce bylo málo.

Statistika

Sčítání domácího zvířectva ke dni 31. prosince 1925. Bylo napočteno obec Roztěž – Lhoty:

<i>Koně</i>	<i>21</i>
<i>Skot</i>	<i>162</i>
<i>Kozy</i>	<i>74</i>
<i>Vepřový dobytek</i>	<i>185</i>
<i>Králíci</i>	<i>194</i>
<i>Drůbež</i>	<i>1072</i>

Osada Roztěž:

<i>Koně</i>	<i>8</i>
<i>Skot</i>	<i>68</i>
<i>Kozy</i>	<i>43</i>
<i>Vepřový dobytek</i>	<i>50</i>
<i>Králíci</i>	<i>152</i>
<i>Kohouti</i>	<i>24</i>
<i>Slepice</i>	<i>494</i>
<i>Houseři a husy</i>	<i>24</i>
<i>Kačeři a kachny</i>	<i>8</i>

Parcelace dvora Roztěžského

Dne 14.března r.1925 se konala schůze osadního zastupitelstva osady Roztěž skrze rozparcelování zdejšího dvora. Zájem byl pro rozparcelování nadmíru velký, ačkoliv nedostižný, neboť majitelka dvora paní Gabriela Dalberková si zbytek podle zákona ponechala.

Dne 16.března se spisovaly přihlášky o přiděl. Přišlo na zbytek po první parcelaci okolo 57 měr půdy orné pro uchazeče pozemků v první řadě na zaměstnance velkostatku, a to Fr. Trpišovský, Alois Drahokoupil, Ant. Říha, Ant. Drahokoupilová a potom obdrželi půdu ti občané, kteří obhospodařovali tu nejmenší výměru v osadě.

Třešňová alej na severní straně od ovčáčky až k obecním kouskům, s příslušným pozemkem připadla jako obec. majetek k osadě Roztěžské.

Dne patnáctého listopadu byla ta půda, co byla pro parcelaci určena, inženýrem rozměřena a odevzdána přidělcům. Ti lidé, co přišli ve dvoře o zaměstnání a neobdrželi pozemky, dostali od Pozemkového úřadu podle délky služby několik tisíc Kč odstupného. Někteří ovšem dostali zaměstnání. Zbytek dvora zpachtoval Kratochvíl Jindř., řezník z Kutné Hory, který si pomohl k velkému majetku ve světové válce. Za povšimnutí uvádím, že naše osada Roztěžská žádala též o přidělení kopce u jeřábu za příčinou, by měla Roztěž svůj kamenolom na správy cest a pro stavbu.

Žel, že se o to naše osada usilovně domáhala, nebylo jí to ze strany velkostatku a pozemkovým úřadem přiděleno.

A tím končím zbytek provádění pozemkové reformy.

Volby 1925

Náš stát čili naše Československá republika se skládá v tomto roce jenom několika stran a straniček, neuvádím ty kandidátky, které neobdržely žádného hlasu v naší obci Roztěž – Lhoty.

Dne 15. listopadu roku 1925 byly volby do Poslanecké sněmovny a Senátu následující.

<i>Strany v naší obci Roztěž – Lhoty</i>	<i>do Poslanecké sněmovny</i>	<i>do Senátu</i>
<i>Československá str. agrární a konzervativní</i>	-	1
<i>Československá sociálně demokratická strana dělnická</i>	67	56
<i>Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská</i>	3	3
<i>Komunistická strana Československa (sekce III. internacionály)</i>	2	1
<i>Československá národní demokracie (předs.Karel Kramář)</i>	7	6
<i>Československá strana socialistická (předs. V. Klofáč)</i>	6	5
<i>Republikánská strana zemědělského a maloroľnického lidu</i>	74	67
<i>Československá strana lidová</i>	14	12
<i>Bund der Landwirte und der deutschen Gewerbeartei</i>	1	-

Cena selat

Průměrná cena selat v roce 1925 za 1 kg živé váhy 12 – 14 Kč.

Narození

<i>jméno a příjmení dítěte a jeho rodičů</i>	<i>č.p.</i>	<i>rok narození</i>
<i>Živná Berta, dcera Josef Živného</i>	28	1919
<i>Zichová Františka, dcera Aloise Zichy</i>	26	1919
<i>Folprechtová Marie, dcera Josefa a Růženy Folprechtových</i>	11	1919
<i>Smutný Jaroslav, syn Jaroslava a Barbory Smutných</i>	8	1920
<i>Benešová Božena, dcera Stanislava a Boženy Benešových</i>	3	1921
<i>Witterová Miluše, dcera Františka a Marie Witterových</i>	23	1921
<i>Chlumský Milouš, syn Karla a Růženy Chlumských</i>	8	1921
<i>Pokorný, syn Aloise a Marie Pokorných</i>	6	1921
<i>Beneš Jaroslav, syn Františka a Boženy Benešových</i>	25	1922
<i>Drahokoupil František, syn Aloise Drahokoupila</i>	17	1921
<i>Drahokoupil Antonín, syn Marie Drahokoupilové</i>	17	1922
<i>Doudová Anděla, dcera Josefa a Marie Doudových</i>	28	1922
<i>Folprecht Josef, syn Josefa a Růženy Folprechtových</i>	11	1922
<i>Janko Věra, dcera Antonína a Emílie Janko</i>	21	1923
<i>Benešová Helena., dcera Stanislava a Boženy Benešových</i>	3	1923
<i>Kadlec Stanislav, syn Josefa a Marie Kadlecových</i>	10	1923
<i>Červinková Olga, dcera Františka a Idy Červinkových</i>	15	1923
<i>Živný Alois, syn Josefa Živného</i>	28	1923
<i>Hamrle František, syn Karla Hamrleho</i>	29	1923
<i>Smutná Božena, dcera Jaroslava a Barbory Smutných</i>	8	1924
<i>Šimek Jan, syn Josefa a Rozálie Šimkových</i>	13	1924
<i>Janko Růžena, dcera Antonína a Emílie Janko</i>	21	1925
<i>Šanc Bohumil, syn Karla a Elišky Šancových</i>	18	1925
<i>Zich Otto, syn Aloise a Barbory Zichových</i>	26	1925
<i>Skoupá Božena, dcera Josefa a Marie Skoupých</i>	14	1925

Úmrtí od roku 1919 až do konce roku 1925

<i>jméno a příjmení</i>	<i>č.p.</i>	<i>rok úmrtí</i>
<i>Kalcová Aloisie, manželka Josefa Kalce</i>	10	1920
<i>Pokorný, syn Pokorného Aloise</i>	6	1921
<i>Folprecht Josef, syn Josefa Folprechta</i>	11	1922
<i>Řihová Antonie, manželka Karla Řihy, šafáře ve dvoře Roztěžském</i>	16	1923
<i>Bílek Václav, hostinský v Roztěži</i>	12	1924
<i>Douda Josef, dělník pod deputát ve dvoře Roztěžském</i>	28	1926
<i>Šanc Bohumil, syn Šance Karla, hostinského v Roztěži</i>	18	1925
<i>Zich Otto, syn Zichy Aloise</i>	26	1925
<i>Drahokoupilová Marie-., „malá baba“, zemřela v nemocnici v K..Hoře</i>	18	1925

*Ostudu jest Ti
musíš ji snést
přenes na Tebe*

*Já jsem si jist,
že já jsem čist
doznávám pro sebe*

*Odplata Tobě
v neznámé době
případně na Tebe*

Sňatky od roku 1919 až do roku 1925

<i>jméno a příjmení</i>	<i>č.p.</i>	<i>rok sňatku</i>
<i>Folprecht Josef, zahradník v Roztěži a Bydžovská Růžena</i>	<i>11</i>	<i>1919</i>
<i>Zich Alois, vdovec a Barbora Slavíková za Staré Lhoty</i>	<i>26</i>	<i>1919</i>
<i>Beneš Stanislav, tesař z Albrechtic a Božena Benešová</i>	<i>7</i>	<i>1920</i>
<i>Wittera František, krejčí, rodák ve Vídni a Marie Drahekoupilová</i>	<i>23</i>	<i>1920</i>
<i>Smutný Jaroslav, tesař a Barbora Chlumská ze Staré Lhoty</i>	<i>8</i>	<i>1920</i>
<i>Beneš František, dělník a Božena Tomanová</i>	<i>25</i>	<i>1920</i>
<i>Šanc Karel, hostinský v Roztěži a Eliška Procházková z Červ.Janovic</i>	<i>18</i>	<i>1921</i>
<i>Škorpil František, želez. zříz.Všetaty a Anežka Drahekoupilová</i>	<i>22</i>	<i>1921</i>
<i>Kadlec Josef, vdovec a Marie Linhartová, vdova</i>	<i>10</i>	<i>1922</i>
<i>Šimek Jan, účetní u velkostatku a Rozálie Zeminová z Dobřeně</i>	<i>x</i>	<i>1922</i>
<i>Brynych Josef, rolník z Bylan a Božena Pokorná</i>	<i>6</i>	<i>1922</i>
<i>Janko Antonín, truhlář a Emílie Bílková z Miskovic</i>	<i>21</i>	<i>1922</i>
<i>Říha Antonín, syn šafáře v Roztěži a Anežka Pokorná</i>	<i>6</i>	<i>1923</i>
<i>Beneš Jaroslav a Marie Dytrychová, dcera poklasného v Roztěži</i>	<i>7</i>	<i>1925</i>

Počasí v roce 1926

Leden: od začátku tohoto měsíce až do 10ho bylo teplé počasí a následkem rychlého oteplení roztály ledy na řekách a deštivé počasí, způsobily velké povodně, tak že se z různých končin světa hlásí velké katastrofy, a milionové škody způsobené na strhání mostů přes řeky, zatopená města a vesnice a různé povodně. Od 10ho do 24 mrazy, od 24 až do konce měsíce zase teplé počasí. Největší mráz byl dne 13ho a 20ho, a to 12°R pod nulou.

Únor: tento měsíc byl celkem teplý, pouze 2 dni v tomto měsíci se ukázaly mrazečky. Ostatek byly deště a povodně.

Březen: od začátku tohoto měsíce bylo teplo až do 20ho, potom uhodilo několik citelných mrazíků až do 25ho, a nato bylo zase teplé hezké počasí, až do konce tohoto měsíce. Dne 29. března se začalo síti obilí. Dne 30. března byla první bouřka v tomto roce.

Duben: tento měsíc byl průměrně teplý střídavě zamračený. Dne 25ho – 26ho vichřice, takže bylo mnoho stromů polámaných.

Květen: tento měsíc se vykazuje chladný a mnoho dešťů. Od polovice stoupala teplota a 31ho dostoupila 20°R tepla, dusno, bouře, déšť.

Červen: v tomto měsíci je mnoho dešťů, zvláště ve dnech 14 – 15 – 16 – 18 – 24 – 25 – 30. prší ve dne v noci.

Červenec: polovice tohoto měsíce je deštivého a zamračeného. Zvláštní dni jasné a horké se znamenají 7ho – 12 – 13 – 14 – 15 kde dostoupila teplota až 25°R, dále dne 18 – 19 – 24ho též horké počasí. Ostatní dni jsou deště a bouře.

Srpen: tento měsíc byl také většinou mokrý, takže se úroda těžko svázela do stodol. Krásné dni, zaznamenávám tyto: den 4 – 5 – 6 – 10 – 15 – 20 – 24 – 25 – 27 – 28 – 29 – 30 – 31., ostatní dni byly zamračené a deštivé.

Září: tento měsíc byl též dosti mokrý. Krásné a sluneční dni jsou tyto 1 – 2 – 4 – 5 – 6 – 7 – 10 – 11 – 14 – 15 – 16. vítr, dále 17 – 18 – 19 – 20 – 21 – 22 – 23 – 25 – 28 – 29ho hezké sluneční počasí, - ostatní dni jsou zamračené a deštivé.

Říjen: tento měsíc se polepšil, neboť ukazuje větší počet hezkých dní a to jsou dny 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10., dále 11 – 13 – 14 – 15 – 20 – 25 – 26 – 27 – 28 – 31ho. Ostatní dni byly deštivé.

Listopad: tento měsíc se vyznamenal pěkným počasím, až do 25ho, potom bylo deštivo až do 27ho a nato do konce měsíce hezké počasí.

Prosinec: měsíc prosinec začíná malejma mrazíkama, střídavě sníh a déšť, až 22ho napadlo 30 cm sněhu a větší mrazy až 12°R pod nulou, které potrvaly až přes svátky vánoční, takže letos byly krásné vánoce. Celkově byl celý rok mokrý a studený.

Narození

Dne 25. června 1926 narodil se Jaroslav Beneš, syn Jaroslava Beneše z č.p. 7

Dne 14. listopadu 1926 narodil se Josef Šimek, syn Jaroslava Šimka, účetního při Lesním úřadě v Roztěži, č.p. 13.

Úmrtí

Dne 26. ledna r. 1926 zemřela ve stáří 76 roků věku svého Josefa Lázničková, čp. 23

Dne 6. února. 1926 zemřel Jan Dytrych z č.p. 8

Dne 23. května r. 1926 zemřela ve stáří 58 věku svého Marie Knížková z č.p. 27

Dne 20. prosince r. 1926 zemřel ve stáří 72 roků věku svého Josef Skoupý z č.p. 14

Odstěhování

Odstěhovaly se z naší osady tyto rodiny v roce 1926:

Pekárek Jan z č.p. 16 na Přítoku

Cirkl František z č.p. 19 do Tuchotic

Živný Josef z č.p. 28 do Kutné Hory

Junek Antonín z č.p. 28 na Kocandu

Šacha Josef z č.p. 20 do Kocourova

Přistěhování

Kubát Felix, povoláním lesní hajný, do č.p. 20 v roce 1926

Kratochvíl Jindřich, nájemce dvora, do č.p. 16 v roce 1926

Zábavy

Dne 10. října bylo v naší osadě obvyklé posvícení s taneční zábavou a v pondělí se zlatou hodinkou, obě se dobře vydařily.

Dne 13. listopadu r. 1926 v sále Lázně byla pořádána kateřinská zábava, která byla hojně navštívena místními osadníky, hrálo 12 hudebníků a vstupné se platilo 8 Kč pro osobu.

Módy

Aby nezůstala naše osada pozadu za módou, zmíníme se také o něčem, co bude někdy někoho zajímat, neb se nadarmo neříká – jak jde kroj, tak se stroj! Ano, tak se někteří páni a také dámy podle toho řídí. Jsou mnohé kraje, které nemění svůj ústroj a zachovávají si ráz svých předků. Nynější doba je doba módní a proto každý pán i každá dáma z jakéhokoliv stavu se snaží, aby byli oblečeni podle nejnovější pařížské módy. Paříž, to je středisko, kde se rodí tyto módy a odtamtud se rozšiřují do celé Evropy. Co se týče šatstva, obuje, prádla o tom se nebudu zmiňovat, neb to se den ze dne mění, ale povíme si něco o „mikádech“. Jsou různé chutě v jídle, pití, oblékání a také jsou různé chutě v mikádách, jak se komu líbí. Mikáda jsou, musím podotknout, u ženského pokolení od děcka až po starou babičku bez rozdílu stáří, ustřižené vlasy tak vysoko, že krk je úplně holý.

Některé vlasy jsou tak ustřiženy, že zezadu nepozná se, zda je to pán, nebo dáma, tomu se říká pánské mikádo. Na mikádu jsou různě dělané kudrlinky, neb jak tomu říkají, ondulace. Ted' nechodíme jen my páni se nechat holit k holiči, ale chodí s námi také dámy. Oholí jim snad tu jejich bradičku, ale aspoň ten krček si musí dát oškrábat. Mikáda začala v roce 1924 a rychle se rozšířila po všech městech a jako nakažlivá epidemie pronikla i na venkov.

Také ani naše osada Roztěžská nezůstala bez „mikádečka“. Že mikádo je praktická věc, to nezapře žádný švec, je hlava lehčí, nedá to tolik česání a jestli snad někdy nějaké to malé zvířátko občas objeví, lehko se najde a se na něm vykoná ortel smrti. A proto různé popěvky o „mikádečkách“ se zpívají jako:

*mikádo je feš
třeba je v něm veš
co je komu do toho
když se podrbeš*

a nebo

*mikádo měla
vdávat se chtěla
šusterku uvařit
snad neuměla*

a různé jiné popěvky.

Jak se naše obyvatelstvo baví

Jsou různé povahy občanů našich, někteří jsou domovinami, a to takoví, kteří si nevšímají veřejného života a sedí ustavičně jen pod svojí střechou.

Někteří si někdy někde vyjdou, ale ne aby byli činní veřejně v naší osadě, nýbrž jenom pro kritiku, pomlouvání a posuzování svých spoluobčanů, aby se měli po kom a komu posmívat a dělat si z nich blázny.

Zábavou některých našich občanů je hra v karty. Mladá děvčata se třídí na několik skupin. Některých je radost zpěv za krásných teplých večerů, některá jsou jen pro sebe a samotářsky doma a některá zase nejraději samotářsky tajně. Mládenci mají různé nápady a chutě. Když se jim to nelíbí doma, tak se jdou pobavit jinam. Že klepy světem vládnou, samo sebou ani naše osada není jich ušetřena.

Lidové zvyky

Snad je to jenom dočasný, ale v nynější době uchýtila se v naší osadě zásada – „dři až se odřeš“. Nepoukazují na jednotlivce, nýbrž beru to celkově. Snad o žních, kdy je posekáno obilí a je nejisté počasí a něco by se mohlo schovat pod střechu, dobře tak to je na místě. Máme se řídit podle ustanoveného zákona přírody – šest dní budeš pracovat a sedmý den odpočívat. Nemuselo by se o neděli a o svátek dělat takové práce, jako na příklad vožení hnoje, orání a různé těžké práce, vždyť by se to mohlo udělat ve všední dni a udělalo by se to také dobře.

Mají z toho lidé více, kteří nedrží klid sváteční. Já myslím, že nemají! Zase jenom ke stáru ta ohnutá záda. Co by řekli ti naši předkové, když neměli stroje a všeliké pomůcky a udělali také tu práci a byli živí a spokojenost mezi nimi, aniž by rušili klid sváteční. Vždyť máme pokrok, to znamená ulehčení si při práci. Proč se dřeme? Proč si společně neodpočineme? Proč nejdeme alespoň v něčem po stopách našich předků! Já myslím, že by bylo hezké v ten sedmý den se sejít pohromadě a povědět si o všelijakých událostech, vždyť to tak naši předkové dělali. Necháme to osudu, snad naši potomci budou mít jiný rozum. Před světovou válkou byla naše osada vesměs celá římsko-katolická. Po válce jako všade jinde, tak i v naší osadě, byla rozervána církev římsko-katolická. Někteří zůstali při staré církvi, někteří se dali k československé církvi a někteří zůstali bez vyznání. Tak to dopadá i s politickými stranami, a tím se porušil a rozerval náš společenský život v naší osadě. „Miluj svého bližního – jak můžeš, lízni ho!“

Studentů v tomto období naše osada neměla žádných. Jediným studentem byl v naší osadě Fr. Štěpina z čp. 9, který studoval na profesora Bohosloví a toho času vyučuje na vyšších školách v Kutné Hoře.

Pouti jak obyčejně se pořádaly tři a následkem rozháraných poměrů společenských, byly málo navštíveny.

Knihovna

Knihovna v naší osadě Roztěžské založena byla v roce 1924 a čítá 49 svazků knih v ceně 604 Kč 35 h. Mimo toho každý rok je povinna naše osada zanést do osadního rozpočtu obnos 80 Kč na osadní knihovnu, který se ukládá na zvláštní spořitelní knížku. Knihovníkem toho času je St. Beneš ustanovený osadním zastupitelstvím, který je pověřen vésti osadní knihovnu a půjčovat knihy osadníkům za poplatek 20 haléřů pro knihu.

Úroda v roce 1926

V tomto roce byla úroda špatná. Neustálé deště znemožnily odkvět obilnin, takže na slámu to ještě ušlo, ale na zrno mizerné, málo a mnoho zadiny.

Ozim, zvláště žito, jsou většinou špatná, neb jsou zamořeny plísní sněžnou, takže velké procento žit se muselo zaorat.

Zemáky nebyly žádné, jenom tam, kde byly na odpaditém poli ve štěrku, neb nebylo je možné pro mokro oborat. Také řepa cukrovka byla mnohde neobdělaná a byla též velice špatná.

Ovoce

Úroda ovoce v roce 1926 byla ucházející. Platilo se zde:

<i>Jablka 1 kg</i>	<i>80 h až 1 Kč 40 h</i>
<i>Hrušky 1 q zimní</i>	<i>50 Kč až 80 Kč</i>
<i>Ořechy 1 q vlašské</i>	<i>250 Kč až 350 Kč</i>

Pražská plodinová bursa Praha, r. 1926

	<i>na začátku</i>	<i>ku konci roku</i>
<i>Pšenice..... 1 q</i>	<i>192 – 215 Kč</i>	<i>225 – 236 Kč</i>
<i>Žito..... 1 q</i>	<i>132 – 141 Kč</i>	<i>190 – 200 Kč</i>
<i>Ječmen..... 1 q</i>	<i>155 – 178 Kč</i>	<i>150 - 165 Kč</i>
<i>Oves..... 1 q</i>	<i>125 - 136 Kč</i>	<i>123 – 131 Kč</i>

Narození v r. 1927

Dne 5. ledna r. 1927 narodila se dvojčátka a sice dva chlapečkové, kteří dostali jména Jiřík a Miloslav. Oba chlapci jsou syny Karla a Elišky Šancových, hostinských Roztěži č.p. 18

Dne 29. září r. 1927 narodila se Hana Benešová, dcera Jaroslava a Marie Benešové, č.p. 7

Dne 13. října r. 1927 narodila se Libuše Kubátová, dcera Felixe Kubáta, hajného v č.p. 20

Dne 14. listopadu r. 1927 narodil se Vladimír Výborný, syn Antonína Výborného v č.p. 19

Úmrtí v r. 1927

Dne 21. září r. 1927 zemřela Barbora Zichová, rozená Slavíková z Dolejší Lhoty, ve stáří 33 roků, č.p. 26

Dne 29. září r. 1927 zemřel Emanuel Mergl, místní starosta osady Roztěžské, ve stáří 66 roků, č.p. 5

Dne 5. listopadu r. 1927 zemřela Anna Procházková ve stáří 72 roků z č.p. 18

Požáry

Dne 11. února r. 1927 vypukl z neopatrnosti oheň v čísle popisném 23, obývajícím Ant. Drahokoupilovou a dcerou její Františkou a shořel úplně. Ohroženy při tom byla č.p. 10 a č.p. 11, obě pod doškovou střechou. Šťastné náhodě děkovati, že byla v ten večer velká mlha, že by ji mohl nožem krájet, ticho a zmrzlé střechy, takže se oheň nemohl rozšířiti.

5 č.p. *Dne 12. února roku 1927 převzal usedlost Bedřich Herel, rodák z Košic a jeho manželka Boženka, rozená Merglová*

9 č.p. *Jako majitelka uvádí se Štěpinová Marie, vdova po zemřelém Františku Štěpinovi, která v dubnu roku 1927 prodala domek se zahradou okrouhle za 37 tis. Kč. Majetníkem stal se Karel Chlumský, rodem z dolejší Lhoty a jeho manželka Růžena, rozená Smutná z č.p. 8.*

23 č.p. *Dne 11. února stavení vyhořelo a za přispění dobrých lidí, v dubnu obnoveno.*

Hasičská kolna

V měsíci dubnu léta Páně 1927 byla příčiněním našeho zemřelého místního starosty pana Em. Mergla postavena hasičská kolna na střikačku nákladem 4.571,30 Kč.

Volba Presidenta

V Československé republice konána byla dne 27. května 1927 volba presidenta a byl opět zvolen pan T.G. Masaryk.

Volby v obci Roztěžské

Dne 18. října roku 1927 byly konány volby do obce a zvolen byl politickým starostou pan Jandejsek Josef, mlynář z dolejší Lhoty.

Volby do osady Roztěžské

Dne 3. listopadu roku 1927 byly konány volby do osady Roztěžské. Do osadního zastupitelství byli zvoleni:

<i>J. Červinka, nadlesní</i>	<i>jako místní starosta</i>
<i>Bedřich Herel</i>	<i>náměstek starosty</i>
<i>Josef Folprecht</i>	<i>pokladník</i>
<i>Josef. Kratochvíl</i>	<i>člen osadního zastupitelství</i>
<i>Fel. Kubát</i>	<i>člen osadního zastupitelství</i>
<i>St. Beneš</i>	<i>člen osadního zastupitelství</i>
<i>Jos. Skoupý</i>	<i>člen osadního zastupitelství</i>
<i>Kar. Chlumský</i>	<i>člen osadního zastupitelství</i>
<i>Ant. Janko</i>	<i>člen osadního zastupitelství</i>

Honitba a zaječina

Naše osada až doposud pronajímala a pronajímá honitbu velkostatku za nepatrný peníz, který dělá tak 3 – 5 hal. z 1 áru a k tomu se dostávalo vždy na konec masopustu 1 hl piva. A tak také letošního roku 1927 jsme obdrželi zmíněné pivo, které jsme u bývalého místního starosty v č.p. 5 na konec masopustu ve zdraví a veselé náladě za zpěvu a hudby do rána vybumbali. to bylo poslední pivo, které jsme dostali, ačkoliv bylo vždy zasloužené, neb nám ta zvěř nadělá daleko větší škody než za ně dostaneme zapláceno.

Poutě a zábavy

Dne 12. června r.1927 za hezkého počasí byla zde první pouť.

Dne 3. července r. 1927 byla zde druhá pouť.

Dne 17. července r. 1927 konala zde republikánská strana a domovina slavnost za dopoledního příznivého počasí a odpoledne účastníci slavnosti promokli a bylo po slavnosti. Byla podívaná na ta načechraná mikádečka a na ty tělové punčošky jak si to valily domů jako zmoklé slepičky.

Dne 9. října r. 1927 odbývala se v naší osadě posvícenská zábava v pondělí se zlatou hodinkou, po oba dva dny hojně navštívená. Vše se odbývalo v hostinci Lázně za hostinského Karla Šance.

Počasí a úroda

V tomto roce 1927 bylo počasí dosti příznivé, takže úroda byla v tomto roce dobrá. Zvláště bramborů se urodilo hojně, ovoce bylo také dosti. Osada utržila za třešně v dražbě 3.345 Kč.

Zima roku 1928

byla dosti příjemná, nebylo mnoho sněhu a mrazy byly také obstojné, neb největší mráz ukazoval -10° C. Zaznamenati sluší se den 17. dubna v tomto roce. V tento den napadlo na půl metru sněhu. Nezůstal sice dlouho ležeti, ale nadělal velkých škod na stromoví. Vegetace stromů byla již značně pokročilá, takže byly již stromy zelené, plné mízy a pod tíhou napadaného sněhu se mnoho stromů polámalo a zvláště v lesích bylo mnoho vejvrátí.

Sňatky:

Antonín Kolář ze Staré Lhoty a Františka Drahekoupilová v Roztěži čp. 23 slavili svůj sňatek v r. 1928.

Narození:

Dne 22. července roku 1928 narodil se Ladislav Folprecht, syn Josefa Folprechta čp. 11

Dne 13. listopadu roku 1928 narodila se Vlasta Janková, dcera Antonína Janko, čp. 21

Zvlášť významně krutý rok 1929

Zima v tomto roce byla ukrutná polární. Nebylo pamětníka, že by kdo takovou třeskatou zimu byl pamatoval. Do Nového roku 1929 byla ještě zima mírná, ale po Novém roce se již mrazy stupňovaly a sněžilo.

Mrazy byly obrovské, až přes -40° C a sněhu bylo všude barikády. Zima byla dlouhá a ukrutná a její následky byly ohromné na dlouhou řadu let nenahraditelné. Tyto polární mrazy nadělaly miliónové škody na stromoví, obzvláště na ovocném stromoví. Mnoho zvíře a ptactva pomrzlo.

Podle úředního listu bylo zjištěno zmrzlých stromů v Čechách:

<i>Jabloně</i>	<i>878.080 kusů</i>
<i>Hrušek</i>	<i>539.279 kusů</i>
<i>Švestek</i>	<i>1,322.720 kusů</i>
<i>Vlašských ořechů</i>	<i>129.960 kusů</i>
<i>dohromady</i>	<i>2,870.039 kusů</i>

Úbytek proti stavu ze sčítání ovocných stromů v roce 1920 činilo v Čechách:

<i>Jabloně</i>	<i>23,17 %</i>
<i>Hrušek</i>	<i>27,50 %</i>
<i>Švestek</i>	<i>25,20 %</i>
<i>Vlašských ořechů</i>	<i>77,91 %</i>
<i>úhrn všech čtyř druhů</i>	<i>25,70 %</i>

Pokud jde o úhrnné ztráty v celém státě, utrpěly nejvíce vlašské ořechy – 77,79 %, pak hrušně – 24,65 %, švestky – 21,22 % a jabloně – 20,18 %.

Pokud jde o ztráty na úhrnném počtu vyšetřovaných druhů ovocných stromů, zjišťuje se, že největší škody způsobily mrazy na ovocném stromoví v Čechách – 25,70 %, pak na Slovensku – 21,19 %, menší ztráty jsou na Moravě a ve Slezsku – 20,39 % a nejmenší na Podkarpatské Rusi – 12,85 %.

Naše nadějná třešňová alej, náš zdroj osadních příjmů, před několika lety zakoupená pozemkovou reformou od panství zdejšího, zmrzla úplně. Náš osadní příjem jest zase na dlouhá léta ztenčen na míru před pozemkovou reformou a k tomu ještě výdaje na znovu vsazování aleje pro příští budoucí.

Větrná smršť a krupobití

Ještě nebyla vyhojena jedna rána, která nás svou ukrutností zasáhla a přišla druhá. Bylo to 4. června léta Páně 1929 na sv. Prokopa po 7 hodině večerní. Ten den bylo dusno až k zalknutí a k večeru se stále stupňovalo. Po sedmé hodině přišly od jihozápadu mraky děsivé, hrozivé, sinavé, takže to dělalo dojem, jako že se vaří. V několika minutách přišel ohromný vítr, déšť a kroupy. Velký vítr, nebo-li správně řečeno větrná smršť, měla ohromnou rychlost a sílu, neb mnoho stromů bylo polámáno a mnoho věkovitých stromů bylo z kořenů vyvráceno. Není pamětníka takové sodomy a gomory, neb myslel každý, že přišel již ten soudný den. Stromy se prohýbaly na všechny strany, skučice, hučice tak, že to byla tak příšerná hudba a strach se podívat na to. Kroupy, které přišly s sebou, nebyly tak veliké, ale ta smršť dělala s nimi dílo zkázy. V několika minutách byla naše ještě po té kruté zimě dosti slibná úroda rozbitá na padrť. Zoufalost lidu byla veliká, když po katastrofě se šel každý podívat na svá políčka a mnohý se slzou v očích zůstal státi nad zkázou a v duchu si myslel, marná naše práce. Před půl hodinkou šel z pole, všechno pěkné, radost z toho byla veliká a za půl hodiny vše zničené. Tak se rveme na venkově o tu skývu chleba s tou neúprosnou přírodou nejenom pro sebe, ale pro veškeré člověčenstvo.

Elektrizace

V zimě v roce 1929 osadní zastupitelstvo obce Roztěžské se usneslo vybudovati elektrickou síť v naší osadě. Elektrizace se prováděla v naší obci obecně. K tomu byli zvoleni činitelé, kteří celou akci si vzali na starost.

Vyjednávání s podniky elektrickými v Kutné Hoře, žádosti o povolení státní a okresní subvence, o povolení zápůjčky 49 tisíc korun v hospodářské záložně v Kutné Hoře atd. Rozpočet byl smluven na 125 tisíc korun.

V květnu léta Páně 1929 započaly elektrické podniky města Kutné Hory se stavbou elektrické sítě v osadě Roztěžské a osadách Staré a Nové Lhotě. dne 13. září roku 1929 byl prvně zapatý proud a již jsme svítili a jeli elektřinou.

Státní subvence na sekunderku a přípojky činila 34.000 Kč.

Okresní subvence na primerku činila 19.000 Kč.

Takže obci Roztěžské bylo zaplatit celkem mimo subvenci 69.429,80 Kč.

Sňatek:

Kubát, dělník z Malešova a Růžena Drahekoupilová, dcera Jana Drahekoupila v Roztěži č. 22 slavili svůj sňatek v roce 1929

Narození:

Dne 28. července 1929 narodila se Jaruška Kolářová, dcera Antonína a Františky Kolářových, čp. 23 v Roztěži

Dne 3. března 1929 narodil se Karel Zícha, syn Aloise a Růženy Zíchových, čp. 26 v Roztěži

Úmrtí

Dne 25. února roku 1929 zemřel Ladislav Folprecht, syn Josefa a Růženy Folprechtových, čp. 11 v Roztěži

Dne 22. července roku 1929 zemřela Petronila Procházková, tchyně Karla Šance, hostinského v Roztěži Lázně.

Platilo se na plodinové burze v Praze dne 11. února r. 1930

<i>Pšenice</i>	<i>167 – 170 Kč</i>
<i>Žito</i>	<i>102 – 106 Kč</i>
<i>Ječmen</i>	<i>129 – 132 Kč</i>
<i>Oves</i>	<i>97 – 100 Kč</i>

Sňatky:

Zích Alois a Růžena rozená Pokorná z Mezholez slavili svůj sňatek dne 14. dubna 1928

Kubát Felix, lesní, čp. 20 slavil svůj sňatek po třetí roce 1930

Výborný František, čp. 19 a Drahekoupilová Marie, čp. 22 slavili svůj sňatek v roce 1931

Bílek Josef, čp. 12 a Drahekoupilová Marie, čp. 14 slavili svůj sňatek v roce 1931

Bílek Václav a Bílek Stanislav ženili se v roce 1931

Josef Zdeněk, přísl.do Malešova a vdova Emílie Janková, slavili své zasnoubení dne 16. února v roce 1932

Narozeniny:

Dne 18. dubna, na Velký pátek, v roce 1930 narodila se Květoslava Folprechtová, dcera Josefa a Růženy Folprechtových, čp. 11

Dne 22. srpna roku 1930 narodila se Věra Zichová, dcera Aloise a Růženy Zichových, čp. 26

Dne 18. ledna roku 1931 narodil se Zdeněk Šimek, syn Josefa, důchodního v Roztěži a Rozálie Šimkových, čp. 13 důchodního v Roztěži

Dne 1. května roku 1932 narodila se Boženka Herelová, dcera Bedřicha a Boženy Herelových, čp. 5

Úmrtí

Dne 15. prosince v roce 1930 zemřel Antonín Janko, rolník čp. 21 v Roztěži ve stáří 37 let

Dne 31. března 1931 zemřel Hála Alois, majitel čp. 4 v Roztěži, ve stáří 68 roků

dne 23. června 1931 zemřela Marie Pokorná, rolnice, čp. 6

Sebevraždy

Dne 28. června roku 1930 skončil život 19letý Alois Zich, syn otce téhož jména, čp. 26 v sebevražedném úmyslu. V noci, přistaviv si žebřík na třetí sloup elektrického vedení od vypínače u Lázní směrem k Lipsku a chytil se drátu silného napětí, spadl dolů a byl okamžitě mrtev.

V roce 1930 skončil sebevraždou oběšením na půdě domku čp. 28 v Roztěži Antonín Pecha, nemanželský syn Marie Pivoncové, dělnice ve dvoře.

Zima v roce 1929 – 1930

byla mírná, suchá, sněhu bylo málo, na jaře přišlo několik dešťů a úroda předpovídala pěknou žeň. Však nebylo tomu tak, neb když nejvíce bylo potřeba deště, nešel a marně bylo čekáno na vlažičku. Důsledkem sucha rozmohly se mnoho polní myši tak, že se hodně dělily s námi o tu skromnou úrodu.

Zima v roce 1930 – 1931

byla mírná a suchá, jaro bylo studené a mokré. Následkem toho byla polní úroda na slámu chudá, sýpka byla dobrá, píče bylo dosti, řepa a brambory narostly velké, ale bylo dosti schniláků. Od polou září prší denně, takže byla obava jak se zaseje. Selo se třeba i v dešti jak kdo mohl, jen aby měl něco zaseto, neb zima se kvalitě blížila, ke konci to vše dobře dopadlo.

Vloupání

V roce 1932 vloupali se neznámi pachatelé – kasaři, do kanceláře lesního úřadu v Roztěži. Navrtali a vypáčili ohnivzdornou pokladnu, z které odcizili okolo 600 Kč, byla povolána na místo kutnohorská četnická pátračka, která zavedla okamžitou činnost pátrací. Nic se nevypátralo.

Zima r. 1931 – 32

byla mírná sněhu mnoho nebylo ale byla dlouhá, jaro bylo studené, takže ovocné stromoví dlouho nezačalo kvést, dokvétalo teprve začátkem června, následkem toho bylo ovoce málo a bylo hodně červivé. Léto bylo suché a podzim též takže se moc těžko oralo a těžko selo.

Obnova třešňové aleje

V roce 1932, na podzim, byla znovu vysázena, v roce 1929 krutými mrazy zničená alej třešňová. Celkem bylo vysázeno 148 třešní, kus po 11,- Kč. Vysazoval tuto alej pisatel těchto řádků, Josef Folprecht.

Ceny obilí

	1931 – 32	1932 – 33
<i>Pšenice</i>	<i>140 – 144 Kč</i>	<i>140 Kč</i>
<i>Žito</i>	<i>144 – 147 Kč</i>	<i>80 Kč</i>
<i>Oves</i>	<i>100 – 102 Kč</i>	<i>60 Kč</i>
<i>Ječmen</i>	<i>121 – 127 Kč</i>	<i>70 Kč</i>
<i>Brambory</i>	<i>22 - 35 Kč</i>	<i>20 Kč</i>
<i>Selata ks</i>	<i>70 Kč</i>	<i>120 Kč</i>

11 č.p. *v roce 1931 byla provedena oprava sklepu a podezdívky domovní a vedle postavena nová stodola, krytina eternit, náklad na vše 30.000 Kč.*

22 č.p. v roce 1931 postavena byla nová stodola za domovním stavením, krytina cementové tašky.stodola.

8 č.p. bylo přestavěno v roce 1930. Smutný Jaroslav.

7 č.p. bylo přestavěno v roce 1932. Beneš Jar.

10 č.p. postavená stodola v roce 1932. Kadlec Josef

13 č.p. přestavěno v roce 1932. Velkostatek.

Volby

Dne 27. září 1931 byly volby do obce na politického starostu. Zvolen byl za starostu Bedřich Herel č.p. 5.

Volby

Koncem roku 1931 byly konány volby do osadního zastupitelstva Roztěžského

Zvoleni byli:

Beneš Stanislav   místní starosta, č.p. 3

Šimek Josef   náměstek starosty, č.p. 13

Folprecht Josef   pokladník, č.p. 11

Úmrtí 1933

Dne 19. března roku 1933 zemřel Josef Kratochvíl, domkář čp. 31 v Roztěži ve stáří 62 roků

Dne 14. února 1934 zemřel Felix Kubát, lesní hajný v Roztěži ve věku 53 let

Zima v roce 1932 – 1933

byla mírná, sněhu málo, jaro bylo studené, málo dešťů a následkem toho bylo sucho celý rok, takže v mnohých studnách nebyla voda. Léto bylo suché, obilí řídké a sláma prostřední. Sýpka byla dobrá, okopaniny prostřední a krmení pro dobytek málo. Ovoce zde bylo dosti – 1 q jablek stál okolo 200 Kč. Podzim byl suchý, takže se těžko oralo a selo, obilí špatně vzcházelo. Následkem suchého roku rozmohlo se mnoho myší, takže ničily hodně úrodu.

Válcování silnice naší osady

Silnice procházející naší osadou byla v tak ubohém stavu, že už volala po nové opravě. Na nátlak osadního zastupitelství u okresního úřadu v Kutné Hoře domohli jsme se, že p. vrchní stavební rada ing. Roboch dal nám návrh, abychom si navezli štěrk a dali písek a okresní válec nám silnici uválí. Lom byl na nové silnici pod mostem u zámeckého parku, kde bylo okresní silniční správou naděláno nějakých 80 – 100 m³ štěrku. Z tohoto obsahu jsme měli dovoleno polovic odvésti na uvedenou štreku, a to od Lázní vzhůru přes celou osadu.

Bylo započato před samejma žněma, kdo měl potah, jel a kdo potahu neměl, šel nakládat. Odvezli jsme určenou část štěrku, se kterou jsme se dostali sotva k lesnímu úřadu, a to hlavní, osada zůstala nepohozená. Jelikož jsme věděli, tedy aspoň předpokládali, že by nám nebylo dovoleno více štěrku odvézt, tak jsme si to vynutili obratností. Velkostatek dal několik povozů a ostatní šli všichni nakládat. Šlo to rychle, neb se nakládaly plné fasaunky a než přijel pan stavební rada ing. Roboch, byl všechn štěrk odvezen a navezen přes celou osadu a již do polovice rozházen. Jaké nemilé překvapení p. rady, když ke čtvrté hodině přijel v autu se podívat jak pokračuje válcování. Jakmile spatřil co se stalo, nervózně pobíhal po silnici a kdo že nám povolil odvézt všechn štěrk, že nám bylo povoleno jen 50 metrů. Bylo to navezeno, všichni jsme byli přítomní, co se dalo dělat, již nic. Pan stavební rada Roboch v jakém překvapení přijel, tak zase odejel a více jsme ho tu neviděli. Tak jsme se domohli k úpravě silnice naší osadou a jak se po ní jezdilo!

24 č.p. *Postaveno bylo Léta Páně 1934, stodola byla o několik roků dříve. Postaveno bylo na přiděleném pozemku z parcelace ode dvora Roztěžského proti č.p. 26. V tomto roce majitel a podnikatel stavby Fr. Novák z Tuchotic, majitel domku č.p. 22 v Tuchoticích, předal novostavbu v Roztěži svému synu Novákovi. V témže roce prodal to samé p. Fr. Říhovi.*

Katastrofální sucho

Zima 1933 – 1934 před vánocemi přišly mrazy až -15° C a celou zimu bylo bez sněhu a stále mrzlo na sucho. Důsledkem toho vymrzlo mnoho jetelů, které se musely zaorat, též pšenice a žito do 2/3 se muselo zaorat. Mračen se táhne stále hrozných blízko země, blesky žádné, hromobití žádné, jenom pár kapek spadlo a neprší a sucho a sucho.

Z 26. na 27. června začalo pršet a pršelo celou noc a den, napršelo do hloubky 30 cm, ale co to bylo na tu přeprahlou zem, za týden to bylo zase suché, neb bylo ten rok hodně větru.

Děkovali jsme Bohu za to, aspoň to obilí se částečně nalilo, řepy a brambory i trávník se vzpamatoval. Lidské zraky stále se upírají k nebesům, s touhou čekají bude-li a ono zas neprší.

Obava o dobytek stále stoupá, není čím krmit, na čem pást, trávníky zase vyprahlé, staré zásoby slámy docházejí a pořád neprší. Dobytek hluboko pod cenou se vyprodává a pořád neprší.

Zle je, bída kouká ze všech stran, nechce a snad již pršet nebude, jak vydržíme, bude pršet, tak zní stále jen z úst rolníků a trpělivě čekáme s nadějí, snad Bůh dá.

Přišla sklizeň o měsíc dříve a sláma byla přeprahlá nízká, sotva polovina normální sklizně, zrna bylo polovic, a to podřadného, brambory dosti urostly, ale bylo jich dosti málo, řepa byla malá, zásoby na zimu pro dobytek byly malé tak, že se sláma a seno muselo dovážet ze Slovenska.

Orání bylo tvrdé, selo se dosti časně, po zasetí na podzim se půda zvlhčila, takže ranná žita moc urostla a mnohá se musela posekat. Teprve po Třech králich počalo mrznout a napadlo trochu sněhu. Tak začala pravá zima.

Nájem dvora v Roztěži

v roce 1933 zpachtoval pan František Rohlík zdejší dvůr na dobu 12 let.

Narození

*Dne 13. října roku 1934 narodila se Marie Výborná, dcera Fran. a Marie Výborných, čp. 22
Dne 30 srpna roku 1934 narodil se Otto Zích, syn Aloise a Růženy Zíchových*

Úmrtí

Dne 20. května 1934 zemřel Jan Beneš, rolník na odpočinku z čp. 7

Sebevražda

V roce 1934 skončil sebevraždou oběšením Josef Kadlec z čp. 10 v Roztěži

Obilní monopol

V roce 1934 na nátlak strany republikánské-agrární byl ustanoven obilní monopol, a to vládou ustanovena pevná cena pšenice, žita, ječmene a ova dle hl. váhy a ostatní semena měla volný průběh cen dle plodinové bursy v Praze.

Průměrná cena pro Roztěž v letech 1934 – 1935:

	<i>Ceny 13.února před Monopolem Pražská plodin.bursa</i>	<i>Po ustanovení monopolu před sklizní 1934 do sklizeň 1935</i>	<i>Hl. váha</i>
<i>Pšenice</i>	<i>147 – 155</i>	<i>159 – 165</i>	<i>72 – 82</i>
<i>Žito</i>	<i>107 – 100</i>	<i>121 – 130</i>	<i>68 – 75</i>
<i>Ječmen</i>	<i>92 – 109</i>	<i>119 – 125</i>	<i>100 kg</i>
<i>Oves</i>	<i>60 - 80</i>	<i>115 - 120</i>	<i>100 kg</i>

U těchto druhů obilí za uskladnění byl tento měsíční příplatek:

*u pšenice 1.80 Kč, tedy ku konci období dosáhne cena 180 Kč,
u žita 1.50 Kč, takže ku konci období dosáhne cena 140 Kč.*

Umřel velký český sedlák, - Antonín Švehla

Na sklonku předminulého roku, dne 12. prosince roku 1933 o 4 hodině odpolední dokonil na svém rodném statku v Hostivaři u Prahy významný český politik diplomat, vůdce českého venkova, předseda republikánské strany zemědělského a maloroľnického lidu, býv. ministerský předseda především však český ušlechtilý a skromný roľnik

Dr. Antonín Švehla.

Syn zemědělských rodičů opravdový český sedlák v tom nejušlechtlejším toho slova smyslu – vyšel v pravdě z české hroudy, která mu dala tělo i život a vše co s ním bylo spojeno. Proto ji miloval vroucně a upřímně, že jí – v širším slova smyslu – naší zemi, zasvětil všechny své schopnosti a činy, aby se posléze rád vrátil do blaživého klidu jejího lůna.

V Hostivaři se narodil dne 15. dubna 1873, zde žil, odtud nejednou vedl politiku celé naší země. Tu i dokonil a tu – podle svého přání – byl prostě pohřben do jednoduché, neokázalé hrobky, v níž našli již před tím poslední útulek jeho prarodičové Josef a Anna Bohuslavovi i rodiče.

Antonín Švehla zemřel r. 1903 a Marie Švehlová zemřela 1929, jakož i někteří jeho sourozenci, kteří ho předešli v toto tiché idylické místo, kde není intrik, kompromisů ani nenávisti. Pohřbu jeho dne 15. prosince r. 1933 dopoledne zúčastnil se v Hostivaři i pan prezident T. G. Masaryk, téměř všichni ministři, mnoho poslanců, generálů a nepřehledné zástupy československého lidu.

Velikým politikem a diplomatem právě tak jako umělcem nemůže se stát nikdo, kdo nepřijde bez onoho vrozeného nadání, jemuž se nelze naučiti na žádných školách a jež nelze získati ani pilí ani hromaděním vědomostí a učeností.

Švehla neprožil své mládí ve školních škamnech, ale na statku svého otce v Hostivaři a tehdy ani snad neměl tušení, že stane se významným politikem, ba vůdcem celého národa; záhy však věnoval se práci veřejné i národní, založil v Hostivaři Jednotu sokolskou, v níž byl cvičitelem i starostou; politickou kariéru začal již v posledních letech minulého věku ve Sdružení českých zemědělců, založeném tehdy jeho otcem.

Počátkem tohoto století stal se předsedou Tiskařského družstva zemědělského, r. 1908 poslancem Zemského sněmu království Českého a záhy potom byl již v čele zemědělského hnutí a jeho organizací, odmítl kandidaturu do Říšského sněmu, pracoval však stále pilněji a systematictěji pro soustředění všech českých, zvláště pak zemědělských sil.

Za světové války stál již v popředí českých snah národních i všech akcí, které měly vzbuditi pro nás zájem v zahraničí; jeho pražský byt byl místem schůzek českých politiků a jejich porad, Švehla byl iniciátorem utvoření Národního výboru i Hospodářské rady především však Českého srdce, právě tehdy tolik potřebného a nutného.

Byl mezi iniciátory projevu českých poslanců na vídeňské Říšské radě v roce 1917 i 1918 a ve dnech státního převratu stál v čele v popředí Národního výboru, který přejímal úřady a vedl obezřetně věci veřejné ve chvílích kritických, kdy tvořil se nový stát a jeho vláda. Byl

mezi iniciátory vlastního převratu a potom naším prvním ministrem vnitra ve vládě Kramářově, jehož zastupoval po dobu pařížských mírových konferencí.

Spolupůsobil i při vyhlášení prvních revolučních zákonů, při tvoření naší ústavy a zákonů, při pozemkové reformě, byl pak ministrem i v jiných vládách a posléze i třikrát ministerským předsedou. Stál tedy v čele naší vlády až do roku 1927, kdy zákeřná nemoc přinutila ho, aby opustil politické kolbiště a uchýlil se do svého hostivařského zátiší. Léčil se pak tu i v našich lázních Karlovy Vary i v zahraničí.

Osvědčil mnohokrát svůj bystrý státnický rozhled i politický věhlas, pohotovost i důvtip a svojí nevšední schopnost sblížovat kompromisem a dohodou živly zdánlivě protilehlé, pročez připomínaly se k jeho jménu veliké a mnohoslibné naděje.

Zatím však zlá nemoc hlodala po pět let na jeho organismu, pozdravoval se jen pomalu a těžce a teprve v r. 1932 hovořilo se o tom, že ozdravěl natolik, že může se opět vrátit do veřejné politické práce. A tu pojednou byl zachvácen chorobou – zápalom plic, který ho zkrušoval po celý podzim r. 1933 až dne 12. prosince mrazivý dech smrti zastavil navždy jeho ušlechtilé srdce.

Švehla, politik, jak se říká „od píky“, byl obdařen odpouštějící a vše smířující filosofií. I v nejtěžších a nejzodpovědnějších chvílích svého státnického rozhodování stačil si vždy sám a dovedl vždy obhájit i odůvodnit své činy, a to vždy svojí svéráznou, selsky jednoduchou a nevyumělkovanou logikou, již udivoval své okolí i politické druhy, byť by za časté byli jiných názorů.

Byl sice vůdcem největší a nejmocnější strany, nikdy však jejím sobeckým exponentem a svojí vládu vedl vždy tak, že žádná ze sdružených stran necítila se poškozenou, nebo odstrkovanou a za často utíkali se k němu zástupci jiných stran se svými rozpory, důvěřující v jeho spravedlnost a žádající, aby je porovnal a rozsoudil.

Nikdy neustoupil teroru ani pohrůžkám a i nejtvrďší oříšky a nejtěžší zápletky řešival po dobrém, vzájemnou dohodou a ústupky a bylo-li třeba, dovedl probdít v poradách i celé noci.

Byl to muž pevné ruky, veliké energie, ale i teplého srdce, smířlivost a dobrosrdečnost byly hlavními rysy jeho povahy.

„Msta patří Bohu“, poučoval v běžných hovorech své návštěvníky, „zato srdce by mělo v nynějších dobách více mluvit místo tvrdých slov pronášených z vypočítavosti nebo z touhy po prestiži. A jako jsme bojovali za svobodu také nitrem a srdcem, udržíme ji i nadále svornou spoluprací, budou-li pro ni planouti srdce bez rozdílu k jakému stavu nebo barvě se kdo hlásí“.

Nebyl však Švehla jenom mužem dobrého srdce, jeho skromnost byla přímo příslovečnou. Tituly a pochlebné lichotky byly mu protivné jako všechny projevy vnější slávy a osobní popularity. Oslavy své šedesátky, úřední i soukromé, zakázal si již dávno napřed a kdykoliv mohl, zprostil se i všech reprezentačních formalit.

Byl opravdovým demokratem a musel-li již někdy zúčastnit se jakýchkoliv nezbytných reprezentací jako ministerský předseda, tu vždy, jakmile jen mohl, vytratil se z nich jakoby se mu tu špatně dýchalo.

Žil i umíral s čistým svědomím, ve vědomí své veliké práce, odmítl jako všichni duchovní velikáni vzdělaného světa, za živa všecku poctu ponechal historii i potomkům, aby ho ocenili sami. Zato nikdy se nevyhýbal dobročinnosti, která byla sice ponejvíce anonymní, zato však veliká a mnohostranná.

Jeho příkladná skromnost byla vžita i u jeho celé rodiny a nikdy na žádnou oficiální slavnost nedal se provázeti svými potomky a mnozí z jeho dlouholetých spolupracovníků neznali ani jeho manželku.

Tato výrazná a příkladná vlastnost neopustila ho ani v posledních chvílích jeho života, neboť ještě před smrtí zakázal si jakoukoliv pohřební pompu, ba nesvolil ani k tomu, aby pohřební obřady byly konány v Praze a na útraty státu, na své výslovné přání byl pohřben na hřbitově hostivařském, a to na útraty své rodiny, kteráž hradila i všechny výdaje spojené s jeho dlouhou nemocí.

Právě tak jako nebyl přítelem světské slávy a povýšených okázalostí, neoblíbil si ani statky světské – pozemský mamon. Žil vždy velmi skromně a prostince, a to i tehdy, když stál v čele naší vlády. Skromnost vyzářovala z jeho obydlí i pracoven, v nichž byl Švehla vždy vzorem přesného konání svých povinností.

Vypráví se o něm, že oblek, který měl na sobě v den státního převratu 28. října měl ve veliké úctě a lásce a že stanovil, aby v něm byl i pochován. Když prý po jeho onemocnění vyklízeli v presidiu ministerské rady jeho prostý pracovní stůl, našli v něm mezi různými akty také obálky obsahující jeho ministerský plat.

Byl velkým milovníkem knih (zanechal v Hostivaři velkou knihovnu) i umění, zvláště hudby. Jeho demokracii dosvědčují i pěkné byty, které vystavěl na svém statku pro své čeledíny. Oženil se se slečnou Bohumilou Čechenskou, dcerkou rolníka z Mladoboleslavska, která dovedla hospodařit tak samostatně a dobře, že mohl se zcela uvolnit pro politickou a veřejnou práci.

Od podzimu r. 1927 těžce churavěl a jeho nemoc se zhoršila když tehdy, přes zákaz lékařů, zúčastnil se jedné z oficiálních oslav. Potom byl po dlouhé měsíce připoután na lůžko na svém hostivařském statku a odtud pak vysílali se lékařské zprávy o jeho zdraví, mnohdy velmi povážlivé a zachmuřené.

Pozdravil se však r. 1933 natolik, že přijímal návštěvy svých přátel i stoupenců a že udílel jim i své rady i pokyny. Zdraví jeho stále se zlepšovalo, naděje, že se vrátí do politického života byly stále příznivější a větší, až najednou nevyzpytatelný osud rozhodl jinak.

Pro nás, národ, je tragické, že Švehla nezanechal tu následovníků politiků, kteří by byli schopni nahraditi jeho místo.

V historii zbudou nám jen strohé zápisy o tom, co všecko vykonal, nikoliv však o tom jak to učinil, za jakých podmínek a překážek. To je tajemství, které si vzal Dr. Antonín Švehla s sebou do hrobu.

T. G. Masaryk zvolen potřetí prezidentem Československé republiky

Stalo se tak dne 24. května roku 1934 v památném sále Vladislavském na Hradě pražském, tedy v místnosti, kudy začasto kráčela naše historie, kde byly konány i korunovační slavnosti, ba i královské turnaje, v těsném sousedství místnosti, v níž sídlívali a úřadovali nejvyšší představitelé našeho království.

Ohromná a v jedinečně krásné gotice provedená dvorana Vladislavského sálu, byla upravena tak, aby se v ní mohla konati společná schůze všech členů Národního shromáždění, tj. Poslanecké sněmovny a Senátu, dále slib nově zvoleného presidenta a aby tu bylo ještě místo pro pozvané hosty, zástupce cizích států, diplomaty, žurnalisty apod.

Část volby, zvláště pak slib nově zvoleného presidenta na naši demokratickou ústavu byly vysílány rozhlasem.

O volbě samé povím tu několik stručných vět z naší Ústavy.

Presidenta republiky ČSR volí Národní shromáždění nadpoloviční většinou počtů členů sněmovny i senátu v čas volby a třípětinovou většinou přítomných při volební schůzi.

Presidentem může býti volen každý čl. občan, jenž může být volen do Poslanecké sněmovny a je alespoň 35 let stár; president volí se na sedm let a nikdo nemůže býti více než dvakrát po sobě zvolen.

Výjimka byla v naší Ústavě učiněna jen u našeho prvního presidenta T.G. Masaryka, který byl zvolen r. 1934 již po třetí.

Po volbě byla konána projížďka Prahou se zastávkou na Staroměstské radnici, kde pan president položil věnec na hrobě neznámého vojína. Projížďky se též zúčastnilo vojsko, které mimo jiné utvořila slavnostní špalír po celé cestě kudy projížděl nově zvolený president.

Třetí volba Tomáše G. Masaryka na presidentský stolec našeho státu byla oslavována na celém území naší republiky.

Zima roku 1934 – 1935

byla mírná, sněhu bylo málo, ale půda byla dosti nasáklá od podzimních dešťů, takže studny byly oživeny a měly dostatek vody. Jaro bylo dosti vlhké a následkem stále studeného počasí všechna vegetace se zdržovala. Vzrůst obilí se zdržoval, protože bylo málo srážek vodních a časté větry půdu rychle vysoušely. Sena bylo prostředně, na vlhčích lukách dosti, jetel byl řídký, takže dal slabou seč a otavy nebyly žádné. Úroda zrna byla prostřední, slámy málo. Na řepu byl trapný pohled, neboť vyprahlá půda jí nedovolila vzrůst. Zrána rosa nadzvedla ouška, ale přes den chřást se plazil po zemi a schnul. Až k podzimu, když zapršelo, tak trochu odrostla. Bramborů bylo málo, byly malé, někde v suchém poli i žádné.

Od jara nepršelo, až 27. června přinesla vichřice několik kapek vody a přitom trochu krup. Směr krup táhl od Suchdola přes Vysokou, Mezholeze, Lhoty a Malešov. Katastrofa sahala

v naší obci od kaple Panny Marie směrem ke Lhotě, takže naše osada byla od této katastrofy ušetřena.

Naše zraky stále upřeny po obloze, očima prorážejí mračna a rty šeptají přijde vlažička, bude pršet, nebude? a zase se sklopí k zemi a rty šeptají sucho sucho sucho.

Půda je přeprahlá, čekáme na spásu deště, abychom mohli plech zasadit do půdy a s veselým hyjé straky brázdit půdu po předcích zděděnou. Po dlouhém čekání konečně přichází spása – prší prší, jaká radost, jen více! Tak napršelo pět centimetrů. Všechny potahy jedou orat, brázda za brázdou pole se černají a všechno oživne, sejí se směsky v naději, že bude krmení pro dobytek. Každý se nutí, aby toho co nejvíce zoral.

Směsky se zelenají a od té doby, co trochu sprchlo, zase slunce, vítr a zase sucho. Směsky žloutnou a nerostou. Čas setí, tvrdo čekáme, nepřichází naše spása deště, již nelze déle čekat, orá se s námahou, jak ten potah, tak ten oráč skrání brázdu svým potem a mozole na dlaních oráče jsou stále tvrdší a větší.

Těžká práce přemáhá, dobytek není čím krmit, zelená píce není, neroste, zase je sucho, je nutno sáhnout na zásoby, které jsou letos tak skrovné, že o vánocích se bude po půdách tancovat.

Konečně zasetá žita a pšenice, přišly občas malé rosy, obilí vzešlo a nedostatek patřičné vláhy objevilo se na obilninách dosti všelijakých škůdců.

Koncem října přišlo několik srážek, takže se půda více napila, trávníky oživly a dobytek se mohl po něm trochu lízat.

Rok 1935 byl ještě horším rokem než rok předcházející, poněvadž staré zásoby byly vyčerpány a nových bylo málo. Cena obilí byla monopolní jako v roce minulém. Ovoce zde v Rožtěži bylo dosti, ale následkem sucha bylo drobné a mnoho červivé a brzo hnilo.

Volby v roce 1935
do Národního shromáždění, Poslanecké sněmovny
a do Senátu

číslo	Název kandidátní listiny	poslanci	senát
1	Republikánská strana zeměděl. a malorol.lidu A. Švehla	73	60
2	Českosl. soc. demokrat. strana dělnická	56	58
3	Českosl. strana národ. socialistická V. Klofáč	4	4
4	Komunistická strana Československa	0	1
5	Československá strana lidová	5	5
6	Der Deutschen socialdemokratischen Arbeiterpart.	-	-
7	Des Bundes der Landwirte	-	-
9	Der Deutschen christlichsocialen Volkspartei	-	-
10	Česk. slov. živnost.obchod.str.středostavovská	10	7
11	Der christlichsocialen Landespartei der Magyar Nemzeti Part.	-	-
13	Národní obec fašistická (předseda R. Gajda)	4	3
14	Národní sjednocení úřednicko-zřízenecké str.	-	-
16	Národní sjednocení (předseda dr. Kar.Kramář)	15	15
	Do Poslanecké sněmovny	167	
	Do senátu		148

Kandidátky
pro volbu zemského zastupitelstva země České
a pro volbu členů okresního zastupitelstva v Kutné Hoře dne 26.5.1935

Země	Okres		Země	Okres
Čís. K.L.	Čís. K.L.		hlasů	hlasů
1	1	Republikánská str. zeměděl. a malorol.lidu A.Švehla	68	72
2	2	Českoslov.soc.demokrat.strany dělnické	56	53
3	3	Českoslov.strana národně socialistická V.Klofáč	3	3
4	4	Komunistická strana Československa	2	2
5	5	Československá strana lidová	6	4
6	6	Deutschen socialdemokratischen Arbeitenpartei	-	-
8	8	Bundes der Landwirte	-	-
10	10	Čsl. obchodnicko-živnost.středostavovská	13	13
-	20	Národní sjednocení Dr.K.Kramář	-	12
21	-	Deutschen Arbeits und Wirtschaftsgemein	-	-
22	-	Národní sjednocení Dr.K.Kramář	9	-
24	-	Národní obec fašistická R.Gajda	1	-
		Do země	158	
		Do okresu		159

--	--	--	--	--

10 č.p. po úmrtí Josefa Kadlece převzala toto č.p. jeho manželka Marie Kadlecová, r. 1934

6 č.p. Pokorný Alois, syn nynějšího majitele hospodářství postavil nové stáje, kryt červený eternit

21 č.p.. přestavená stodola a chlév v roce 1935, kryt cement. tašky, přestavoval Josef Zdeněk.

Druhý prezident republiky

Dr. Eduard Beneš

Po synu velkostatkářského deputátka přišel v čelo Československého státu syn chalupníka.

po Masarykovi B e n e š

I největší odpůrcové demokracie nemohou se nezamyslet nad těmito skutečnostmi. Na Masarykovi a Benešovi se potvrdilo nejasněji, že cesta k nejvyšším hodnotám ve státě a ve světě je otevřená všem schopným synům této země. Už pro tuto nesmírnou hodnotu zaslouží si demokracie, abychom jí byli všichni zcela oddáni.

Je ovšem pravda, že také v demokracii je mnoho povolanych, ale málo vyvolanych. A právě na příkladu Masarykově a Benešově vidíme, kolik vlastního přičinění a odvahy bylo třeba, aby došli na toto místo. Náhoda, nebo štěstí, pokud se tady uplatňovaly, hrály jen podružnou úlohu.

Nový prezident dr. Beneš nešel do života cestou upravenou. Jako desáté dítě malého chalupníka z městečka Kožlan, ležícího na národnostním pomezí západních Čech, dostal se na studie jen s pomocí bezmezného odříkání svých rodičů a přispěním svých starších dvou bratrů.

Z těchto prostředků vystudoval střední školu a vysokoškolská studia dokončoval už jen z toho, co si sám vydělal. Vyučováním a psaním do časopisů.

O příkladné houževnatosti a pili Benešově svědčí zejména jeho studia ve Francii a Anglii. „Žije se tady strašně těžce“, píše domů svým přátelům, ale neustupuje a dokončuje co započal. Tato odvaha a houževnatost je později patrna v celém životním díle Benešově. Pozoruhodná je zejména v jeho potomní práci popřevratové. Vyzbrojen dokonalými znalostmi poměrů politických u nás i v cizině, znaje jazyky a kulturní bohatství cizích národů, mohl se na počátku války podjati jako jeden z nejschopnějších synů národa. Uvedl do naší revoluční činnosti pořádek a systém. Pochopil, že je třeba informovat cizinu o nejzákladnějších našich věcech a dovedl se podle toho zaříditi. V nepřehledné práci agitační, literární a politické, seznamoval cizinu s tím, co jsme a co chceme. Ale nepřestával jen na plánech a doprošovat se cizí pomoci, nýbrž organizoval také svépomoc zcela podle našeho

hesla: pomoz si sám, Bůh ti pomůže. Tak vzniklo naše veliké zahraniční vojsko a všechno co nám naklonilo mocné tohoto světa.

*Není proto náhodou, že už od počátku republiky myslel prezident Masaryk na svého nástupce a že chtěl pro tuto vysokou hodnost získati muže tak pracovitého a zasloužilého, jakým je Beneš. Je známo, že Masaryk hned po návratu do osvobozené vlasti připravoval vedoucí naše politiky na uskutečnění svého úmyslu. Ba dokonce zavázal si je slibem, že v případě volby nového presidenta, bude jeho nástupcem **Beneš**.*

Při jednání o Ústavě poctivě dodržel slib Masarykovi daný. Ústavní výbor odhlasoval již věk kandidátů na presidentství na pětadvacet let, když Švehla dostaviv se do užšího komitétu ústavního prosadil, že věková hranice byla snížena na pětatřicet let.

Byl to právě věk Benešův

a tímto způsobem byla umožněna jeho kandidatura v případě potřeby. Změnu musila býti přijata proti odporu národních demokratů, kteří pochopili, že je tu v sázce presidentská kandidatura dr. Kramáře. Švehla sám, dal svým počínáním zřetelně najevo, že netouží býti kandidátem na úřad presidentský. Bylo tedy určení presidentova věku v Ústavě opatřením vskutku příležitostným, mělo vztah k jedinému muži a bylo myšleno pro jedinou situaci.

Na tomto úmyslu presidenta Masaryka nic nemění pozdější stanovisko Švehlovo, který nepovažoval potřebu silných politických osobností v čele státu.

18. prosince roku 1935 rozhodl však definitivně otázku Masarykova nástupce. Tohoto historického dne stal se z vůle jednotného národa druhým presidentem osvobozeného státu dr. Eduard Beneš.

Jsme přesvědčeni, že je to volba šťastná. Pro stát a pro všechny vrstva národa.

Nový president vyšel z našich malých poměrů venkovských. Na životě svých rodičů a svém vlastním, poznal všechny stíny a přednosti našeho venkova a můžeme věřit, že ve svém vysokém úřadu nalezne k nim svůj nejlepší poměr. I na stolci presidentském zůstává stále vázán nejužšími svazky citovými, rozumovými a rodinnými s příslušníky našeho venkova. Nám se k tomu nedávno přiznal, že by se mohl kdykoliv vrátiti do své rodné chaloupky a žiti tam spokojen jako prostý a skromný občan státu. Je to svědectví, že nezapomíná svého původu a že si také nezvykl jinému životu, než práci. To nás nejen těší, nýbrž i naplňuje pevnou vírou, že nám bude všem dobrým a pevným vůdcem pro celou dlouhou budoucnost.

My, prostí občané republiky a příslušníci početné a pracovité obce selské, nemáme v této chvíli jiného přání, než abychom svou pílí a snažením mohli ozdobiti léta vlády druhého presidenta republiky novými květy pokroku celého našeho venkova.

Věříme, že nový president dr. Beneš bude nám v tomto ušlechtilém snažení nejen příkladem, ale i moudrým pomocníkem.

**V tomto místě je otisk kulatého razítka
Okresního úřadu v Kutné Hoře
se záznamem:
Revidováno 15.10.1937
podpis B. Bozděcha, rady pol. správy**

Zima roku 1935 – 1936

byla mírná, sněhu bylo málo a mrazy se držely v nízkém stupni, nejvýše 10° pod bodem mrazu.

Jaro bylo dosti vlhké a chladné, později se oteplilo, takže obilí šlo slibně vzhůru.

Ale jelikož bylo všeho moc, tak vždycky nějaká pohroma musí na něco přijít. Když již žita měla přijít do květu, přišel vítr a obilí, které bylo pěkně vzrostlé lehlo jako podlaha.

Slámy bylo dosti, takže se zase ukázala zásoba ve slaměných stohách.

Sena bylo dosti a jetela také, takže se měl dobytek zase jednou dobře.

Žně byly vlhké až mokré, takže se obilí z pole musilo takřka krásti a následkem polehnutí špatně se sklízelo. Slámy bylo hodně, zrna nadprostředně normál.

V roce 1932 bylo zhotoveno železné zábradlí na mostě u pána Krista.

V roce 1933 bylo zhotoveno železné zábradlí na mostě u samé silnice ke mlýnu Karlovu.

2 č.p. Zahradník Fr. Němec, rodem ze Sedlce u Kutné Hory. Vyučil se na sedlickém panství pánů Schwarzenberků u zámeckého zahradníka Parcala.

Po praktickém vzdělání a po několikaletém působení na jiných místech, byl přijmutý na zdejší panství Roztěžské, a to roku 1896.

Zde na tomto panství barona z Dalberku měl na starosti ovocnou školku a pustý park. Panstvo zde ještě trvale nezůstávalo a ovocné stromořadí, totiž ovocné aleje u osmi zde stávajících, k tomu panství náležejících hospodářských dvorů, a to Malešov, Biliov, Miskovice, Suchdol, Dobřeň, Roztěž, Albrechtice a Zdeslavice.

Byl oblíben u zdejší vrchnosti a v roce 1911 – 14, když byla ukončena přestavba zámku Roztěžského, nechal dokonale vysázeti a znovu upravití zámecký park a v roce 1931 odchází na odpočinek, a to do svého rodiště Sedlic u Kutné Hory, kde si zakoupil menší domek a v něm tráví se svojí manželkou Annou Němcovou, rozenou Fialovou z Hlízova, zbytek svého života. Dne 23. února roku 1938 dožívá se sedmdesáti let.

Úmrtí

Dne 6. února 1936 po delší nemoci zemřela na svém zámku v Roztěži paní Gabriela Dalberková, rodu komoří z Wormsů, svobodných pání z Dalbergu, rozená hraběnka Spieglová, ve věku 82 let.

Zesnulá vdova, paní Gabriela Dalberková byla správkyní zdejšího patronátního důchodu. Pro její dobrou povahu byla oblíbena u zdejšího občanstva a zvláště na svém panství.

Po výkropu dne 10. února roku 1936 v 10 hodin dopoledne v kapli Roztěžského zámku a po smutečních obřadech, v 11 hodin dopoledne v malešovské chrámu Páně byla tělesná schránka zesnulé na malešovský hřbitov, do zámecké hrobky, vedle svého manžela, pana Karla Dalberga, k věčnému spánku uložena.

Pohřeb byl vypraven pohřebním ústavem města Hory Kutné za přítomnosti třiceti čtyř hudebníků kapely hornické v Kutné Hoře. Pohřbu se zúčastnilo dosti spřízněné šlechty a hojně lidstva ze širšího okolí.

V roce 1933 byly položeny cementové roury přes cestu od Lázní na ovčáčku v místě, kde přetíná potůček tuto cestu.

Zima v roce 1936 – 1937

měla mírný průběh, sněhu bylo málo.

V březnu a dubnu bylo stále pod mrakem a neustálé přepršky, které zdržovaly jarní práce tak, až ke konci dubna ještě mnohý neměl zaseto obilí.

Od prvního května slunečno a krásné počasí, až do konce neprší, až 13. června trochu sprchlo. Od začátku května začíná květena stromů, dokončuje se jarní setí, brambory a řepa. Od posledního deště, dne 13. června, bylo hezké počasí, až dne 11. a 12ho července řádně namoklo, nato do 15. července zamračeno.

Dne 15. července začala se kosit žita. Úroda byla velmi dobrá, slámy bylo sice méně, ale zrna bylo dosti a řepy těž, obojí dosti narostlé.

Žňové práce se skončily velmi dobře, orání šlo také dobře, ke konci, na malé výjimky, někde, v těžší půdě, bylo orání namáhavější.

Se setím ozimů se tento rok začalo dříve než v roce předcházejícím a mělo to špatný vliv na žita, neb častějšími přeprškami, dlouhým, poměrně teplým počasím v podzimním čase, žita hodně vzrostla.

Krmení pro dobytek bylo dosti. do konce listopadu kvetly v zahrádkách květiny. Úroda v naší osadě byla hojná. Krásně zbarvené a urostlé plody dělaly naší osadě pěknou reklamu na odbyt ovoce. Prodával se 1 metrický cent za 200 korun československých.

8 č.p. *na podzim roku 1937 bylo prodáno v exekuční dražbě č.p. osm, zahrada, za zahradou asi míra pole a u třešňové aleje asi půl druhé míry pole v Roztěži. Tuto nemovitost koupil Jan Procházka, statkář a spolumajitel kruhové cihelny na Přítoce u Kutné Hory, asi za padesát dva tisíce Kč.*

Po úmrtí majitelky panství malešovského, paní Gabriely Dalbergové převzala vládu na zámku Roztěžském její jediná provdaná dcera, paní Marie Anna, princezna Salm Salmová, rozená komoří z Wormsů, svobodná paní z Dalbergu a její manžel princ František Salm Salm. Děti z tohoto manželství jsou Gabriela, Kristina, Augusta, František Karel, Alfréd, Eliška a Marie Anna Salm Salmové.

Prvorozená dcera Gabriela se provdala v roce 1936 za hraběte Josefa Deroy-Fürstenberga v Bavořích. Jelikož rod Salm Salmů má nějaké panství v Německu ve Vestfálsku, proto tráví zimní dobu v Německu a od jara do podzimu obývají zámek v Roztěži se střídavým odjezdem a příjezdem svých dětí, které zde užívají různých sportů, jako jízdu na koních, hony atd.

Přes zimu zámek je opuštěn, jen domovník a kočí s jedním párem koní jsou obyvateli zámku a v noci je a celý objekt hlídá zámecký ponocný.

Dne 30. května roku 1937 *pořádalo v Roztěži sdružení republikánského dorostu divadlo pod názvem „Vesnička pod lípami“.*

2 č.p. *Po odstoupení do pense zahradníka Františka Němce v roce 1931, nastoupil místo zahradníka Josef Štraub od Hlubokého. Tento se však po několika měsících rozstonal tak, že byl nucen jít na léčení do sanatoria plicních chorob. Po roce, když se navrátil zpět, nebyl již do služeb přijat, poněvadž paní baronka z Dalberků měla obavu před nakažením. Pracoval nějakou dobu v Kutné Hoře, potom obdržel nějaké místo zahradníka, ale dlouho se netěšil. Záludná plicní choroba ho sklátila k věčnému spánku.*

Po Josefu Štraubovi dne 1. května 1932 nastoupil za zahradníka Josef Bauša, syn lesního hajného na panství Schwarzenberském Heřmanův Městec. Po pětiletém působení na tomto místě v Roztěži odchází na jiné působiště, někam ku Praze dne 15. ledna roku 1938 z důvodů různých, z neznalosti německé řeči, malou službou, atd. Každý si hledá polepšit.

V roce 1937 byla dána k obecní studni vrchní cementová obrubeň s vrchním krytem, v téže roce byly položeny mostní cementové roury přes třešňovou alej v místě u skupiny lip, kde cesta od Lázní, tak zvaná „ovčáčka“ se spojuje s třešňovou alejí od Roztěže k Malešovu.

21. čp. v roce 1937 přestavěl majitel Josef Zdeněk obytnou budovu, krytina červené tašky, vše pod jednou střechou

Sňatek

Dne 12. června 1937 slavili svůj sňatek Božena Bílková z Roztěže, čp. 12 a Antonín Krtil z Vidic. Požehnáno jim bylo v kapli sv.p. Marie v Roztěži.

11 čp. v roce 1937 převzal po dlouholetém vedení hospodářství Josef Folprecht, roz. r. 1885 ve Lhotě Staňkovy č. 16 u Sobotky a jeho drahá polovice manželka Růžena Folprechtová, rozená Bydžovská z Roztěže

Sňatek

Václav Novotný z Chotěboře, kontrolor u a.s.ČMKD-Českomoravská Kolben-Daněk v Praze a Máňa Šancová, dcera hostinského Lázně Roztěž, slavili svůj sňatek a bylo jim požehnáno v kapli sv.p. Marie v Roztěži dne 6. února roku 1937.

Sňatek

Josef Kysela, syn nájemce mlýna na Rabštejnec a Emilka Skoupová, dcera kočího u Lesního úřadu v Roztěži slavili svůj sňatek v roce 1937.

Narození

Dne 16. ledna roku 1937 narodil se Bedřich Herel, syn Bedřicha a Boženy Herelových, čp. 5.

Úmrtí

Dne 16. ledna po dlouhé nemoci zemřela po narození svého vnuka Bedřicha Herela, paní Anna Merglová, na odpočinku v Roztěži čp. 7.

Studenti

Iva Červinková, dcera nadlesního Fr. Červinky v Roztěži – Státní učitelský ústav v Kutné

Hoře, čtvrtý ročník

Milouš Chlumský, syn domkáře Karla Chlumského čp. v Roztěži - Státní učitelský ústav

v Kutné, třetí ročník

František Bílek, syn paní Boženy Bílkové, hostinské čp. 12 v Roztěži – Státní průmyslová škola v Kutné Hoře, druhý ročník

František Drahekoupil, syn Aloise Drahekoupila, zámeckého ponocného v Roztěži – Státní průmyslová škola v Kutné Hoře, první ročník.

***V úterý, dne 14. září 1937, ve 3 hodiny 29 minut ráno, zesnul klidně náš
president osvoboditel, stár 87 let 6 měsíců a 7 dní svého života
T. G. Masaryk***

Celý národ truchlí ...

*Celý národ od Šumavy k Tatrám je hluboce rozechvěn a zarmoucen nad skonem prvního
presidenta Československé republiky T.G.Masaryka a sklání se nad velikostí jeho životního
díla:*

Vždy vítězně vpřed!!!

*Je tisíce a tisíce lidí, zvláště žen, jež pláčí při čtení novin a při hovorech o skonu
presidenta – osvoboditele. Stateční muži cítí, že odešel veliký vzor pevnosti a ukázněnosti a
úžasné pracovitosti, že zemřel muž, jenž representoval v našem národě svou neohrožeností a
houževnatostí odvěký vítězný duch nejslavnější naší husitské minulosti.*

*Tito muži i statečné ženy cítí, že není v duchu Masarykově plakat a truchlit nad jeho
skonem, ale že právě v jeho duchu je, mužně snášet i nejtěžší rány osudu, zatnouti rty a
statečně bojovat pro veliké jeho ideály bratrství a pro dobro svých spoluobčanů a celé vlasti.*

*President Masaryk měl v mnohém i své odpůrce, ale i ti nyní sklání hlavu před celým
slavným národem a jeho životním dílem, všichni věrní občané Československé republiky jsou
si vědomi, že první president naší republiky svým světovým rozhledem, svojí moudrostí a
rozšafností se svými největšími spolupracovníky, jakým byl především náš Antonín Švehla,
zachraňoval národ v nejosudnější době světové války a stavěl mohutné základy k velké a
šťastné budoucnosti našeho státu.*

*Všude mluví se o významu a zásluhách presidenta Masaryka, úsudky všech shodují se
v tom, že odešel muž neskonalých zásluh o svůj národ a stát. Nechybějí ani pesimistické hlasy*

lidí, kteří se domnívají, že po odchodu prvního presidenta bude porušena harmonie v československém vnitřním politickém životě a že i nepřátelé našeho národa nabudou větší odvahy k piklům a úkladům proti našemu státu a národu.

To je velký omyl! Naopak, veliký smutek nad skonem prvního presidenta sráží národ dohromady a je mu výstražným mementem, aby nesvorností neporušil odkaz a dědictví velikého presidenta.

Cizina přátelská nám i nám nepříznivá, vesměs s velkým uznáním vyslovuje se o velkém významu presidenta Masaryka v evropské i světové politice a oceňuje jeho veliký charakter a mravní vzor. Všichni cítí za hranicemi více než kdykoliv jindy, že národ Masarykův dovedl by svůj stát hájit se statečností a houževnatostí, jaké je po celý svůj život učil president osvoboditel M a s a r y k .

Posledním rozkazem presidenta - osvoboditele, nechť nám je: Nevěšet hlavy, ale mužně a statečně bojovat za další vítězství, za další rozkvět našeho státu a blaho všech spoluobčanů!

Presidenta – osvoboditele již není. Umřel nám největší profesor, kterého kdy od časů Mistra Jana universita Karlova měla, umřel profesor veliký věděním, rozhledem, státnickým a politickým nadáním, harmonií v myšlení a konání, veliký ve věrnosti k pravdě a v odhodlání vždy a všude k boji za její vítězství. Nezměrný je jeho duchovní odkaz, který zanechává svému národu a celému lidstvu. Velký byl Masaryk filosof, velký státník, velký člověk.

Jeho dlouhé presidentství v mladé republice a jedinečně dlouhé v historii pomáhalo doma konsolidovati první těžké začátky a ve světě buditi respekt k národu, který dobře chápe své poslání a dovede také tak výrazně oceniti zásluhu svého největšího revolucionáře.

Za svého dlouholetého úřadování byl vzorně taktní ke všem stranám a směrům a dovedl vzácně, s klidem filosofa, naslouchati mluvě Evropy a celého světa. Národ Husův, Chelčického a Komenského a národ Žižkův, zasloužil si podobného vůdce za prvního svého představitele před Evropou.

Pravda vítězí! zvolil si Masaryk za své presidentské heslo. Pravdivý byl také všechn jeho životní názor, je náboženský, je mravní. Pro pravdu nebál se největšího zápasu a nebezpečí. Z každého boje vycházel potlučen, ale vždy větší. Byla krásná jeho řeč ve vídeňském Parlamentě, ve kterém hledal úchvatnými slovy svého Boha, v nějž věřiti nepřestal.

Za války v Rusku v městečku Polonnoje, napsal Masaryk do památníku 3. pluku: Válka je něco hrozného, nelidského, zejména tato válka. Ale není válka zlem největším, žít nečestně, být otrokem, zotročovat mnohé jiné – jest horší. Válka je zlo, ale obrana jest mravně přípustná a nutná.

Masaryk – člověk zemřel, ale jeho duch věčně bude svítit v našich srdcích a v dějinách našeho národa jako maják nikdy neuhasínající, bude svým světlem čerit svornost, pevnou vůli a nezdolnou sílu navždy zachovati jeho odkaz – naši drahou republiku.

Zima 1937 – 1938

Do konce roku, totiž až do vánoc časté deště, o vánocích málo sněhu. Po Novém roce sníh a metelice, závěje, které se opakovaly až do polovice ledna a několik 8 až 10°C mrazů. Od

polovice mírnější počasí a obleva. Od 25. ledna až do 10ho února déšť, od 11ho února sněhové přeháňky a menší mrazy. Od 18ho února několik slunečných dnů, ke konci trochu sprchlo. První polovina března jarní slunečné počasí až do 26ho března. Dne 26. března sníh a deštivo, 27ho se ochladilo. Dne 28. mráz 3°C a dne 29ho déšť.

Dne 3.-4ho dubna vichřice, aprílové počasí, plískanice. a dne 9ho dubna první bouřka, sníh a 4° mrazu. Duben studený, ke konci přeháňky a jeden pořádný déšť, jinak sucho, většinou větry.

Začátek května studený, zase několik malých mrazů, větry a sucho. Až po 21. vydatné srážky.

Od půl června do konce července sucho a vedra po celé žně.

Začátkem srpna trochu sprchlo, tak na podmítnutí strnisk. Dne 20. srpna o páté hodině odpolední déšť a velká vichřice, která nadělala velké škody na stromech, rozlámala mnoho ovocných stromů a letošní skromnou úrodu ovoce setřásla nadobro.

Pršelo stále až do 4ho září a následkem toho zůstalo mnoho obilí státi v panácích po polích tak, že neustálým deštěm vesměs vzrostlo a tím nadělalo stamilionové škody po celé republice. Též některé řeky se rozvodnily a v nižších krajinách byly velké zátopy a povodně. Od půl září se ustálilo zase na pěkné počasí. Začíná se síti obilí. Úroda byla celkem uspokojující až na brambory, které následkem častých dešťů podléhaly hnilobě.

Zjev, který vzbudil obdiv i hrůzu

Dne 25. ledna 1938 byla na obloze, a to směrem k východu jasně viditelná rudě krvavá polární záře o takové intenzitě a kráse, že není pamětníka takového úkazu. Podle starých hvězdářských záznamů bylo v našich krajinách takového polárního záření pozorováno v minulém století v říjnu 1836, v říjnu 1870, v únoru 1872 a v září 1898. V prvním okamžiku vidění způsobila tato polární záře u každého veliké vzrušení, neboť se to podobalo ohromnému požáru a také někde hasiči měli okamžitou pohotovost.

Bylo různé dohadování, pověřám sice již nikdo nevěří, ale shodou okolností skutečně snad to bylo vidění předzvěstí krvavé války, která v tomto roce visela nad naší republikou jen na hedvábné nitce.

Památné lípy

V březnu v roce 1938 vsazeny byly u Pána Krista na cestě k Malešovu čtyři pamětní lípy, přivázaná každá ke kůlu, ale kůl po kůlu čerchmant vzal v krátkém čase. Nebál se ani Pána Krista, vandalismus!

Poslední volby v první republice

Dne 12. června 1938 byly konány volby do obce na politického starostu. Zvolen byl za starostu podruhé Bedřich Herel, rolník z Roztěže, č.p. 5. Toho času byly sestaveny tři kandidátní listiny.

Č. 1 Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu a Domoviny domkářů a malorolníků ve Staré a Nové Lhotě a obdrželi 24 hlasů – 2 mandáty.

Č. 2 Občanské nepolitické strany v Roztěži 70 hlasů – 6 mandátů

Č.3 Československé sociálně-demokratické strany dělnické 51 hlasů – 4 mandáty.

Do osadního zastupitelstva v Roztěži zvolení byli tito funkcionáři:

Beneš Stanislav, čp. 3 místním starostou podruhé

Šimek Josef, čp. 13 náměstek starosty podruhé

Folprecht Josef, čp. 11 pokladníkem počtvrté.

Krádež

V noci dne 24. května roku 1938 ukradeno bylo z kurníku Karlu Šancovi, hostinskému v Lázních, 30 kusů slepic.

Slintavka a kulhavka

Tato obávaná dobytčí nemoc paznehtového dobytka, která byla do Evropy zavlečena ze zámoří v roce 1937, a to do německých a francouzských přístavů s transportem vývozního dobytka. Od tamtud se dostal bacil, nebo-li virus do stájí rolníků a rychle se šířil dále od západu k východu a ve dvou letech zachvátil takřka celou Evropu. V roce 1937 na podzim, již se dostala nákaza přes naše hranice republiky a rychle se šířila po celé vlasti.

Přede žněmi v roce 1938 byla již nákaza v celém okruhu kolem nás, takže jsme říkali, že se nás bojí, neb máme okolo Roztěže hradbu lesního porostu.

Neunikli jsme však té obávané dobytčí nemoci a ke konci září se již objevila také v naší osadě. Nejdříve se objevila v čp. 16, potom přeskočila do čísla 10, potom čp. 7, čp. 5, pak následovalo čp.11, čp. 6, čp. 25, a čp. 18, takže v těchto číslech zamořených slintavkou a kulhavkou byla práce v nejpilnější době setí nejméně na čtyři neděle zastavena. U těch, kde se slintavka nedostavila, byla práce dříve skončena. Ale díky příznivému počasí, které potrvало do polovice prosince, mohl si každý všechnu práci pohodlně udělat.

Všechny trhy na paznehtový dobytek byly po dobu nákazy vesměs uzavřeny. Činila se různá opatření, avšak marně. Dobytek dostal horečky a přestal žrát a proto se mu předkládala jenom měkká píce, suchá otava, nebo tráva, směska, a to jen v malém měřítku.

Sláma, chrást a podobně, se vůbec nepředkládala. Zato hodně nápoje z otrub, šrotu a krávy dojily jako nikdy před tím.

Léčba byla různá, měřila se teplota a při horečkách se na dobytek ve dne i v noci přikládaly studené mokré pytle. Tlama se jim vyplachovala odvarem šalvěje, mezi paznehty a v koruně paznehtů se omývalo benzínem a natíralo dehtem, někdo zase jenom lihem s kafrem, každý jak čemu kdo věřil.

Zvěrolékaři to sice někde očkovali protislintavkovým sérem, ale nemělo to vlaného účinku, přišlo na okolnosti jak který dobytek byl zdráv a potom na obsluze. Zahynulo v naší osadě následkem slintavky a kulhavky 3 krávy a 1 tele.

Přípravy k chystané válce

Dne 23. září roku 1938 v 10 hodin večer vyhlášena byla mobilizace do čtyřiceti let. Z naší osady narukovalo 14 mužů, kteří ještě té noci odjeli na svá stanovená místa. Dne 25., 26. a 27. září na městečku v Malešově byl odvod na motorová vozidla z okresu Kutná Hora, osobní, nákladní a motocykly. Po odvodu večer byly odvezeny vojenskými šoféry k autokoloně.

Dne 26. září r. 1938 byli odvedeni všichni evidenční koně z Roztěže – jeden pár zámeckých. Dne 26. září r. 1938 odjeli do Uhlířských Janovic koně i s povozy, které kočové je dopravili do Pardubic a odevzdali ke trénu. Z Roztěže dva páry ze dvora nájemce Rohlíka Fr.

Ke konci října byla částečná demobilizace starších ročníků, též koní, povozů a částečně motorová vozidla.

C.P.O. Civilní protiletecká obrana

Stále mezinárodní válečné napětí vynutilo se ne jenom obranu našeho státu na frontě proti nepříteli, ale muselo se pomejšlet také na obranu civilního obyvatelstva v zázemí, hlavně ve městech.

Stále rostoucí zbrojení všech států, všech dílu světa, hlavně ve vzduchu, donutilo všechny státy k tomu, aby se dovedlo chránit proti leteckým útokům a různým smrtícím plynům. Tak podle zákona civilní protiletecké obraně bylo ustanoveno nařízení, aby v každém městě i vesnici byla sestavená pohotovost C.P.O. z těch lidí, kteří hned nepodléhali branné moci.

Také v naší osadě bylo učiněno opatření a byly zřízeny tyto složky protiletecké obrany. Služba poplachová, Služba bezpečnostní, Služba spojovací a hlásná, Služba požární, Služba asanační, Služba samaritánská. Tyto složky měly za úkol provádět častá cvičení, aby v případě nepřátelského náletu mohly okamžitě zasáhnout proti požáru a otravným plynům. Nařízením okresního úřadu byly zakoupeny různé věci, jako dvě protiplynové masky, gumové boty, gumové rukavice, barevné praporky, nosítka pro raněné a lékárnička pro první pomoc. Ode dne mobilizace bylo v noční době zavedeno přísné zatemnění a osadou procházela noční hlídka, která byla opatřena lucerničkou s modrým sklem. Noční hlídka měla za úkol, aby nikde a odnikud nepronikalo to nejmenší světlo. V případě nepřátelského náletu okamžitě sjednati poplach, aby mohly všechny složky civ. prot. obr. býti na svých místech k rychlému

zákroku a pomoci. Poplachové stanoviště v Roztěži bylo u hasičské kolny a samarita v hostinci u Bílků čp. 12.

8 č.p. *Dne 7. března 1938 odkoupil štábní kapitán v.v. Josef Opasek, bydlící v Praze, od statkáře Jana Procházky z Přítoky u Kutné Hory číslo popisné osm.*

Dům s parcelou čkt. 10/ 3 arů a 17 m², zahradu čkt. 21/ 40 arů 10 m², pole čkt. 80/6/24 arů 0.3 m², pole čkt. 20/41 arů 33 m².

Škpt.v.v. Josef Opasek je rodák z Nepoměřic, okres Kutná Hora a sloužil v býv. rak. a uher. armádě a po státním převratě v r. 1918 byl přidělený až do pensionování (1.2.1937) v generálním štábu u Ministerstva nár. obrany v Praze.

Po opravě svého domu přestěhoval se z Prahy dne 28. června r. 1938 s manželkou Marií a dcerou Zdeňkou.

Po neúporné práci dával si velmi zanedbanou zahradu a dvorek do pěkného stavu. V listopadu vysadil 43 ovocných stromků, takže zahrada má teď lepší vzhled.

Přejeme rodině, aby se jí v naší milé a hezké osadě zalíbilo a zůstali dlouho zdraví a spokojení mezi námi!

Sbírka

Dne 14. ledna r. 1939 provedena byla v naší osadě dobročinná sbírka ve prospěch uprchlíků ze zabraného území a vynesla 779 Kč.

V prosinci r. 1939 rodičovské sdružení pro školní obvod v Malešově provedlo sbírku po naší osadě Roztěžské ve prospěch chudých a nuzných dětí, jako vánoční nadílku pro zimní ošacení. Sbírkou po naší osadě provedl Šimek Josef, důchodní a Folprechtová Růž., čp. 11 a vybráno bylo 500 Kč.

Rok 1938

byl rokem pro náš Československý stát rokem zdrcujícím, rokem národní katastrofy. Stručně jenom vytyčím přehled událostí, neboť o tom všem budou psáti dějiny našeho národa.

Po okupaci Rakouska německým vojskem a přivtělení k Německé říši, šlo německému kancléři Ad. Hitlerovi o to, aby také Sudety, totiž zněmčené území v naší vlasti bylo přivtěleno k Německé říši.

Sudečtí Němci byli již na to připravováni a za tím účelem se sjednocovali v jedné, a to nacionálně socialistické straně s hákovým křížem, na způsob Německa.

Vůdce sudetských Němců dr. Konrád Henlein měl již k tomu účelu zařízenou kancelář a pracoval podzemní německou propagandou, která připravovala Sudety k odtržení od naší republiky odbojem.

Za tím účelem se soustředila německá branná moc kolem hranic a připravovala vpád do naší republiky a obsadit zněmčelé území, a to dne 21. května r. 1938.

Naše vláda byla včas upozorněna cizí mocností a okamžitě provedla opatření. Byly povolány bleskovou rychlostí čtyři ročníky na cvičení a v šesti hodinách byly na hranicích našeho státu a byly připraveny zadržet vpád německého vojska do naší země. Na druhé straně zvěděvši o naší připravenosti, neb naše hranice byly toho času již dostatečně opevněné a opatřené železobetonovými kryty, které si vyžádaly oběti všech věrných občanů republiky. Tyto naše pevnosti si vyžádaly několik miliard korun a pracovalo se na nich skoro dva roky.

Tyto oběti však byly marné.

Po neúspěchu Německa 21. května se rozhodlo Německo na oko provést cvičení velkého rozsahu okolo našich hranic a za tím účelem povolávalo na cvičení další ročníky do čtyřiceti let.

Jelikož byla obava vypuknutí světové války, vložily se do sporu Československo-německého západní mocnosti a chtěli za každou cenu sjednatí mír v Evropě. Nastalo vyjednávání Československo-německé, na kterém kancléř Hitler kladl takové požadavky, že československá vláda je nemohla naprosto přijmout.

Anglická Chamberleinova vláda navrhla poslati do Prahy někoho, komu by se podařilo tento Československo-německý spor v dobrém urovnat. Za tím účelem byl vyslán do Prahy Lord Runciman s lidovou přezdívkou "Krucinál", s celým svým štábem. V tu dobu měli jsme ještě své věrné spojence Francii a Rusko, na které se naše vláda spoléhala a jim na život a smrt pevně věřila, že nezklamou.

Lord Runciman se svým štábem se dali do jednání, které trvalo několik neděl. Lord Runciman byl přívrženec Němců. Bylo to vidět z toho, že s naší vládou jednal chladně, kdežto za Henleinem jel do Chebu a požádal o návštěvy u německé šlechty.

Sudečtí Němci žádali úplnou autonomii a z toho nechtěli slevit ničeho, kdežto naše vláda ustupovala na nejkrajnější meze, neboť chránila nedotknutelnost našich hranic a přitom i mír v Evropě. Když padlo poslední slovo československé vlády, že nemůže přistoupit na kruté požadavky Henleinovy strany, odjel Lord Runciman do Londýna.

V Londýně podal anglické vládě zprávu o výsledku jednání v Praze, kam byl též povolán francouzský předseda vlády Daladier. Svědectví a posudek Lorda Runcimana je pro francouzskou vládu rozhodující. Anglická vláda prohlásila, že britský pozorovatel, totiž Lord Runciman, ve svém svědomí dospěl k názoru v tom, že další soužití Čechů se sudetskými Němci je nemožné a tímto svědectvím jsme se ocitli před touto alternativou – buď říci ne, nebo hnát československou vládu k neochvějně neúprosnosti a vyvolat ozbrojený spor.

Československý rozhlas oznámil v pátek večer dne 23. září 1938 zprávu o mobilizaci, nařízené presidentem republiky, nezbytnou k zabezpečení klidu a pořádku v našem pohraničí. Nástup povolanych záložníků děl se bleskovým tempem. Ještě nedoznělo hlášení rozhlasu a už utíkali naši vojáci, aby stihli co nejdříve svá určená místa. Stačilo letmé rozloučení. Po vyvěšení mobilizačních vyhlášek nikdo nečekal. Do šesti hodin byl již každý na svém místě. Rukovali všichni záložníci do čtyřiceti let.

Dne 27. září roku 1938 dal německý kancléř Hitler do 1. října lhůtu k odstoupení Sudet a prohlásil, že president Beneš má v ruce mír či válku.

Jelikož Francie a Anglie z nedostatku připravenosti na válku a z obavy před ní, podaly dne 28. září 1938 nové návrhy na smírné vyřešení Německo-československého sporu a dne 29. září 1938 se sešla konference čtyř v Mnichově v Bavorsku. Této konference přítomni byli německý kancléř Adolf Hitler, francouzský zahraniční ministr Daladier, italský diktátor Duce Mussoliny a anglický ministerský předseda Chamberlain se svým pověstným deštníkem, který nosil stále s sebou na svých cestách.

V tomto městě se rozhodovalo o osudu Československé republiky bez československých zástupců vlády. Tam byla zakreslena nová mapa o odstoupení území k Německé říši a dané podmínky a krátká doba k vyklizení tohoto území od československých vojsk, které v tu dobu mělo obsazeno a udržovalo pořádek na tomto území od nepovolanych živlů, které lovily v kalné vodě a pobuřovaly k různým incidentům, atd.

V tuto dobu byla v horlivé činnosti československá diplomacie s vládou francouzskou, neboť Francie byla doposud naším spojencem. ale kámen úrazu, ten nejvěrnější spojenec – Francie, zklamal, proto nezbyvalo nic jiného, než se podrobiti a smířiti se s osudem, který nám byl určen v Mnichovském protokolu. Nato náš president Beneš odlétl se svými věrnými za hranice s plánem organizovat odboj proti tyranovi světa.

Mezi tím, co naše vojska vyklizovala určené sudetské území, tak německá vojska je obsazovala. V té době číhal již na hranicích Těšínska potměšilý nepřítel, který svou panovačností za neodstoupení celého Těšínska v roce 1918 Polsku, zanevřel smrtelně na Čechy. Tak hned na nás nenáviděný bratr Polák kul svou dýku, aby jí v zoufalém postavení našeho státu, vrazil až po samou rukověť do zad. Nemohli jsme ničeho dělati a museli jsme se podrobiti v tomto případě, k žalosti Čechů a na krátký čas k radosti bratrů Poláků, na které čekal horší osud než náš.

Náš kalich hořkosti nebyl ještě úplný a proto museli jsme jej vypíti až do dna.

Maďarsko, které po dvacet let usilovalo o revisi hranic maďarsko-slovenských, se připojilo též na pochod, aby urvalo něco na kořisti z našeho v křečích zmítajícího a sténajícího se bezmocného státu. O maďarsko-slovenských hranicích jednalo se ve Vídni, dne 2.11.1938, za přítomnosti německo-italsko-maďarské delegace, která určila hranice mezi Maďarskem a Slovenskem, k velké ztrátě Slovenska. Na to Německo povolalo ke slyšení slovenského zástupce a Slovensko bylo prohlášeno za samostatný stát pod ochranou Říše německé.

Nato přišla již předem připravená roztržka mezi Čechy a Slováky. Slováci podníceni svými předáky k nenávisti proti Čechům utvořili svoje vlastní gardy na ochranu Slovenska. Začali vypovídat všechny Čechy, kteří byli na Slovensko přistěhovalí od roku 1910. Totéž se

konalo i v pohraničí a na území obsazeném Maďary. Všichni čeští kolonisté museli takřka prchnout ze svých nových domovů do své staré vlasti, zanechavše svůj veškerý majetek napospas opouštěné zemi a jejich dobytých obyvatelů. Tak to bylo, že všichni naši bratři kolonisté se vrátili po dvacetileté námaze a lopotné práci v novém světě do staré vlasti. Čítalo jich několik desítek tisíců hlav, kteří byli nuceni si hledat nové zaměstnání, aby uživilí své četné rodiny. Po těchto všech katastrofách, zarmouceni do hloubky duše, zůstal nám osekáný malý kousek země české.

Nezoufali jsme, ale s pevným přesvědčením a odhodláním vykročili jsme s jistotou vstříc k budování našeho nového státu Českého. Věřili jsme, že práci (našeho nového státu) společných našich rukou, vybudujeme si nový statečný, samostatný stát český, na pevných základech našich vlastních lidí. Presidentem nového Českého státu byl zvolen dr. Emil Hácha.

Při plné budovatelské práci našeho nového státu přišlo něco, na co nikdo nepomyslel.

Nově zvolený prezident byl pozván k Hitlerovi do Berlína. Jednání bylo krátké a zdrcující, neboť po návratu dr. Emila Háchy jsme se dozvěděli, že náš nový Český stát pozbývá samostatnosti. Nato, dne 19. března 1939 ze všech stran naší české vlasti pochodovalo německé vojsko a obsazovalo všechna města po Čechách i Moravě.

Jak zdrcen byl každý vlastenec a s jakým bolem pohlížel na tento nepředvídaný pád českého národa. Česká armáda byla demobilizována a všechna vojenská výzbroj a výstroj byla předána německému velení.

A teď začal život pod ochranou Německé říše, opuštění celým pokrokovým světem .

Různá a stále nová nařízení prožíváme nepřipraveni v tomto válečném období, na naši přes tisíc let obývané půdě a pod naším nebeským prostorem zahloubáni do nekonečných myšlenek v příští osud života našeho i naší příští generace.

Národní vlajka

*Jsem vlajka národa – jsem výkřik jeho síly
jsem úsměv vzpomínka, naděje hradba jsem
červená modrá a bílá.*

*Jsem červená – jsem barva, která hoří,
jsem plamen nadšení, odvaha hrdinů.
V srdci drahého národa kvetla jsem
jak růže s purpurou.
Jsem dějin krev, jsem píseň boje, kovová polnice,
jsem strážný oheň na hranicích země.*

*Jsem bílá, křišťál jsem a sníh,
čistoty míru, svěžím květem jsem.
Národa neposkvrněná čest,
štěstí a práce velikých duchů
na cestách lidu čisté světlo jsem.*

*A modro nebe jsem, jež zachyceno zemí,
již smutné naděje budoucích dnů,
jsem hvězda národa, jsem blankyt nad věžemi měst,
nad horami a lesy –
již nehledím tak hrdě k věčnému nebi
a vrať se vlajko zase zpět.*

*Ó vrať se drahá vlajko do srdcí našich lidí
a rozviň své barvy, ať každý Čech je vidí.
Jsi červená, jsi modrá, jsi bílá,
neb v tobě je ta naše síla.*

DRUHÁ

NAŠE REPUBLIKA

ČECHŮ A SLOVÁKŮ

A

PODKARPATSKÉ UKRAJINY

1938

Třetí

president republiky

Dr. Emil Hácha

Narozen 12. června roku 1872 v jihočeském městečku Trhové Sviny, pochází ze starého svobodného českého selského rodu a začal chodit do školy v Trhových Svinech již ve věku pěti let. V deseti letech přišel na Jirsíkovo gymnázium v Budějovicích, kde bydlil u známého českého vlastence, ředitele českých škol, Václava Novotného.

Otec mu zemřel když bylo Emilovi 12 let. Matka přestěhovala se do Budějovic, aby děti mohly studovat. Jako chlapec byl velmi klidný a přemítavé povahy.

Kolem roku 1903 podnikl studijní cestu do Anglie, kde studoval anglické správní právo a zároveň umělecké památky londýnských museí. Své lásce k výtvarnému umění a hudbě zůstal věren, v čemž mu byla oporou manželka, školená pianistka, kterou ztratil letos na jaře. Dr. Emil Hácha není abstinentem, ale je střídavý, vypije sklenku, dvě vína a rád si zakouří. Dr. Emil Hácha byl v popřevratových dnech roku 1918 jmenován senátním prezidentem Nejvyššího správního soudu, v roce 1919 druhým prezidentem a konečně v roce 1925, prvním prezidentem tohoto vysokého tribunálu.

Ve středu, dne 30. listopadu roku 1938 sešly se Poslanecká sněmovna a Senát ke společné schůzi jako Národní shromáždění RČS, aby vykonaly volbu presidenta republiky a přijaly ústavní slib nové hlavy státu. V jedenáct hodin padesát šest minut oznamuje předseda vlády výsledek volby. Podle výsledku sčítání bylo odevzdáno 312 platných lístků, z toho 39 prázdných a 272 se jménem dr. Emil Hácha. Tak byl zvolen třetí prezident naší druhé republiky, ve svém životě počtvrté prezidentem.

*Ověřující list Národního shromáždění – pergamenový list,
kterým Národní shromáždění
osvědčuje volbu presidenta republiky zní takto:*

*„Národní shromáždění republiky Česko-Slovenské, vykonávajíc právo a povinnost,
jež mu ukládá Ústava republiky,
zvolilo dne 30ho listopadu roku 1938*

dr. Emila Háchu prezidentem republiky.

*President republiky ví, že bude šetřiti zákonů a
úřad svůj svědomitě vykonávati,
že bude dbáti blaha lidu i státu a odvraceti
od něho škody a nebezpečství.
Toho všeho na potvrzení dalo*

*Národní shromáždění přivěsiti státní pečeť na tento list, jenž je dán v Praze dne 30ho
listopadu Léta Páně tisícího devítistého třicátého osmého “*

Hledíme-li k významu včerejšího historického dne a rýsuje-li se před zrakem osobnost nového presidenta i tíha současné doby, stále se vrací v mysli prosté slůvko, jež bývalo heslem českých králů:

S l o u ž í m ! !

Vždyť presidentský úřad jest nejvyšší služba státu; vždyť president jest prvním služebníkem národa a republiky.

Když se nový president rozhodoval o přijetí funkce, jistě promýšlel a domyslel tíhu svého kladného rozhodnutí. Jeho „ a n o „ znamenalo těžkou osobní obět'.

Formují se obrysy nového světa. Kolem nás i uvnitř nás jest plno neklidu a nebezpečí. Stojíme před úkolem vybudovat nový národní stát v nových hranicích a nových základech. Bude jej budovat lid, který byl k zemi sražen důsledky národní pohromy. V čele lidu a nově se tvořivšího státu stává se nový vůdce. Jeho dosavadní život byl službou vědě. Nedbal a nedbá slávy. Jde opět sloužit, ne panovat. Jeho osobní obět' lze splatit jedině úctou a důvěrou.

Nový president ví, jak je těžká veřejná služba, ale jest si vědom její vznešenosti. Nic není nad ní ušlechtilejšího a vznešenějšího. Nad tuto službu čistou poctivou, takovou, již se člověk dává cele svému lidu.

S l o u ž í m – toto slovo nebude napsáno v presidentově pracovně, ale bude jím proluto jeho vědomí i cítění. Tak zdravíme svého presidenta , jak prvního služebníka lidu a státu.

Nový president bude představitelem návratu národa k tradici s v a t o v á c l a v s k é , k jejímu smyslu náboženskému, mravnímu a politickému. Hrad a často i Svatovítský dóm, budou hostit čistého muže, hluboce věřícího, ryze národně cítícího. Nastupuje úřad v době, kdy jest potřeba rychlé ideové a mravní obrody národa. Ujímá se úřadu ve změněných poměrech proti minulosti, kdy volíme smírnou cestu dohody a budování přátelských styků se sousedním národem. Půjdem novými cestami a osoba presidentova jest zárukou, že z cesty, již jsme zvolili, neustoupíme.

President bude nám všem autoritou. Mravní autorita nežádá chvály a hrbení šíje, zavazuje k úctě, poslušnosti a kázni. Všechny prostředky a síly postavíme do jejich služeb. Dáme se rádi vésti; přestaneme se báti i tvrdého výkladu pojmů poslušnost a kázeň. Ukázníme každý sebe sama, aby byl celý národ vzorem kázně.

Zmnožíme svou práci, budeme každý na svěřeném úseku poctivě pracovat. Podrobíme se tuhé odpovědnosti. Budeme pečovat, aby psaný zákon a křesťanský řád ovládly život veřejný i soukromý. President budiž nám vzorem a my následovníky.

Dnešního dne zahajuje nový president svůj úřad účastí na bohoslužbách v Dómu, který chová zbytky těl českých světců a slavných králů. K jeho modlitbám připojuje národ tichou prosbu:

Bůh žehnej jeho dílu, aby znovu ožila česká sláva, aby zajištěno bylo požehnání míru a věčná svoboda těžce zkoušeného národa!!!

*My nesměli jsme dál, nám jinak určil svět
rty zatít do krve
a vrátiti se zpět*

*Tak určil svět – pln falše
jenž zradu připravil
a do srdcí Čechů
hořkosti kalich vлил.*

*Kus země vzali nám. Té, již nám svěřil Bůh!
Neprávem sáhli nám
na hranic našich pruh.*

*Slyš - děla sténají
jak vracejí se zpět, nás neopustil Bůh,
nás jenom prodal svět.*

Statistika

	<i>Počet obyvatel</i>	<i>muži</i>	<i>Ženy</i>
<i>Čechy</i>	7,109.370	3,452.123	3,657.253
<i>Morava a Slezsko</i>	3,565.000	1,721.953	1,843.059
<i>Slovensko</i>	3,329.793	1,614.024	1,715.769
<i>Podkarpatská Rus</i>	725.357	355.018	370.339

Obyvatelstvo republiky dle národnosti

<i>Češi a Slováci</i>	9,756.604	<i>Rusové-Malorusové</i>	568.941
<i>Poláci</i>	100.322	<i>Jihoslované</i>	6.026
<i>Němci</i>	3,318.445	<i>Maďaři</i>	719.569
<i>Židé</i>	204.799	<i>Cikáni</i>	32.837
<i>Rumuni</i>	14.170	<i>Různé národnosti</i>	7.823

Obyvatelstvo republiky dle náboženství

<i>římsko katolíků</i>	10,831.696	<i>řecko katolíků</i>	585.041
<i>pravoslavných</i>	145.598	<i>event.všech vyz.</i>	1,129.785
<i>československých</i>	793.385	<i>starokatolíků</i>	22.712
<i>židov.vyznání</i>	356.830	<i>mimo křes.vyznání</i>	1.938
<i>různé</i>	7.890	<i>bez vyznání</i>	854.638

Obyvatelstvo republiky dle povolání

<i>zeměděl., lesnictví a rybnářství</i>	5,101.614	<i>průmysl a živnosti</i>	5,146.937
<i>obchod a peněžnictví</i>	1,094.063	<i>doprava</i>	814.468
<i>veřejná služba a svobodné povolání</i>	715.841	<i>vojsko</i>	193.463
<i>ostatní povolání a bez povolání</i>	1,663.150		

Podpora u nezaměstnaných

dle Genského systému

vyplaceno bylo od roku 1927 – 1936

2,886,100.000.

**Spotřeba cukru
v údobí roku 1936/1937**

Čechy	1,764.407 q
Morava a Slezsko	1,117.728 q
Slovensko	535.221 q

Tabákových výrobků

*prodalo se v republice r. 1936 za 1,,853,674.000,
z toho připadá na jednotlivý druh:*

doutníky	108,019.000 Kč
cigarety	1,,506,969.000 Kč
cig.tabák.....	65,763.000 Kč
šňup.tabák	1,997.000 Kč
dým.tabák	169,624.000 Kč
výtaž.prachu	1,302.000 Kč

Stav hospodářského zvířectva republiky v roce 1937

<i>koní</i>	703.835
<i>bravu</i>	3,242.158
<i>skotu</i>	4,595.592
<i>z toho krav</i>	2,449.614
<i>ovcí</i>	591.807
<i>koz</i>	1,071.844
<i>slepíc</i>	33,575.042
<i>kachen</i>	3,131.583
<i>hus</i>	6,551.753
<i>krůt</i>	234.537
<i>perliček</i>	33.942

Zakončení oslav Paládia ¹ ve Staré Boleslavi

V neděli ráno dne 11. září r. 1938 vyjel z Prahy impozantní průvod – devadesát aut , které doprovázelo vojenské auto, na němž vezeno bylo Paládium na cestě z Prahy do Staré Boleslavi.

Oslavy 300letého jubilea převezení Paládia z Prahy zpět do města sv. Václava vyvrcholily v tomto slavném posledním aktu.

Prosté paměti milčického sedláka Fr. Vaváka ve svých pamětech z let 1770 – 1816

*Začínám způsob, kterým vedena jest
a přál bych, aby v ní pokračováno
i také aby příkladu jejího následováno bylo
ve všech sborech vlasti i v našem.*

*Každý kdo obci sloužíš, nečekej pravé odměny
neb z toho čím se soužíš,
plynou posměchu prameny,
jestli pak se soužíš právě v stavu nevinnosti,
neboj se ani krále ani lidských zlostí.*

„Zlatá věc jest paměti spisovati“

„Písemnost jednou ztracenou nelze nahraditi“

*„Kdo miluje sám sebe,
musí také milovati své předky, svou vlast a všecko,
co vlastního jest a nebo k vlasti a předkům přináleží,
poněvadž z toho všeho své pojetí,
živobyti a všechno své má.“*

---

¹ Poznámka vložena při přepisu kroniky: Paládium země české - obrazy či sochy, zvané paládia, ochraňují země, národy nebo církevní provincie a jsou jim záštitou. I české země mají své Paládium. Našli byste ho ve Staré Boleslavi, v poutním chrámu Nanebevzetí Panny Marie. Je to malý, částečně zlacený kovový reliéf Panny Marie
Staroboleslavské.

O Paládiu ze Staré Boleslavi existuje řada pověstí, které jeho původ hledají třeba až u svatého Metoděje a kněžny svaté Ludmily - snad prý jí ho daroval na památku slavného křtu, možná ho ona sama nechala ulít z roztavených pohanských model. Po Ludmilině smrti zdědil reliéf kníže svatý Václav, který prý nosil obrázek Panny Marie stále u sebe coby Patronku panovníka. Snad jej měl na krku i v den své smrti, cestou na jitřní mši do kostela svatých Kosmy a Damiána, před nímž byl zavražděn. Kovovou destičku zachránil podle legendy Václavův věrný sluha Podiven. Ukryl ji pod kořeny stromu dřív, než ho zajali a oběsili.

Ceny zemědělských plodin v korunách za 100 kg

<i>sklizeň roku</i>	<i>1943</i>	<i>1945</i>	<i>1946</i>
<i>Pšenice</i>			
<i>při jakostní váze 79 kg a vyšší</i>	210	280	360
<i>při jakostní váze 76 – 78 kg</i>	200	276	355
<i>při jakostní váze 75 kg a nižší</i>	198	272	350
<i>Žito</i>			
<i>při jakostní váze 69 kg a vyšší</i>	173	280	360
<i>při jakostní váze 68 kg a nižší</i>	170	275	355
<i>Ječmen</i>			
<i>ječmen průmyslový 66 kg a vyšší</i>	166	225	285
<i>ječmen sladovnický od 66 kg výše</i>	200	250	315
<i>ječmen krmný</i>	180	220	285
<i>Oves</i>	180	215	275

***U ostatních plodin sklizně r. 1946
byly tyto výkupní ceny***

<i>Pohanka</i>	290 Kč	<i>Fazole krmné</i>	290 Kč
<i>Proso</i>	300 Kč	<i>Pelůška</i>	290 Kč
<i>Hrách jedlý</i>	520 Kč	<i>Vikev</i>	290 Kč
<i>Čočka</i>	630 Kč	<i>Lupina sladká</i>	350 Kč
<i>Fazole jedlé</i>	510 Kč	<i>Lupina hořká</i>	290 Kč
<i>Hrách krmný</i>	290 Kč	<i>Bob koňský</i>	280 Kč

Olejnata semena

<i>Řepka a řepice</i>	750	<i>Slunečnicové semeno</i>	480
<i>Hořčice</i>	750	<i>Konopí</i>	560
<i>Lněné semeno</i>	560	<i>Sója</i>	810
<i>Mák</i>	1.500		

Papež Pius XI. zemřel

Až z Vatikánského Města se oznamuje všem věřícím římskokatolickým lidem, že svatý otec Pius XI. zemřel v pátek ráno o 5 hodině 21 minut, 10. února r. 1939. Papež Pius XI. byl Ital a byl synem ředitele severoitalské továrny na hedvábí v Miláně a jeho rodné jméno bylo Achille Ratti a byl zvolen za papeže dne 6. února r. 1922 a byl horlivým zastáncem míru mezi národy!

Ve čtvrtek dne 2. března roku 1939 v 17 hod. 30 min. byl zvolen nový papež, který si dal jméno Pius XII. a narodil se dne 2. března r. 1876 ve vážené italské rodině, která byla dlouhou dobu ve službách Vatikánu. Nový papež Pius XII. podle starého jména Eugenio markýz Pacelli je dobrým přítelem českého národa.

Zima v roce 1938 – 1939

O vánocích napadlo málo sněhu a mírné mrazy, které potrvaly do šestého ledna. Dne 8ho chumelenice, nato přišla obleva, 15ho dešť a následovalo pěkné jarní počasí až do 29. ledna, nato přišly střídavě malé neb žádné mrazy, a toto počasí potrvalo do 18. února. Dne 19ho února chumelenice, nato pěkné počasí, které trvalo do 8. března. Od 8ho plískanice a 14 až 15ho sibérie, 16 – 17ho sněží dále, do 27. března menší mrazy a do konce měsíce dešť.

V měsíci dubnu střídavě oblačno, většinou chladné a vlhké počasí. 28. první malá bouřka.

V květnu většinou hezké, ale chladné počasí, 18. a 19. bouřky a kroupy, které poškodily částečně žita.

V měsíci červnu většinou oblačno a časté deště.

V červenci mění se počasí s častým deštěm a několika bouřkami.

První polovice srpna byla mokrá, potom nastalo hezké počasí, které potrvalo až na několik menších srážek do 21. září.

Potom nastalo deštivé počasí, které střídavě potrvalo do 7. prosince r. 1939. Potom nastaly menší mrazy, napadlo trochu sněhu, mrazu přibývalo, ku konci měsíce dostoupil mráz -18 °C.

Úroda byla podprůměrná, obzvláště žita, která nejvíce utrpěla následkem jarních studených dešťů a kroupami, dala malou sýpku, bramborů bylo dosti a řepa byla také dosti urostlá, ale pro stálé deště se špatně sklízela. Následkem stálých dešťů bylo orání velmi těžké a setí bylo ještě svízelnější, ale čas kvapil, takže vše se jenom zamazalo. Jetelová semena většinou vzrostla na polích.

Ceny plodin v lednu 1940

Platilo se za 1 kg v korunách podle hl. váhy

<i>Pšenice</i>	<i>181 – 197</i>	<i>Žito</i>	<i>141 – 144.50</i>
<i>Ječmen sladovnický</i>	<i>148 – 170</i>	<i>Ječmen krmný</i>	<i>127 – 147</i>
<i>Oves</i>	<i>135 – 141</i>	<i>Hrách velkozrnný</i>	<i>340 – 390</i>
<i>Hrách drobnozrnný</i>	<i>290 – 340</i>	<i>Čočka velkozrnná</i>	<i>410 – 470</i>
<i>Čočka drobnozrnná</i>	<i>330 – 390</i>	<i>Mák modrý</i>	<i>670 – 780</i>
<i>Mák světlý</i>	<i>720 - 840</i>	<i>Horčice</i>	<i>330 – 385</i>
<i>Lněné semeno</i>	<i>270 - 320</i>	<i>Jetel bílý</i>	<i>1.000 – 1.800</i>
<i>Růžák</i>	<i>575 -625</i>	<i>Brambory bělomasé</i>	<i>64</i>
<i>Brambory žlutomasé</i>	<i>74</i>	<i>Cibule</i>	<i>145</i>
<i>Seno</i>	<i>61 - 74</i>	<i>Sláma žit.</i>	<i>36 - 38</i>

Ceny dobytka převezeného do Prahy a prodány na jatkách za 1 kg váhy bez potravní daně v r. 1940:

<i>voli</i>	<i>7.20 – 8.60</i>
<i>býci</i>	<i>6.40 – 8.20</i>
<i>krávy</i>	<i>4 - 8.20</i>
<i>jalovice</i>	<i>7 – 8.40</i>
<i>vepři pečenáři</i>	<i>9.40 – 9.80</i>
<i>bagouni</i>	<i>10.70 – 10.90 bez potravní daně</i>

Radiopřijímače

V roce 1939 bylo v naší osadě 16 koncesovaných radiopřijímačů, a to čp. 1 zámeček – tři, dále po jednom čp. 2, čp.5, čp. 6, čp. 8, čp.11, čp. 12, čp.13, čp. 15, čp.16, čp.18, čp. 21, čp.22.

Hospodářské stroje v roce 1939 v Roztěži

*Čistící mlátičky: čp. 16,
společná čistička: čp. 5, čp. 18, čp. 21*

žentourové mlátičky: čp. 3, čp. 7, čp.10, čp. 11, čp. 12, čp. 24
řezačky: čp.3, čp. 5, čp.6, čp.7, čp.10, čp. 11, čp. 12, čp. 16, čp. 18, čp. 21, čp. 22, čp. 24 a 25
okružní pily: čp. 3, čp. 10, čp. 11, čp.12, čp. 15
čistící mlýnky: čp. 3, čp. 5, čp. 6, čp. 7, čp. 10, čp. 11, čp. 12, čp. 16, čp. 21
vyorávače bramborů: čp. 16
sečky: čp. 5, čp. 6, čp. 10, čp.11, čp. 16, čp. 21, čp. čp. 24
krouhačky na řepu: čp. 3, čp. 5, čp. 6, čp. 7, čp. 10, čp. 11, čp. 12, čp. 16, čp. 18, čp. 23,
čp.24
šrotovníky: čp.5, čp. 6, čp. 11, čp. 15, čp. 16
jeteláky: čp. 16 a jeden společný.

Selata v lednu 1940: 180 – 300 korun, pár holoubat 8 – 10, 1 kg másla 24 – 30, 1 kg tvarohu 5 – 6, vajíčko 1 – 1.40, husa 60 – 80, kachna 22 – 35, kohout 19 – 25, kuře 10 – 16.
Úroda ovoce byla prostřední a platilo se za 1 kg 200 Korun.

Motorová stříkačka

V roce 1939, na popud p. Fr. Rohlíka, nájemce dvora v Roztěži, byla zakoupena motorová stříkačka čtyřkolová na pneumatikách. Kompletní stříkačka s příslušenstvím s výzbrojí a cvičnou výstrojí pro 17 mužů za 30.000 Kč, nato pořízen byl později oblek parádní pro 17 mužů za 5.000 Kč. Od ušití byl povinen každý hasič za svůj oblek zaplatiti, a to činilo od jednoho obleku 115 korun. Ušitím těchto obleků byl pověřen Kratochvíl Fr., krejčí v čp. 31. Dále hasičská kolna byla opravena, zavedeno elektrické osvětlení, zřízeny dvě skříně na různé náčiní, zřízena nádrž na benzin a vztyčen vedle hasičské kolny sušák na sušení hadic.

Sbírka

Dne 14. ledna r. 1939 provedena byla v naší osadě dobročinná sbírka ve prospěch uprchlíků ze zabraného území a vynesla 779 Kč.

V prosinci r. 1939 rodičovské sdružení pro školní obvod v Malešově provedlo sbírku po naší osadě Roztěžské ve prospěch chudých a nuzných dětí, jako vánoční nadílku pro zimní ošacení. Sbírkou po naší osadě provedl Šimek Josef, důchodní a Folprechtová Růž., čp. 11 a vybráno bylo 500 Kč.

6 č.p majitel Pokorný Alois postavil v létě roku 1938 stodolu, a to jako přístavbu na severním štítu chléva, kryt červený eternit.

7 č.p majitel Beneš Jan přestavěl v létě r. 1939 chlév a při tom novou prostornou stodolu, krytina červené tašky.

Telefonní linka 1939

Na žádost prince Salm Salm byla státem zřízena telefonní spojka z malešovské pošty směrem k pile, po třešňové aleji, přes naši osadu do zámku a zpět na lesní úřad.

*Podle ustanovení **zákona o plemenitbě** hospodářského zvířectva, jest držitel plemenného býka v roce 1939 v Roztěži, toho času nájemce dvora Rohlík Fr. Roční paušálovaná částka činila z jedné krávy a přes rok staré jalovice 80 Kč. Plemenným kancem byli jsme přiděleni do sousední vesnice Tuchotic a platilo se za dovedení kance do naší osady a za připuštění 33 Kč. V tomto roce bylo v Roztěži celkem 51 krav, 12 přes rok starých jalovic a 10 prasnic.*

*V tomto údobí **poutní kaple Panny Marie v Roztěži** je hojně navštěvována věřícími, kteří prosí za mír a zachování našeho tak přetěžce zkoušeného a milovaného národa. Lázně Roztěžské jsou navštěvovány turisty a výletníky z širšího okolí a zvláště Kutnohořanům se tu pěkně ve stínu košatých lip odpočívá. Takřka denním hostem je tu soudní rada ve výslužbě, Ludvík, přezdívka „strejček“, který svým zevnějškem, kdo ho nezná, dělá dojem tuláka. Je to člověk společenský a celé okolí ho zná z častého cestování v okruhu naší osady.*

Události zběhnuvší se v tomto krátkém údobí, týkající se celého našeho národa zkráceně zaznamenávám:

Neocenitelné díky, které jsme povinni vzdát a děkovat za obětavou a úmornou práci našeho třetího pana presidenta Emila Háchy. Nastávají nové starosti. Přestavba státu daná mnichovským rozhodnutím, bude se díti opět na jiných základnách. Nestaráme se o svět, uvědomili jsme si svoje skromné postavení, dnes ještě skromnější, neboť Slovensko se stává od 15ho března roku 1939 samostatným státem pod ochranou Německé říše.

Po této události zůstává český národ osamocen, ale nezoufal, nýbrž hrdě a sebevědomě chce budovat svůj Český stát. Ale jeho osud byl zpečetěn již předem připraveným plánem. Stalo se dne 14. března roku 1939, že president našeho státu dr. Emil Hácha a ministr zahraničí dr. Chvalkovský, na pozvání říšského kancléře Adolfa Hitlera, odjíždí k jednání do Berlína. Jak a o čem se jednalo, bude psát historie našich dějin. Stalo se něco, na co náš národ nikdy nepomyslel.

Československý stát a nato v krátké době i Český stát pozbývá své samostatnosti a pod karabáčem Německé říše stáváme se součástí Velkoněmecké říše.

Co se odehrálo v českých duších, může pochopiti jen český vlastenec, který opravdu cítil se býti pravým Čechem a národovcem. Dne 15ho března roku 1939 za nadmíru kritického zimního počasí, obsazuje, k tomu již připravená říšskoněmecká motorizovaná branná moc, Čechy a Moravu. Všude byl na prosbu dr. Emila Háchy zachován naprostý klid a pořádek. Po příjezdu německého kancléře na Pražský hrad, podepsal tento výnos o

Protektorátu Čechy a Morava

Článek I.

Části bývalé Československé republiky, obsazené v březnu r. 1939 německými oddíly, náleží napříště k území Velkoněmecké říše a vstupují jak „Protektorát Čechy a Morava“ pod její ochranu. Pokud obrana Říše to vyžaduje, učiní Vůdce a říšský kancléř pro jednotlivé části těchto území úpravu od tohoto odchýlnou.

Článek II

Obyvatelé Protektorátu, kteří jsou příslušníky německého národa, stávají se německými státními příslušníky a podle ustanovení zákona z 15. září 1935 o říšských občanech, říšskými občany. Pro ně platí tudíž také ustanovení zákona na ochranu německé právo a německé cti. Podléhají německé státní pravomoci. Ostatní obyvatelé Čech a Moravy stávají se státními příslušníky Protektorátu Čechy a Morava.

Článek III.

Protektorát Čechy a Morava jest autonomní a spravuje se sám. Vykonává svoje výsostná práva, náležející mu v rámci protektorátu ve shodě s politickými a vojenskými orgány a vlastními úřady s vlastními úředníky.

Článek IV.

Hlava autonomní správy Protektorátu Čechy a Morava požívá ochrany a čestných práv hlavy státu. Hlava Protektorátu potřebuje pro výkon svého úřadu důvěry vůdce a říšského kancléře.

Článek V.

Jako zastánci říšského zájmu jmenuje Vůdce a říšský kancléř „Říšského protektora v Čechách a na Moravě“. Jeho úřední sídlo je v Praze. Říšský protektor jako zástupce Vůdce a říšského kancléře a jako zmocněnec říšské vlády má za úkol pečovati, aby bylo dbáno politických směrnic Vůdce a říšského kancléře. Členové vlády Protektorátu jsou potvrzováni Říšským protektorem. Potvrzení může býti odvoláno. Říšský protektor jest oprávněn dáti se informovati o všech opatřeních vlády Protektorátu a udíleti rady. Může podati námitky proti opatřením, která by bylo sto poškoditi Říši a je-li nebezpečí v prodlení, vydati nařízení nutná ve společném zájmu. Od vyhlášení zákonů, nařízení a jiných právních předpisů, jakož i od výkonů správních opatření a právoplatných soudních rozsudků jest upustiti, podá-li Říšský protektor námitky.

Článek VI.

Zahraniční věci Protektorátu, obzvláště ochranu jeho státních příslušníků v cizině, zastává Říše. Říše povede zahraniční věci tak, jak to odpovídá společným zájmům. Protektorát obdrží zástupce u říšské vlády s úředním označením „vyslanec“.

Článek VII.

Říše poskytuje Protektorátu vojenskou ochranu. Vykonávajíc tuto ochranu, udržuje Říše v Protektorátu posádky a vojenská zařízení. Pro udržení vnitřní bezpečnosti a pořádku může Protektorát zříditi vlastní sbory. Organizaci, početní silu a výzbroj určí říšská vláda.

Článek VIII.

Říše vykonává bezpečnostní a bezprostřední dohled na dopravnictví, jakož i na pošty a telekomunikace.

Článek IX.

Protektorát náleží k celnímu území Německé říše a podléhá jeho celní výsosti.

Článek X.

Zákonitým platidlem jest vedle říšské marky až na další, koruna. Poměr obou měn navzájem určí říšská vláda.

Článek XI.

Říše může vydávati právní předpisy s platností pro Protektorát, pokud to vyžaduje společný zájem. Pokud je dána společná potřeba, může Říše převzít do vlastní správy správní sbory a zřídit potřebné pro ně vlastní říšské úřady. Říšská vláda může učiniti opatření potřebná k udržení bezpečnosti a pořádků.

Článek XII.

Právo platné té doby v Čechách a na Moravě zůstává v účinnosti, pokud neodporuje smyslu převzetí ochrany Německou říší.

Článek XIII.

Říšský ministr vnitra vydá v dohodě se zúčastněnými říšskými ministry právní a správní předpisy potřebné k provedení a doplnění tohoto výnosu.

V Praze dne 16. března roku 1939

Protektorát Čechy a Morava

Likvidace české armády byla provedena hned po obsazení německým vojskem, které v nedlouhé době obsadilo všechna města Čech a Moravy. Provedlo obsazení všech vojenských objektů a zabralo všechn vojenský výzbroj a výstroj, naši vojíni byli odzbrojeni a propuštěni do svých domovů. Dále byly obsazeny poštovní úřady, berní úřady, dopravní instituce a telekomunikace.

Jaký pocit ovládal každého našeho občana, nemohu slovy vyjádřiti, neboť to, co zkoušel každý uvědomělý Čech se nedá popsat. Chraň Bože český národ a zachovej mu rodný jazyk v té naší krásné svatováclavské domovině, prosím Tebe, nám i budoucím.

Život se řinul dále a každý byl u svého povolání zaměstnán, aby zapomněl na to, čeho v nedaleké minulosti byl svědkem. Již při mobilizaci československé armády se hned uplatnilo heslo „kupte si, nebude“ A tak každý se vrhl na nákupy všech životních potřeb a obchody se kvalitněm prázdnily. Po obsazení Čech a Moravy německým vojskem, se toto heslo mnohonásobilo. Lidé ukládali všechny své úspory do nákupů všech možných potřeb a někteří přímo slepě hromadili své zásoby.

Vše mizelo z obchodů a ti, kteří neměli možnost z nedostatku peněz si nakoupiti, zůstali na holičkách. Mnoho věcí nebylo již vůbec k dostání, takže cena některých svršků stoupla až o sto procent, jenom obilí udrželo monopolní cenu. A tak se stalo, že vláda zasáhla po způsobu Německa k opatření a zavedla různé enky, jako ve světové válce r. 1914 – 1918. Postupně byly zavedeny tyto enky na požitaviny všeho druhu, na cukr, na maso a tuky, na umělé tuky, chleba, mouku, vejce, mléko a mléčné výrobky, dále na oděvy a všechny textilní výrobky, na obuv, uhlí, koks, dále od Nového roku každý samozásobitel z porážky svého krmníka, musel odvésti do sběrny k tomu účelu nařízené, určitá kila řemenového sádla, a to podle váhy vepře. Podle mrtvé váhy od 80 – 100 kg 4 kg, od 100 – 120 kg 8 kg, od 121 – 140 kg 10 kg, atd. Za to podle počtu osob na příslušnou dobu nedostal žádné lístky na maso a tuky.

Zima byla v roce 1940 tuhá, den ze dne byly mrazy okolo -10 až přes -20° C. Kdo neměl zásobu paliva, trpěl zimou. Dostali jsme přiděl po 2 m dřeva. Děkujeme srdečně, snad to nějak vydržíme. Uhlí také nebylo k dostání a když přišel vagon do Malešova, byla o něj takřka pračka, takže musela u toho státi četnická asistence. Dne 29. ledna obdržela Roztěž poprvé uhlí, na jednu rodinu připadlo po 1 q, no děkujeme za to také, jen když alespoň kape a dosud jsme nezmrzli.

Svět je ve varu a každý žije ve strachu o další existenci. Neví žádný co přinese budoucnost, dobro nebo ještě hůře? Doufáme snad v příští další časy, že oplatí nám naše zkoušky a naše víra neustane ke konečnému – lepšímu bytí našeho národa a naší české vlasti – zdar!

Po rozpuštění všech politických stran a vytvoření dvou, a to Národní jednoty a Strany práce, v nedlouhé době přišlo se k závěru, že nejsme ještě tak dokonale sjednoceni, abychom mohli říci, že jsme národem sceleným.

V počátku mezi oběma stranami již tu a tam se vyskytly trhliny a to již byla značka k předvoji, o další boje o nadvládu jedné, neb oné ze dvou těchto utvořených stran. Z toho důvodu náš pan státní president, dr. Emil Hácha, starostí o náš národ nechal rozpustiti obě strany a ustanovil komitét pro utvoření jedné národní strany, a to strany – národního souručenství. a tímto činem stmelil náš národ do jednoho celku. Děkujeme vám, pane presidente dr. Emile Hácho, za neocenitelný čin, který již před lety měl se státi skutkem a nemuselo býti tolik nesváru v našem národě, městech, ba i na vesnicích. O vánocích v roce 1939 byl celý náš národ od 16. roku věku až po starce 70. roku věku organizován v jedné politické straně a každý uvědomělý Čech a vlastenec má hrdě nosit odznak národního souručenství – vlasti zdar.

*PROTEKTORÁT
ČECHY A MORAVA*

ROK

15/3 1939 - 5/5 1945

DOBA ÚTLAKU A PERSEKUCE

ČESKÉHO NÁRODA

Nálada mezi občany v této pohnuté době válečné, byla taková, že nelze vypsati a vylíčiti v podrobném stavu věci v plném porozumění pro příští generace. Taková doba převratová se opakuje v menších i větších intervalech řadových let lidského života a jistě každá, neb druhá generace něco podobného ve svém životě prodělá, neb na svém těle pocítí. To jsou doby, na které nikdy není člověk připraven a nikdy se nemůže vyhnouti nečekanému příchodu tak těžkých převratů, jaké přináší válka.

Válka je nejhorší zlo všech dob, kde na tomto světě bylo a bude. Masy pracujícího lidu pod tlakem finančních magnátů, velkokapitalistů toužících po mamonu a světové nadvládě nad malými národy, ženou do katastrofálních válek pracující lid jak na jatka němou tvář. Kurážnější má vždy první slovo. Tak to bývá v rodině, v obci i ve státě. Vždy silnější chce být navrchu a malé národy musí poslouchat a prostě musí tancovat podle jejich písničky.

Prostý lid, který je zaměstnán prací a v práci je jeho životní úděl pro zachování příštích pokolení národů, neměl by nikdy sklon pro válku. Donucen s přísnou vojenskou kázní jde tak, jak ten hlupáček za vozem a táhne tu krvavou káru se svým druhem, vstříc neznámému osudu a vstříc svému domnělému protivníku, kterého nikdy neviděl a nikdy neznal.

Bratrství mezi národy tak často hláсанé na naší zeměkouli, propadá vniveč pro panovačnost a krvelačnost několika málo jedinců, kteří nesou odpovědnost za prolitou krev svých poddaných.

Tato válka připravovaná hitlerovskou německou touhou po nadvládě světa a pokoření všech mírumilovných národů. V roce 1938 Německo obsadilo bývalou, před světovou válkou r. 1914 – 1918 Francii náležející část Porúří, aniž by Francie učinila nějaká opatření proti této německé akci.

Zatím co Anglie a Francie byla ve vyčkávacím stadiu, snad v nedostatečném vyzbrojení, tak v nedlouhé době německé pancéřové oddíly s pozemní armádou a pomocí letectva obsadilo Rakousko. Anglie a Francie přihlížely k tomuto druhému aktu s lhostejnou netečností v přesvědčení, že jsou ještě tak silné, že se nemají čeho obávat.

Německo získalo tímto obsazením přírůstek vojenského materiálu, též i pozemního vojska. Itálie, která byla již dohodnuta s Německem, klidně přihlížela této události. Na hranicích německo – italských, na Brenneru, se pozdravilo německé okupační vojsko s italskou pohraniční stráží, což vyvolalo po celém světě vzrušující dojem.

Po obsazení Rakouska žádalo Německo československou vládu o odstoupení Sudet, území obývané německým, neb smíšeným československým obyvatelstvem.

Československá vláda, opírající se o Anglii a Francii, byla v tuto dobu v neustálém styku s vládami těchto dvou velmocí a udržovala od začátku naší samostatnosti demokratický režim a svou posiční ochranu a obranu proti německé rozpínavosti. Československo se všemožně bránilo a hledalo oporu u svých velkých spojenců, kteří přiměli vládu československou, aby opevnila hranice země dle vzoru Maginotovy linie ve Francii proti Německu. Vláda československá počala s touto opevňovací prací a práce šla rychle kupředu, stála ohromné miliony, na které musel přispět i ten nejmenší obyvatel republiky.

Mezi tím se všestranně diplomaticky vyjednávalo. Anglie, Francie, Německo a Československo. Anglie, snad z důvodu, aby se mohlo Československo opevnit, podala návrh, že pošle do Československa znalce, který by prozkoumal vztahy mezi Čechy a Němci. Vyslala a pověřila tímto úkolem tak zvaného lorda Runcimana, který se svým velkým štábem, na útraty republiky, si udělal pěkný výlet do krásné země České.

Po několika týdenním pobytu v naší vlasti odjel se svým doprovodem nazpět do Anglie, kde podal zprávu anglické vládě, že není možné spolužití Čechů a Němců v této zemi. Anglie vyjednávala s vládou německou a na druhé straně s vládou českou o kompromisu, to znamenalo odstoupení sudetského území k Německé říši pomocí plebiscitu.

Jelikož to nevedlo k žádnému dorozumění, rozhodl ministerský předseda Horní sněmovny v anglickém Parlamentu, že sjedná schůzku a osobně promluví s vůdcem Německé říše A. Hitlerem. Tak se stalo, že ministerský předseda anglické sněmovny Chamberlain přilétl letadlem do Mnichova v Bavorsku. V tomto městě se rozhodovalo o osudu Československé republiky, bez československé vlády. Tam byla zakreslena mapa o odstoupení území, tak zvaných Sudet k Německé říši a dány podmínky a krátká doba k vyklizení tohoto území od československých vojsk, které v tu dobu mělo udržovat pořádek v tomto území.

Naše československá vojska byla nucena stáhnout se zpět. Zarmoucení do hlouby duše všech dobrých Čechů, zůstal nám osekáný, náš, všemi tak milovaný, malý kousek země.

Po všech těchto událostech přišel den 15. březen 1939 a ze všech stran naší české vlasti pochodovalo do nitra země německé vojsko a obsazovalo všechny města po Čechách a Moravě. Bylo smutné podívání na tento nepředvídaný pád českého národa. Tato naše vlast byla vyřazena jako politická jednotka z mapy Evropy a byla násilně Hitlerem uznána jako autonomní stát, nebo-li Protektorát Čechy a Morava a zařazen do rámce Německé říše.

Každé město v naší vlasti mělo vojenskou říšskou posádku a všechny veřejné státní budovy, pošty, telekomunikace a veškeré státní úřady byly obsazeny vojenskou stráží. Česká armáda byla demobilisována a všechna vojenská výzbroj a výstroj byla uloupena českému národu a odevzdána německé branné moci.

Ted' začal život pod ochranou tvrdé prušácké boty, dle vzoru německé válečné říše, byli jsme opuštěni celým pokrokovým světem a zvedá se krvavá tvrdá pěst německého gestapa nad českým národem. Prozatím bez krveprolití žijeme pod ochranou, prosti všech válečných hrůz a jen den ze dne čekáme na nová a nová nařízení, která přicházejí z vyšší moci a s obavou přihlížíme vstříc v příští budoucnost, co nám asi nového přinese na naše bedra.

Po obsazení naší vlasti byla vydána pod trestem smrti různá nařízení, by veškerá střelná zbraň jakéhokoliv druhu a všechny výbušné látky a různá bodla do čtyřiaadvaceti hodin byly odevzdány na četnických stanicích a dále dopraveny na určená stanoviště, kde byly převzaty německou posádkou. Všechna nová nařízení v německo českém textu pod osobní zodpovědností všech nadřízených úřadů byla upevňována na patřičném místě k tomu účelu nově zřízené ochranné návěstní tabule.

Každý občan musel a bezpodmínečně byl povinen si vyhlášky přečísti a dle jejich nařízení se řídit. Neuposlechnutí všech vydaných nařízení se trestalo pokutou nebo vězením. Dopustil-li se někdo přečinu na škodu státu neb říšské branné moci byl pro sabotáž odsouzen k trestu smrti. S příchodem německého vojska do Čech a na Moravu byla okamžitě zavedena dle

německého zvyku jízda vpravo, které musel se bezpodmínečně pod pokutou každý občan podříditi.

Všechna motorová vozidla, všechny potahy koňské i hovězím dobyt看em musela být opatřena vzadu červeným sklem, k tomu účelu zhotoveném. Současně s nařízením odvádění zbraní, byla zakázána všechna veřejná shromáždění a všechny schůze. Všechno veřejné i soukromé označení podniků bylo zavedeno dvoujazyčně v německo českém textu. Různá označení, pojmenování a připomínající Československou republiku muselo být odstraněno. Též všechny sochy, pamětní desky našich národních buditelů musely být odstraněny.

Všichni občané židovského původu byli vyloučeni z veřejného života, jejich majetky zabaveny a Němci ukradeny a byli prozatím nuceni žít v ústraní a veškerý styk s arijským obyvatelstvem byl zakázán. Židům byly odebrány radioaparáty a zakázán jakýkoliv přístup do divadel, biografů, hostinců, kaváren a různých jiných zábavných podniků. Též i pro odběr potravin jim byla vykázána určitá doba. Semité byli také nuceni v případě potřeby vykonávat různé jim vykázané práce a znemožněno jim bylo spojení s veškerým světem.

Různá a stále nová nařízení prožíváme v tomto válečném období na naší přes tisíc let obývané půdě a pod naším nebeským prostorem. Neztrácíme odvahu a vzdor našim okupantům, jde si každý po své práci a myšlenky z minulosti přelétají do budoucnosti a sní v nejistotě o příští život, neb zkázu našeho českého národa.

Po těchto všech událostech, které uvádím jen v krátkém proslovu, zdvihají se černé mraky nad zemí, která nás po 20 let na smrt nenáviděla a která v našem zoufalém postavení využivši příznivou dobu, přišla si i pro svou kořist a utrhla nám kus masa z našeho těla. Polská byrokratická vláda v čele s ministerským předsedou Beckem, postavila se proti nenáviděnému českému státu, neohlížejíc se nalevo, neb vpravo, obsadila české Těšínsko. Avšak jen na krátkou dobu.

Po zajištění českých zemí německým vojskem, požádal Hitler polskou vládu o vrácení gdaňského koridoru, který byl jim přiřknut Versaillskou smlouvou. Polsko, které se svou velkomyslnou povýšeností odmítlo dané návrhy, octlo se v ještě horší situaci než jím nenáviděný Čech. Počalo rychlé diplomatické vyjednání mezi Polskem a Anglií a též mezi Anglií, Německem a Polskem, které nevedlo ke smířující dohodě. Polsko, v domnění, že za ním stojí Anglie, která štvála Poláky na odpor proti Německu, neváhalo a vyhlásilo všeobecnou mobilizaci a obsadilo německé hranice.

Další diplomatická vyjednávání nevedla k řádnému konci a proto německá branná moc, Polskem podceňovaná, vyhlásila Polsku donucovacím prostředkem - se zbraní v ruce, válku.

Válka s Polskem začala v druhé polovině roku 1939 a rozvinula po celé délce Německo-polských hranic. Polsko, které věřilo, že v několika málo dnech bude pochodovat se svým vojskem v berlínských ulicích, se nevyplnilo.

Německo se svou brannou mocí, prvotřídně vycvičenou motorizovanou armádou a letectvem, vypudilo Poláky z Gdaňska a pak všemi směry od německých hranic pokračovalo rychlým postupem až do středu Polska, kde se poněkud zastavilo u hlavního města, válečně opevněné Varšavy. Toto město několik dní tvrdošjně vzdorovalo proti nátlaku německé branné moci, které mělo Varšavu takřka obklopu. Německé letectvo bombardovalo polské pozice okolo Varšavy a též i hlavní město, ve kterém se skrývala část polské rezervy. Další

fronta byla na stálém postupu a obsazovala další polská města a vesnice v krvavých bojích zoufale se bránících Poláků

Rusko-polské vyjednávání nemělo toho času účinku, jelikož Poláci odmítli jakýkoliv průchod ruského vojska polským územím. Rusko toho času mělo s Německem zdánlivě dobré vztahy a proto přihlíželo na tuto válku prozatím s lhostejnou rezignací a vyčkávalo příhodnou dobu k blízkému zakročení pro zajištění svých vlastních hranic. Když vidělo Rusko zoufalé postavení Poláků a útěk polské vlády do Rumunska, zasáhlo svou brannou mocí a dalo se na postup do Polska, kde narazilo jen někde na malý odpor prchající, bez velení a dezorientovanou malou částí polské armády.

Rychlým tempem postupovalo ruské vojsko po pláních běloruských a zabralo tak po světové válce v r. 1914 – 1918 odejmuté ruské území. Polská armáda byla po třech týdnech v plném rozkladu, pozbyla své síly a propadá do zajetí.

Po obsazení Polska německým a ruským vojskem, dohodou obou velmocí byly vytýčeny společné hranice, které byly obsazeny oboustranně německým a ruským vojskem. Tak skončila polská byrokratická pýcha s vojenskou vládou v čele, která neměla zájmu na povznesení a kulturního vzdělání svého prostého lidu, která nechtěla, aby prostý polský občan měl právo na rozhodování o osudech polského národa.

Polská šlechta nestála o vyškolení polského gazdy a proto všemožně brzdila jakékoliv možnosti vzdělání polské venkovské inteligence. Polsko, jako zkušební beran západních mocností, Anglie a Francie, bylo těmito státy vehnáno do osudového boje v předpokladu, že bude delší čas vzdorovat, zatímco západní mocnosti se plně vyzbrojí a zasáhnou z druhé strany do boje proti německému výboji.

Nastalo rozčarování, neboť rychlým postupem německého vojska a vyřízením Polska Německem, nastal nepředvídaný obrat a zmaření Anglo-francouzských plánů. Anglie a Francie sice již také vyhlásila Německu válku a udržovala je na francouzské opevněné hranici stálým dělostřeleckým bojem a výzvědnými oddíly na obou stranách protivníků.

Po ukončení obsazení polského území a zajištění pořádku v polském národě, německá branná moc měla možnost svou velkou část svých branných sil přesunouti na opačnou stranu proti Francii. Teď měla Francie a Anglie proti sobě mocného nepřítele, na kterého pohlížela s obavou, ačkoliv navenek hlásala celému světu svou drtivou sílu k poražení nepřítele.

Toho času byl již ohromný válečný materiál Anglie a Francie připraven na francouzské půdě proti Německu, též i anglické vojenské síly stály v opevnění na francouzské Maginotově linii a oboustranně si vyměňovaly prudší dělostřelecké boje.

V té době již anglická diplomacie horečně pracovala u různých národů, aby předešla Německu a získala přízeň na svou stranu proti němu. Též i ze strany Německa byla napjatá vyjednávání. Anglie v první řadě získala Belgii, Holandsko a Norsko, kdežto Dánsko a Švédsko udržovalo svou přísnou neutralitu.

Německo zvědělší, že Anglie vysílá své expediční vojsko do Norska, okamžitě počalo uskutečňovat svůj vojenský plán k rychlému obsazení Dánska a Norska. Tak se stalo, že německá branná moc postupovala a obsazovala dánské území bez boje. Po obsazení hlavního města Kodaně, dala německá zpravodajská služba svolání dánskému národu, aby s klidem

přijal německou brannou moc a že berou pod ochranu celou Dánskou zemi i národ. Dánská vláda vzala vše na vědomí a nekladla proti německé branné moci žádné překážky a podřídila se německé okupaci.

Zatím co německé vojsko obsazovalo Dánsko a všechny k němu patřící ostrovy, tak německé válečné lodě byly připraveny na další cestu k pobřeží Norska. Německé válečné loďstvo mělo po obsazení Dánska bezpečnou cestu Baltickým mořem a proto nezadržitelně plulo k norskému pobřeží. U pobřeží Norska, u Narviku, narazilo německé loďstvo na odpor, který byl však brzy zlomen a německé vojsko bylo vysazeno na pobřeží a pokračovalo v ofenzivě proti nepříteli.

Dále německé vojsko obsadilo pobřežní město a přístav Kristiansamal a stálým postupem a pronásledováním svého protivníka obsadilo již dříve anglickým vojskem obsazená na severním pobřeží města Stavanger, Bergen a Kristiansamal. Německé letectvo podporovalo postup pozemní armády a dopravilo do nejsevernějšího cípu Norska, v blízkosti Narviku, parašutistické oddíly, které padáky seskakovaly z letadel a obsazovaly místa na výšinách hor, odkud kladly odpor proti nepříteli.

Anglické expediční vojsko, které bylo nuceno opustiti na různých místech obsazené území Norska, se dosud statečně drželo u Narviku, kde Angličané drželi ještě tyto poslední pozice. Rychlým postupem Němců s pomocí letectva, byli nuceni Angličané i toto poslední hnízdo a přístav v Narviku s veškerými zbráními svých pozemních sil a loďstva opustit a vzdát se naděje na další pomoc Norsku. Zbytky norského vojska, které ve zmatku tu a tam kladlo ještě slabý odpor, bylo nuceno se vzdáti přesile Němců, skládalo své zbraně a německá armáda obsadila celé Norsko..

To je třetí země, která byla přepadena hitlerovským Německem, okradena a vydrancována. Na nátlak Anglie a z druhé strany Německa byly strženy do současné války proti Německu Belgie a Holandsko. Tyto dva malé státy byly též plně vyzbrojeny, hranice proti Německu opevněny a anglické expediční sbory byly připraveny na pomoc těmto dvěma státům.

Německá branná moc, jež zvědělší o plánech Anglie, připravovala svou vojenskou brannou moc a soustředila jí ve velkém rozsahu proti těmto dvěma zemím - Belgii a Holandsku.

V pravý čas, který po pádu Norska nenechal se dlouho zdržovat a než mohla Anglie se svými spojenci vpadnouti do Německa, započal pohyb německé armády. Německá vojska, přes veškeré překážky na zemi, po vodě i ve vzduchu zatlačovala spojené nepřátelské vojsko a donucovalo jej ke stálému ústupu. V nedlouhé době bylo spojenecké vojsko poraženo a země Belgie a Holandsko zpustošeny a obsazeny německým okupačním vojskem. Couvající vojenské sbory těchto zemí spolu s anglickou výpomocnou expediční armádou po tuhém odporu se octly na francouzské půdě, kde nastaly tuhé a krvavé boje. Německá vojska soustředěná v milionových masách, vyzbrojená všemi možnými zbraněmi, jaké byly v této válce zastoupeny a kde hlavní úlohu konala motorizovaná armáda, tj. obrněné motorizované těžké vozy, které hrály úlohu v podobě posunovacích pevností, dále tanků a ve vzduchu různé druhy těžkých bombardovacích a lehkých stíhacích letadel. Letadla dělala daleko v zázemí těžké škody nepříteli.

Hlavní nápor proti francouzské armádě postupoval směrem na Remeš a Amiens a směřoval na srdce a hlavní tepnu francouzského státu, na Paříž a dále na pobřeží průlivu La Manche, na přístav Le Havre. Co německá armáda postupovala, anglická armáda byla odříznuta a ve zmatku v přístavu Calais prchala po lodích přes úžinu Calaiskou do přístavu Dover, aby zachránila alespoň své holé životy. Ztráty byly veliké.

Před Paříží bylo narychlo vybudováno rozsáhlé opevnění, které poněkud zastavilo rychlý německý postup na Paříž. To však nic nezměnilo v postupu německého válečného stroje, který rychlým tempem pronásledoval francouzskou armádu a postupoval směrem k městu Oranži a dále ke švýcarským hranicím.

Tímto postupem německá armáda vpadla do týlu nedobytné Maginotovy linie, kde celé toto opevněné pásmo v pohraničí proti Německu pozbylo svého významu a bylo dobyto bez dalších bojů a obětí. Po těchto událostech měla německá vojska možnost postupovat ze tří stran na hlavní město Francie. Půlkruh se stále zužoval těsněji, až německé dobovačné vojsko vtáhlo do Paříže.

V době, když německá armáda postupovala Francií, Itálie na druhé straně vypověděla Francii válku, takže Francie byla nucena část své armády postavit proti Itálii. Vláda francouzská poznala marnost dalšího boje a pustošení celé země a proto se rozhodla nabídnout příměří. V tu dobu, roku 1940, opět bylo ve Versailles, na známém místě, kde ve světové válce r. 1914 – 1918 bylo sjednáno příměří mezi Německem na jedné straně, Anglií a Francií na straně druhé.

Versailles je krásné místo s rozsáhlým parkem a nádherným zámkem, kde ve světové válce r. 1914 – 1918 kladli vítězové poraženému Německu podmínky, které Německo muselo přijmout, ale nechtělo se nikdy smířiti s tímto uskutečněním. V tomto boji, roku 1940, poražená Francie byla nucena na toto samé místo vyslati své zplnomocněnce. Schválně Německem vyhlédnuté, toto pro německý národ potupné místo, přišlo Hitlerovi vhod a jako odplata spáchaná v minulosti v tomto samém zámku a v těch samých místnostech Německo diktovalo prozatímní mírové podmínky. Částečné tyto podmínky zněly v první řadě úplné odzbrojení francouzské armády a rozpuštění branné moci pod kontrolou německého vojska, vydání všech zbrojnic a muničních skladů pod dozor německé branné moci a německých kontrolních úřadů. Dále obsazení severní části Francie, včetně hlavního města Paříže a obsazení celého jihozápadního pobřeží od belgických hranic až ke španělským hranicím, kde si podali ruce němečtí kamarádi s kamarády španělskými. V tomto postavení německých vojsk, byla Anglie úplně odříznuta od všech zemí evropské pevniny na západě.

V tomto postavení nalézající se Anglie, obklopena ze tří stran německou armádou, hleděla s obavou vstříc do neznáme budoucnosti. Německo mělo v této situaci nad míru příznivější strategické podmínky než Anglie. Anglie byla mnohem zranitelnější ze strany Německa, než Německo z Anglie.

Německé dalekonosné dělostřelectvo, které bylo umístěno na pobřeží Francie u Calais a v okolí Boulogne, přestřelovalo Calaiský průplav a odstřelovalo vojenské objekty až v blízkosti Londýna. Denní i noční nálety německých bombardovacích, stíhacích a výzvědných letadel ve velkém počtu navštěvovaly takřka denně anglické území a přinášelo velkou zkázu na různá průmyslová města, skladiště, přístavy, letiště a dopravní spoje. V sutinách se octly celé londýnské čtvrti. Ty pekelné hrůzy, na které se musel dívat anglický národ z ochranných protiletectvých krytů.

Zde končí

***PAMĚTNÍ KNIHA OSADY ROZTĚŽSKÉ
Díl I.***

Přepsala: Zdeňka Havelková, červen 2010